

TĒVJAS SARGS

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

JŪLIJS
NR.7
2017
€ 0,85

Ēriks Jēkabsons

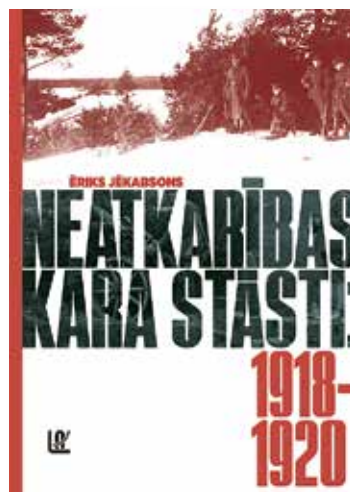
«Neatkarības kara stāsti: 1918—1920»

1918. gads iezīmēja izteiktu pavērsiena punktu Eiropas un pasaules vēsturē. Pirmo reizi vēsturē radās virkne jaunu nacionālu valstu. Arī Latvija. Taču tās situācija krasi atšķīrās no citām Baltijas valstīm. Latvijas teritorijā laikposmā no 1918. gada līdz 1920. gadam notika sarežģītas militāras un politiskas cīņas, sadūrās un savstarpēji savijās topošās Latvijas Republikas, Padomju Krievijas, Vācijas, vācbaltiešu, Igaunijas, Lietuvas, Polijas, Somijas un citu valstu intereses. Latvijas teritorijā pastāvēja trīs valdības ar saviem bruņotajiem spēkiem.

Faktiem un notikumiem bagāti, bet dzīvi un aizraujoši autors trīs grāmatas nodaļās atšķēta Neatkarības kara būtību, atklāj līdz šim mazāk zināmus vēstures aspektus, apgāž mītus un raksta patiesību par spilgtākajām Latvijas armijas personībām, apkopo aculiecinieku liecības un dienasgrāmatu ierakstus.

Ši ir grāmata par mūsu valstij tik nozīmīgā vēstures posma neizpētītajām lappusēm. Grāmata par Latvijas valsts izveidošanos un nostiprināšanos īpašu uzmanību iegūst arī Latvijas valstiskās neatkarības 100. gadadienas kontekstā.

Pats autors atzinis: «1918.—1920. gada vēstures pētniecība Latvijā vēl nav pabeigta. Trūkst paša galvenā — apkopojoša, zinātniska, arī uz ārvalstu avotiem balstīta darba, kā rezultātā joprojām turpinās

pirms kara izdoto, zinātniski novecojušo grāmatu izmantošana. Šobrīd Latvijas zinātnieki ir veikuši atsevišķu Neatkarības kara posmu, tā laikā notikušo procesu un notikumu, atsevišķu karaspēka vienību, kara dalībnieku, atsevišķu vietu vēstures izpēti, taču trūkst šo darbu apkopojuma. Tādējādi pētniecības darbs ir jāturpina gan Latvijas, gan iespēju robežās ārzemju avotu krātuvēs, kā arī sadarbībā ar ārvalstu vēsturniekiem. Tas viss ir jādara, atceroties, ka 1918.—1920. gadā latviešu ka-

ravīrs un tauta ar ieročiem rokās cīnās, nesot smagus upurus, ilgstošā laika posmā un ar pieaugošu intensitāti skaidri apliecināja, ka nācija ir gatava savam valstiskumam, tā ir gatava cīnīties par to un upurēt dzīvības, lai pastāvētu neatkarīga Latvijas valsts.»

Dr. hist., profesors Ēriks Jēkabsons ir viens no vadošajiem pētniekiem un speciālistiem 20. gadsimta pirmās puses militārpolitiskās vēstures jautājumos. Būtisks Ērika Jēkabsona pētniecības virziens ir tieši Neatkarības kara vēsture 1918.—1920. gadā, latviešu karavīru gaitas, kā arī attiecības ar lielvalstīm un kaimiņvalstīm minētajā periodā. Viņš ir 7 monogrāfiju, 9 biogrāfisku vārdnicu un dokumentu krājumu, kā arī neskaitāmu zinātnisku rakstu autors.

Grāmatas izdošanu atbalstījis Valsts kultūrkapitāla fonds.

DAILES TEĀTRIS

ABONEMENTU MAIŅA UN PĀRDOŠANA 2017./2018. GADA SEZONAI

ABONEMENTS 5 IZRĀDĒM:

TOMASS VINTERBERGS, MOGENSS RUKOVŠ

SVINĪBAS

/ traģikomēdija /

(režisors Aleksandrs Morfovš)

Pirmizrāde 2017. gada 20. septembrī

JASMĪNA REZĀ

ART

/ franču izklaide /

(režisors Dž.Dž.Džilindžers)

Pirmizrāde 2017. gada 17. novembrī

DŽEJS BATERVORTS

JERUZĀLEME

/ cilvēka drāma /

(režisore Laura Groza - Ķibere)

Pirmizrāde 2018. gada 26. janvārī

AINA RENDA

BŪT KEJAI GONDAI

/ romantiska drāma /

(režisors Dž.Dž.Džilindžers)

Pirmizrāde 2018. gada 23. martā

ANTONS ČEHOVS

IVANOVŠ

/ dzija komēdija /

(režisors Regnārs Vaivars)

Pirmizrāde 2018. gada 18. maijā

ABONEMENTA CENA 5 IZRĀDĒM:

1.-10. RINDA 75 €

11.-17. RINDA 65 €

Abonementus var mainīt vai iegādāties Dailes teātra kasē
Informācija pa tālruni 67294444, www.dailesteatris.lv

LATVIJAS ZIŅAS **2**

ESAM TIK PROFESIONĀLI, **4**
LAI UZŅEMTOS ATBILDĪBU
VADĪT CITUS

DARBS, KAS NEĻAUJ **7**
GARLAIKOTIES

LATVIJA ATVĒRTO **10**
DEBESU LĪGUMĀ

MĀCĪBAS **11**
«RAMSTEIN ALLOY 5»

JAUNUZŅEMTIE **12**
ZEMESSARGI APĢŪST
PAMATIEMAŅAS

SKAISTĀKAIS **14**
VAĻASPRIEKŠ — AIZSARGĀT
SAVU VALSTI

SUV JAUNSARDZES **17**
NOMETNE

APRĪT 25 GADI, **18**
KOPŠ DIBINĀTA
ZEMESSARDZES 2. BRIGĀDE

MĒS ESAM **20**
VIENOTI NEATKARĪGI NO
VECUMA

10. JŪLIJS — **22**
JAUNA DIENA KARAVĪRA
KALENDĀRĀ

LATVIEŠU VIRSNIEKI **24**
KĀŠKRUSTA VARĀ

ĢENERĀLIS **27**
ARNOLDS KURŠE

BEZPILOTA **28**
SAUSZEMES
TRANSPORTLĪDZEKĻU
ATTĪSTĪBAS TENDENCES
NĀKOTNES KARADARBĪBAS
KONTEKSTĀ

NATO MILITĀRO **31**
IZDEVUMU TENDENCES
2010.—2017. GADĀ

LHASA. **32**
OTRAIS TIBETAS CEĻOJUMS

ĀRZEMJU ZIŅAS **34**

LATVIJAS NACIONĀLĀ **36**
AIZSARDZĪBAS AKADEMIJA
PĀRLIECINOŠI UZVAR
NACIONĀLO BRUNOTO
SPĒKU SPARTAKIĀDĒ

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Jaunsardzes un informāci-
jas centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālrunis 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

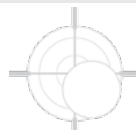
Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — **67335391**
Žurnālists **Taivo Trams** — **67335391**
Žurnāliste **Džoanna Eglite** — **67335391**

Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399
Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Fotogrāfs **Gatis Indrēvics** — **67335391**
Fotogrāfs **Ēriks Kukutis** — **67335391**
Makets **Kristīne Simane** — **67335391**

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**.
5438 Wild Rose Circle, Greendale,
WI 53129.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt
ar autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsniedz.

27. jūnijā Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komandieris ģenerālmajors Leonīds Kalniņš tikās ar ģenerālleitnantu Manfredu Hofmanu, NATO daudznacionālā Ziemeļaustrumu korpusa štāba komandieri, kura vadītā štāba operacionālajā pakļautībā atrodas Latvijā izvietotā NATO spēku integrācijas vienība.

Ģenerālmajors L. Kalniņš ar ģenerālleitnantu M. Hofmanu pārrunāja NATO spēku integrācijas vienības lomu Latvijas valsts aizsardzībā, kā arī turpmāko sadarbību starp NATO spēku integrācijas vienību un bruņotajiem spēkiem, mērķtiecīgi un efektīvi saskaņojot uzdevumu izpildi kopīgu aizsardzības nozares projektu īstenošanai un tādējādi sekmejot arī Latvijas Nacionālo bruņoto spēku kaujas spēju attīstību.

Tāpat ģenerālmajors L. Kalniņš pateicās NATO daudznacionālā Ziemeļaustrumu korpusa štāba komandierim par NATO spēku integrācijas vienības paveikto līdzšinējā komandiera pulkveža Ērika Nagla vadībā, pilnveidojot Latvijas uzņemošās valsts atbalsta spēju — uzņemot un izvietojot Latvijā sabiedroto spēkus.

NATO spēku integrācijas vienība Latvijā tika izveidota 2015. gada 1. septembrī kā daļa no plašākas NATO atbildes drošības izaicinājumiem reģionā. Tās galvenais uzdevums ir koordinēt alianses paaugstinātas gatavības spēku ātru izvēršanu reģionā, tostarp veicināt sabiedroto spēku izvietošanu Latvijā.

29. jūnijā aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis piedalījās NATO aizsardzības ministru sanāksmē Briselē, Beļģijā, kurā diskutēja par NATO apņemšanos stiprināt alianses aizsardzības un atturēšanas spējas.

Sanāksmes laikā aizsardzības ministri sprieda arī par 2016. gada Varšavas samitā pieņemto lēmumu īstenošanu, NATO paplašinātās klātbūtnes nozīmi Baltijas valstīs un Polijā, transatlantisko attiecību stiprināšanu, sabiedroto aizsardzības finansējuma palielināšanu, alianses iesaisti terorisma apkarošanā, kā arī ES un NATO sadarbību.

Aizsardzības ministri pārrunāja arī starptautisko operāciju aktualitātes, īpaši pievēršoties NATO vadītajai mācību operācijai «Resolute Support» Afganistānā, kurā piedalās arī Latvijas karavīri. Sanāksmē arī tika izvērtēti un apstiprināti NATO spēju mērķi.

Sanāksmes ietvaros R. Bergmanis tikās ar Kanādas vadītās paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas valstu aizsardzības ministriem, lai pārrunātu daudznacionālā bataljona klātbūtni Latvijā, galvenos izaicinājumus un kaujas spēju stiprināšanu.

Notika arī Apvienotās Karalistes aizsardzības ministra Maikla Falona organizētā Apvienoto reaģēšanas spēku (*Joint Expeditionary Force*) sanāksme. Apvienotie reaģēšanas spēki tika dibināti 2015. gadā, kad septiņas valstis parakstīja līgumu, kas paredz izvietot spēkus starp Lielbritāniju, Dāniju, Igauniju, Latviju, Lietuvu, Nīderlandi un Norvēģiju. Tas ļauj ātri, integrēti un savstarpēji koordinēti reaģēt uz mūsdienu draudiem.

29. jūnijā Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs Jānis Garisons piedalījās Ādažu novada pašvaldības notekūdeņu attīrīšanas sistēmas rekonstrukcijas būvdarbu pabeigšanas un nodošanas pasākumā. Rekonstruētās notekūdeņu attīrīšanas sistēmas trešā aerotanka bloka izbūve tapusi ar Aizsardzības ministrijas līdzfinansējumu.

«Mēs augstu vērtējam sadarbību ar Ādažu novada pašvaldību, kura mūs regulāri atbalsta militāro mācību laikā. Tā kā pašvaldības līdzekļi infrastruktūras attīstīšanai ir ierobežoti, nolēmām finansiāli atbalstīt notekūdeņu attīrīšanas iekārtas rekonstrukciju, kas ļaus Ādažu novada iedzīvotājiem dzīvot tīrā un sakoptā vidē,» uzsvēra J. Garisons.

Lai nodrošinātu, ka līdz ar Ādažu bāzes infrastruktūras attīstību, militāro mācību un profesionālo karavīru skaita pieaugumu SIA «Ādažu ūdens» spētu uzņemt radīto notekūdeņu apjomu, pagājušā gada vasarā Aizsardzības ministrija iesniedza priekšlikumu par finansējuma piešķiršanu rekonstrukcijas projekta īstenošanai.

Notekūdeņu attīrīšanas sistēmas trešā aerotanka bloka būvniecības kopējās izmaksas bija 1 138 000 eiro, no kuriem 57,3% jeb 652 074 eiro līdzfinansēja Aizsardzības ministrija.

29. jūnijā NATO paplašinātās klātbūtnes uzņemošo valstu un ievērnāciju aizsardzības ministri parakstīja deklarāciju, kas apliecina progresu attiecībā uz NATO paplašināto klātbūtni Baltijas valstīs un Polijā, tādējādi īstenojot Varšavas samitā pieņemtos lēmumus. NATO paplašinātā klātbūtne ir skaidrs un nepārprotams apliecinājums alianses solidaritātei, vienotībai un spējai aizstāvēt NATO dalībvalstis.

Deklarācija apliecina, ka Baltijas valstīs un Polijā ir izvietotas četras daudznacionālas bataljona līmeņa kaujas grupas, kas ir gatavas savstarpēji sadarboties, lai nodrošinātu alianses aizsardzību un īstenotu atturēšanu pret jebkuru iespējamo agresiju.

Tāpat deklarācija paredz, ka NATO paplašinātās klātbūtnes mērķis ir novērst konfliktus, aizsargāt aliansi, nodrošināt stabilitāti un stiprināt transatlantisko saikni.

29. jūnijā aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis NATO aizsardzības ministru sanāksmes laikā Briselē parakstīja nodomu vēstuli par sadarbību sauszemes kaujas vadāmās municijas nodrošināšanā.

Latvijas, Lietuvas, Polijas, Beļģijas, Dānijas, Francijas, Grieķijas, Slovākijas, Slovēnijas, Spānijas, Turcijas un NATO partnervalsts Somijas aizsardzības ministru parakstītā vēstule paredz labvēlīgākus nosacījumus sauszemes kaujas vadāmās municijas iegādē. Tādējādi plānots arī veicināt kaujas vadāmās municijas krājumu vienlīdzīgāku sadalījumu starp valstīm un ilgtermiņā vienoties par sauszemes kaujas municijas kopīgas uzkrāšanas iespējām.

NATO ģenerālsekretāra vietniece Roza Gotemellere, atbalstot iniciatīvu, uzsvēra, ka šis lēmums uzlabos valstu sadarbības spējas, veicinot dalīšanos ar sauszemes kaujas vadāmo municiju un tās aizstājamību.

1. jūlijā Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs Jānis Garisons un Nacionālo bruņoto spēku pārstāvji piedalījās sarunu festivālā «Lampa». Aizsardzības ministrijas Drošajā teltī visas dienas garumā notika sarunas par aizsardzības nozares tēmām.

Diskusijā «Ieskaties karavīram acīs» Latvijas bruņoto spēku pārstāvji stāstīja par pieredzi dienestā un ārpus tā, iepazīstinot ar karavīra ikdienu.

Diskusijā «Kas un kur tu esi virtuāli» festivāla apmeklētāji varēja pārliecināties par savu drošību internetā un uzzināt, ko par viņiem vēsta sociālie tīkli, viedtālruni un biežāk apmeklētās mājaslapas.

Sarunā «Vai viegli pieņemt lēmumus, dzīvojot mūsdienu informācijas telpā», kas tika organizēta sadarbībā ar NATO Strātēģiskās komunikācijas izcilības centru, diskutēja par informācijas telpu — nepatiesajām ziņām, puspatiesībām, meliem un propagandu, ar ko saskaramies ikdienā.

Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs J. Garisons, Jaunsardzes un informācijas centra direktors majors Aivis Mirbahs, Austrumeiropas politikas pētījumu centra izpilddirektors Andis Kudors un Saeimas Ārlietu komisijas priekšsēdētājs Ojārs Ēriks Kalniņš diskusijā «Cik stipra ir Latvijas aizsardzība» runāja par Latvijas aizsardzības nozares mērķiem un uzdevumiem, patriotismu un nacionālajām vērtībām, kā arī citiem aspektiem, kas stiprina valsts aizsardzību.

No 6. līdz 7. jūlijam aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis piedalījās ASV domnīcas «Atlantic Council» un Polijas Starptautisko attiecību institūta rīkotajā globālajā forumā par Eiropas lomu transatlantiskās alianses stiprināšanā, kas notika Varšavā.

R. Bergmanis piedalījās foruma paneldiskusijā «Skmējot NATO piemērošanos 21. gadsimta izaicinājumiem», kurā tika pārrunāta drošības situācijas iespējamā attīstība un NATO rīcība, reaģējot uz mūsdienu izaicinājumiem. Paneldiskusijā piedalījās arī ASV armijas Eiropā komandieris ģenerālleitnants Frederiks Bens Hodžess, Polijas Nacionālās aizsardzības ministrijas un domnīcas pārstāvji.

Forumā ietvaros norisinājās arī Triju jūru iniciatīvas samits, kurā tika pārrunāta transatlantisko attiecību nozīme, Eiropas nākotnes jautājumi, kā arī reģiona transporta un enerģētikas infrastruktūras attīstība.

Triju jūru iniciatīvu veido 12 ES valstis, kas ģeogrāfiski novietotas starp Adrijas, Baltijas un Melno jūru, — Austrija, Bulgārija, Čehija, Horvātija, Igaunija, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija, Slovākija, Slovēnija un Ungārija. Neformālā platforma ir veidota, lai nodrošinātu politisku atbalstu starpvalstu un reģionālu projektu īstenošanai vienotas, drošas un konkurētspējīgas Eiropas vārdā.

8. jūlijā, kad Latvijā tika atzīmēti Jūras un zvejnieku svētki, Jūras spēku flotiles Mīnukuģu un Patruļkuģu eskadras kuģi bija atvērti apskatei, kā arī nodrošināja kuģošanas režīma uzraudzību un drošību uz ūdens Liepājā, Rojā, Mērsragā, Ventspilī un Salacgrīvā.

Liepājas ostas 84. piestātnē iedzīvotāji varēja apmeklēt mīnukuģus M-05 «Viesturs» un M-07 «Visvaldis», Rojas ostas 9. piestātnē — patruļkuģi P-05 «Skrunda», Mērsraga ostas 1A piestātnē — patruļkuģi P-09 «Rēzekne», bet Ventspils ostas piestātnē — krasta apsardzes kuģi KA-08 «Saule». Savukārt krasta apsardzes kuģis KA-07 «Ausma» svētku laikā Salacgrīvā nodrošināja kuģošanas režīma uzraudzību un drošību uz ūdens.

11. jūlijā aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis un Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālmajors Leonīds Kalniņš tikās ar karavīriem, kuri drīzumā dosies pildīt dienesta pienākumus pretterorisma operācijā «Inherent Resolve» Irākā un Eiropas Savienības pretpirātisma operācijā «Atalanta». Tradicionāli pavadīšanas ceremonijā karavīri saņēma ceļmaizi — Latvijas karogu un rudzumaizes klaipu.

Pretterorisma operācijā Irākā Latvija piedalās ar sešu karavīru apmācības grupu, kas integrēta Dānijas kontingenta sastāvā. ASV vadītās starptautiskās koalīcijas spēku karavīri veic Irākas drošības spēku apmācīšanu cīņai pret teroristisko grupējumu.

Pretpirātisma operācija «Atalanta» ir Eiropas Savienības Jūras spēku militārā operācija, kas palīdz novērst un ierobežot pirātismu un bruņotās laupīšanas pie Somālijas krastiem. Šī ir pirmā jūras operācija, kas tiek veikta Eiropas Savienības kopējās drošības un aizsardzības politikas ietvaros.

Šobrīd Latvija piedalās arī NATO apmācības operācijā «Resolute Support» Afganistānā, Eiropas Savienības apmācību misijā Mali, ANO vadītajā stabilizācijas operācijā Mali MINUSMA un ES Jūras spēku Vidusjūras reģionā «EUNAVFOR Med» militārajā operācijā «Sophia», kas vērstā pret cilvēku kontrabandas un tirdzniecības tīklu.

Pēc AM Preses nodaļas relizēm apkopojusi **Zigrīda Krauze**.

Foto — Normunds Mežiņš un Gatis Dieziņš.

Jūras spēku flotiles Krasta apsardzes dienests atgādina, ka, pirms izlemjat pavadīt laiku ūdens tuvumā vai nodoties atpūtai jūrā, izmantojot laivu, jahtu vai citu peldlīdzekli, pārliecinieties, ka jums ir līdzī visi nepieciešamie individuālie glābšanas līdzekļi un ka esat informēti par to, kas ir jādara nelaimes gadījumā.

Nelaimes gadījumā jūrā nekavējoties zvanīt uz Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (MRCC Rīga) trauksmes tālruna numuru 115.

Esam tik profesionāli, lai uzņemtos atbildību vadīt citus

Džoanna Eglīte

Foto — vsrž. Gatis Indrēvics.

Ši nav viena no standarta rotācijām Latvijas Nacionālajos bruņotajos spēkos un ierastajām amatū maiņām. Sešus mēnešus no 29. jūnija Latvijas Jūras spēku flotiles kuģis «Virsaitis» pildīs NATO 1. pastāvīgās jūras pretmīnu grupas štāba kuģa uzdevumus Baltijas un Ziemeļu jūrā. Šīs grupas kuģus komandēs Latvijas Jūras spēku virsnieks — komandleitinants Gvido Ļaudups. Vadības pārņemšana uz pusgadu ir mūsu valstij jauna misija un ceļ ne vien Latvijas Jūras spēku flotiles, bet visu bruņoto spēku profesionalitātes un spēju līmeni. Līdz šim (kopš 2007. gada) Latvija Baltijas un Ziemeļjūras pretmīnu kuģu grupā dažādos ciklos piedalījies ar «Imantas» klases pretmīnu kuģiem, bet ne reizi vēl nav uzņēmusies starptautiskās kuģu grupas vadību.

— NATO dalībvalstu ūdeņus sargā četras jūras dežūrgrupas. *Standing NATO Maritime group 1 (SNMG1)* un *2 (SNMG2)* un *Standing NATO Mine countermeasures group 1 (SNMCMG1)* un *2 (SNMCMG2)*. NATO jūras valstis uztur šo četru grupu pastāvīgu darbību, uz pusgadu vai gadu nodrošinot savu karakuģu klātbūtni kādā no grupām vai uzņemoties grupas vadību. Pirms trim gadiem Lietuva vadīja NATO 1. pastāvīgo jūras pretmīnu grupu. Savukārt no Igaunijas nupat pārņēmām šīs grupas vadību.

— Kas nosaka šādas starptautiskās jūras misijas ilgumu uz pusgadu vai gadu? Tas saistīts ar valsts materiālo ieguldījumu vai vēl ko citu?

— Latvijas flote uz misijas laiku zaudē vairāk nekā 50 cilvēku. «Virsaitis» šo pusgadu ies ar NATO, nevis Latvijas karogu. Lai arī šī ir elitāra un ļoti vērtīga pieredze, tomēr mēs objektīvi apzināmies arī savas iespējas. Tādēļ piekritām uzņemties vadību uz sešiem mēnešiem.

— Kas ir noteicošais, lai sasniegtu gatavību uzņemties NATO pretmīnu kuģu dežūrgrupas komandvadību?

— Galvenais kritērijs — jāspēj uzturēt noteiktu kuģa kaujas gatavību visa pusgada laikā. Ir doktrīna, kas nosaka prasības NATO grupas štāba kuģim. «Virsaitis» misijai gatavojām aptuveni divus gadus. Kuģim remontējām dzinējus. Ilgā iepirkuma procedūrā iegādājāmies atbilstošas sakaru iekārtas.

Gatavojoties uzņemties *SNMCMG1* štāba kuģa pienākumus, gan kuģim, gan komandai bija jānokārto sava veida eksāmens — *De Mine countermeasure vessels Operational Sea Training (MOST)*, kura ietvaros «Virsaitis» un tā komanda beļģu eksperti pārbaudīja gan krastā, gan jūrā, cīņā ar uguni un ūdeni, virsūdens kara darbībā un komandas spēja saskaņoti rīkoties. Pēc tam piedalījāmies vienā no starptautiskām mācībām ar gandrīz pilnībā nokomplektētu *SNMCMG1* kuģa komandu.

Arī *SNMCMG1* grupas štāba komandai ir izvirzītas noteiktas profesionālas prasības gan par karavīru pieredzi noteiktos

amatos, gan par pretmīnu darbības izglītību un valodu prasmi.

Bet tas viss nebūtu iespējams ne bez Latvijas Jūras spēku flotiles, ne NBS vadības atbalsta. Esmu ļoti pateicīgs par šo uzticības apliecinājumu Jūras spēku flotiles karavīriem un virsniekiem, kuri turpmāko pusgadu pildīs *SNMCMG1* štāba kuģa pienākumus.

— Kādi būs jūsu uzdevumi, stājoties *SNMCMG1* jūras pretmīnu grupas komandiera amatā?

— Kopā ar 11 štāba virsniekiem (deviņiem Latvijas, vienu — Dānijas un vienu no Lietuvas) mans uzdevums ir organizēt, vadīt un plānot grupas kuģu vienotu un saskaņotu darbību. Koordinēšu ostu vizītes, pašus kuģus un uzdevumus mācību vai pretmīnu operāciju laikā. Iesākumā manis vadītajā *SNMCMG1* būs trīs, vēlāk — septiņi kuģi.

Simboliski mūsu misija ir nodrošināt NATO karoga klātbūtni Baltijas un Ziemeļjūras reģionā. Šī klātbūtne ietver divas lietas. Viena — reprezentatīva — grupas kuģiem plānotas daudzas ostu vizītes, gan Baltijas jūras reģiona NATO, gan sadarbības valstīs, tā veicinot savstarpēju saikņu stiprināšanu.

Otrs mūsu darbības veids ir mazāk ceremoniāls, vairāk praktisks — *SNMCMG1* grupa piedalās Ziemeļeiropas reģiona valstu organizētajās jūras mācībās un pretmīnu operācijās.

— Kas šobrīd *SNMCMG1* komandiera darbā šķiet lielākais izaicinājums?

— Atbildības līmenis. Es vadu grupu, kuras sastāvā ir dažādu valstu kuģi. Katrai komandai ir sava pieredze, mentalitāte, zināšanas, paražas. Mans pirmais uzdevums ir radīt komandas garu, vienotības izjūtu un mūsu atšķirības izmantot kā mācību platformu, kur kopā varam izvērtēt, kas ir vērtīgākais katra pieredzē, kas strādā vislabāk un kā mūsu katra un kopējo profesionalitātes līmeni pilnveidot.

— Vai tas, ka vadām *SNMCMG1* grupu, nes zināmu vēstījumu par Latviju starptautiskā aprītē?

— Jā — nepārprotami! Profesionālā ziņā šis ir solis uz priekšu. Mēs esam ne tikai labi izpildītāji, bet varam arī paši uzņemties atbildību vadīt. Tas ir panākts ar milzīgu kopēju darbu. Vēl pirms piecpadsmit gadiem daudzi Latviju un mūsu jūrniekus uztvēra kā cilvēkus no «banānu» valsts, bet pēdējos desmit gadus Jūras spēkos esam tik ļoti apņēmušies sevi pierādīt un attīstīt kopējo līmeni, ka nekautrējoties varam konkurēt ar citu valstu kolēģiem. Vairs nav tā, ka ar apbrīnu runājam par pretmīnu darbības elites valstu belģu vai holandiešu prasmēm. Mūsu jūrnieki mācās pretmīnu darbību Belģijā, vienā no NATO izcilības centriem (*Minewarfare School Eusermin*). Daudz strādājam, lai teorētiskās zināšanas pilnveidotu praksē. Mēs esam vienā līmenī ar izcilākajām valstīm jūras pretmīnu darbības jomā. Un to atzīst un novērtē starptautiskie kolēģi.

— Kāda ir perspektīva un izaugsmes iespējas virsniekam Latvijas Jūras spēku flotilē?

— Manuprāt, virsnieka ceļam jāsākas no zemākajiem amatiem uz kuģa. Ir jāizjūt šī darba garoza. Skarbums, sadzīve, kuģošana — sākot ar sliktiem laika apstākļiem, ilgstošu prombūtni no mājām un noslēgtu vidi. Un tad var pakāpeniski kāpt pa karjeras kāpnēm, mainot arī vienības, lai redzesloks veidotos plašāks. Mans viedoklis — pirmsklūt par kuģa komandieri, virsniekam ir jādien arī štābā, lai viņš pilnīgāk izprastu uzdevumus. Lai būtu skaidrs, ka bieži vien tas, kas jāpaveic viņa komandai, ir tikai neliela daļiņa no lielā uzdevuma. Ja redz tikai sīko daļiņu, var rasties neizpratne, tādēļ ir tik būtiski spēt saskatīt lielāku kopainu. Laba virsnieka pazīme ir prasme un vēlme pastāvīgi paplašināt savu redzesloku.

Ja salīdzina ar citu valstu jūras spēkiem, protams, mūsu iespējas ir ļoti ierobežotas. No otras puses, Latvijas Jūras spēki jau vēsturiski izvēlējis savu ceļu — maksimāli attīstīt vienu jomu — pretmīnu aizsardzību. Šajā ziņā mēs latīņu pastāvīgi ceļam un esam līderu pozīcijās.

— Kādēļ pretmīnu aizsardzība ir gudra izvēle?

— Jūra ir viens no būtiskākajiem ceļiem gan miera, gan kara apstākļos. Latvijai ir vairāk nekā 500 km jūras robeža. Jūras ceļu mīnēšana ir karadarbības veids, kas padara kuģošanu neiespējamu. Ja nomīnētu Baltijas jūru, bet mums nebūtu ne prasmju, ne zināšanu, kā to atminēt, neviens cits mūsu vietā to nedarītu. Jūras ceļš būtu

slēgts, un mēs nevarētu gaidīt sabiedroto palīdzību no jūras puses.

— Cik daudz no savas dzīves pats esat pavadījis jūrā?

— Kas to var saskaitīt?! Šķiet, ilgākais laiks, ko vienlaikus esmu pavadījis jūrā, ir astoņi mēneši — 11 mēnešu mācību ietvaros Francijā. Beidzot Nacionālo aizsardzības akadēmiju, devos dienēt uz Latvijas Jūras spēkiem. Pārcēlos uz dzīvi Liepājā, un kopš 2001. gada esmu cieši saistīts ar jūru. Pirmais kuģis, uz kura dienēju, bija toreiz vienīgais Latvijas pretmīnu kuģis «Namejs», kuru komandēja Juris Roze. Viņš bija labs paraugs, kā virsniekam domāt un rīkoties. Vēlāk esmu dienējis gan uz krasta apsaržu kuģa «Komēta», gan uz mīnukuģa «Imanta». Pēdējos gadus biju štāba kuģa «Virsaitis» komandieris. Esmu dienējis arī Jūras spēku štābā un BALTRON projektā. Kopumā vairākus gadus esmu papildinājis savu izglītību Francijas, Belģijas, ASV un Dānijas militārajās mācību iestādēs.

— Kā cilvēki mainās, ilgstoši kuģojot noslēgtā vidē?

— Cilvēka dabā ir pie visa pierast — arī pie ierobežojumiem. Ja kuģis ir prom no mājām sešus mēnešus, tad reizi nedēļā vai reizi divās tas pietāp uz dažām dienām krastā. Tad cilvēki cenšas gan pasportot, jo uz kuģa tas ir sarežģīti, gan satikt citus cilvēkus, gan kaut ko apskatīt. Agrāk es atzīmēju visas ostas, kur pietauvojāmies, bet pēc zināma laika šī skaitīšana zaudē jēgu. Tā ir ilūzija, ka kuģojot jūrnieks redz pasauli. Varu izstāstīt tipisku «romantiskās» krasta dzīves piemēru — jūnijā piedalījāmies starptautiskajās jūras spēku mācībās Baltijas jūrā BALTOPS. Trīs dienas stāvējām ostā Ščecinā, bet tā īsti pat pilsētu nepaspējām apskatīt. Šajās laikā notiek gatavošanās darbi mācībām, jāizstrādā dokumentācija, jānosūta uzdevumi vienībām. Patiesībā kuģa komanda šīs trīs dienas strādā melnu muti. Uz kuģa visa darbošanās notiek 24/7.

— Vai bez jūras būtu grūti iztikt?

— Man liekas, es varētu strādāt un strādāt. Bet ir ģimene, tēvs, māte. Ar to ir jārēķinās. Un tas arī ir svarīgi. Bet man, piemēram, ļoti patīk vienota darbošanās taktiskās vienības kuģu grupā. Beigās tu tā sastrādāies, ka saproti to otru no pusvārda. Tā ir tāda maza pasaule, atsevišķa dzīve, kas ir uzbūrta uz laiku. Kad pie tās pierodi, rodas sajūta, ka vispār negribas apstāties.

— Kā tomēr izdodas saglabāt līdzsvaru, lai mājini nejustos pamesti?

— Mēs taču dzīvojam pasaulē, kur viens otrs vairāk ir pieejams telefonā un datorā, nevis emocionālā saskarē līdzās. Dažkārt, tieši esot prom jūrā, karavīri ar savu ģimeni komunicē tā, kā tas nenotiek, blakus esot.

Jā, bet jūrā, esot ilgstoši prom no mājām, katram uzņā savs melnie brīži. Tos ir svarīgi iemācīties pārvarēt. Es pats esmu bijis «Virsaiša» komandieris, tādēļ neapskaužu manas SNMCMG1 grupas kuģu komandierus. Mans uzdevums šajā darbā ir vairāk organizatorisks, savukārt viņi ir tieši atbildīgi par katru cilvēku uz sava kuģa. Atbildīgi par katra komandas locekļa dzīvību, psiholoģisko, emocionālo, fizisko un visiem citiem iespējamajiem stāvokļiem. Uz kuģa mēs visi esam tik cieši saistīti, ka viena cilvēka grūtības tieši atsaucas uz visiem citiem. Uz kuģa ir pulksteņmehānisma attiecības: ja viens zobratņš apstājas, pulkstenis vairs nedarbojas kā nākas.

— Jūs pieminējāt, ka jums ir svarīgi, lai citu valstu kolēģi zina, ka esat no Latvijas un lepojaties ar to, ko Jūras spēku flotiles karavīri gadu gaitā sasnieguši profesionālajā ziņā. Kādēļ tas ir būtiski?

— Mums visiem Latvijā vajadzētu meklēt veidus, kā lepoties ar piederību savai zemei, valstij. Pirms dažiem gadiem jaunieši, kuri paši nav piedzīvojuši Atmodas laiku, pēkšņi sāka nēsāt šalles ar tautiskiem rakstiem, veidot šāda satura tetovējumus, piekārt Latvijas karogu pie auto spoguļiņa. Man šķiet, mēs pamazām rāpjamies no zemās pašapziņas bedres ārā.

Zinu, ka, prātojot par savu latviskuma izjūtu, cilvēki meklē, ar ko Latvijas vēsturē lepoties, ar ko identificēties. Attiecībā ar jūru mums patiesi ir sena vēsture. Gadsimtiem ilgi esam gājuši jūrā gan kā zvejnieki, gan karotāji. Latvijas Jūras spēki nav veidojušies tukšā vietā. Mēs jūtam šo senču saikni, ar to lepojamies un esam apņēmības pilni turpināt pilnveidoties un nest Latvijas vārdu pasaulē.

Man šķiet, lepnums par savu valsti un vēlme to ar cieņu paust apkārtējiem ir daļa no karavīra būtības. Ja nav šīs izjūtas, tādā cilvēkam nav vietas Latvijas armijā.

Mums ir jādara savs darbs tik labi, lai citu valstu kolēģi saprastu, ka latvieši, ja kaut ko dara, tad tikai vislabākajā iespējamā līmenī. Un, kad atkal kaut kas tāds ir paveikts, ar aizkustinājumu skatos uz Latvijas karogu. Tad manī ir lepnums. ■

27. jūnijā notika Latvijā izvietotās NATO spēku integrācijas vienības (NSIV) komandiera maiņas svinīgā ceremonija, kurā NSIV komandiera amatā stājās pulkvedis Jānis Gailis, nomainot līdzšinējo komandieri pulkvedi Ēriku Nagli.

Aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis uzrunā uzsvēra NSIV kā sabiedroto valstu vienotības simbola nozīmi. Latvijā izvietotā NATO spēku integrācijas vienība «ir lielisks instruments ciešākai Latvijas integrācijai NATO struktūrās un kolektīvās aizsardzības sistēmā. Vienlaikus tā nodrošina sabiedroto spēku klātbūtni Latvijā, kas ir veiksmīgs atturēšanas, kā arī aizsardzības stūrakmens», norādīja aizsardzības ministrs.

Svinīgo maiņas ceremoniju vadīja ģenerālleitnants Manfreds Hofmans, kura vadītā NATO daudznacionālā Ziemeļaustrumu korpusa štāba operacionālajā pakļautībā atrodas NSIV. Savā uzrunā viņš pauda:

«Kopš NATO spēku integrācijas vienības (NSIV) izveidošanas Latvijā ir pagājuši divi gadi. Šīs vienības izveide parādīja NATO stingru apņemšanos nodrošināt drošību ne tikai Latvijā, bet arī visā NATO ziemeļaustrumu reģionā. Ir lieliski, ka mēs esam kopā šajā aliansē, kur ir daudz dalībvalstu, kas strādā kā viens vesels. Savstarpējā sadarbība ir NATO pastāvēšanas pamats, tā ir ļoti svarīga arī mūsdienās — laikā, kad Eiropas drošības vide ir pasliktinājusies un ir palielinājušies dažādi drošības izaicinājumi. NSIV ir ideāls sadarbības piemērs, kas pierāda, ka NATO uzņemas atbildību par stabilitāti un drošību ne tikai Baltijas jūras reģionā, bet arī ārpus tā. [...]

Ikvienas militāras organizācijas vissvarīgākais elements ir vadība, nav neviena cita jēgpilnāka elementa vai funkcijas. Mūsu panākumi ir pilnībā atkarīgi no mūsu līderu kvalitātes, neatkarīgi no tā, vai mūsu tiešais priekšnieks ir virsnieks, kareivis vai instruktors. Ja tas ir kādas vienības komandiera amats — šāda amata pienākumi, pilnvaras un atbildība kļūst īpaši nozīmīga. Iespēja būt par komandieri ir virsnieka karjeras spīdošs sasniegums un augstāko komandieru uzticēšanās balsojuma rezultāts. Šāda uzdevuma pildīšanas laikā cilvēks gūst milzīgu personīgo gandarījumu, bet vienlaikus saskaras arī ar nebeidzamām grūtībām. Ikvienam veiksmīgam komandierim ir pilnībā jāapzinās visi pienākumi, pilnvaras un atbildība, kas nāk līdz ar šo sarežģīto amatu; komandierim ir jāievēro vadības standarti. Pulkvedis Ēriks Naglis un pulkvedis Jānis Gailis ir lielisks paraugs tam, kādi ir mūsu līderi šodien un kādi tie mums ir nepieciešami arī turpmāk. [...]

Latvijas NSIV komanda ir dziļi integrēta sešu NATO spēku integrācijas vienību ģimenē. Zinot pulkveža Jāņa Gaila dienesta gaitā gūto nacionālo un starptautisko pieredzi, esmu pārliecināts, ka viņš ir labākā izvēle šī uzdevuma veikšanai.»

NATO spēku integrācijas vienības galvenais uzdevums ir koordinēt alianses paaugstinātas gatavības spēku ātru izvēršanu reģionā. To savā uzrunā uzsvēra arī NBS komandieris ģenerālmajors Leonīds Kalniņš, norādot, ka vienība sniegusi būtisku ieguldījumu NATO daudznacionālās kaujas grupas izvietojumā Latvijā un NATO un daudznacionālo militāro mācību īstenošanā.

«NATO spēku integrācijas vienību mēs uzskatām par Latvijas bruņoto spēku sastāvdaļu. Šajā laikā laika posmā, jo divi gadi ir ļoti mazs laiks šādas struktūras darbībai, sasniegumi ir lieli. Pateicoties pieredzējušajiem virsniekiem un instruktoriem, kas atradās šajā vienībā, mums ir izdevies ārkārtīgi īsā laikā realizēt plaša spektra uzdevumus, proti, organizēt multinacionālās mācības Latvijas teritorijā un piedalīties kopā ar mūsu bruņo-

to spēku vienībām mācībās ārpus Latvijas. Viens no pēdējiem lielākajiem sasniegumiem ir NSIV dalība sabiedroto spēku izvietojumā Latvijā. Kanādas vadītā vienība ir ieradusies Latvijā, lai nodrošinātu paaugstinātas bruņoto spēku spējas, gan arī atturēšanas spēju izpildi, kā tika nolemts pagājušajā gadā Varšavas samītā. Tikai pateicoties mūsu kopīgajam darbam, šis uzdevums tika raiti izpildīts,» uzsvēra NBS komandieris ģenerālmajors Leonīds Kalniņš.

Pulkvedis Jānis Gailis, stājoties NSIV komandiera amatā, norādīja, ka turpinās vienības iesākto, galveno uzmanību veltot sagatavošanās darbiem NATO Sevišķi ātrās reaģēšanas spēku vienību uzņemšanai, ja tiktu pieņemts tāds lēmums. Neiztrūkstoša būs arī atbalsta sniegšana NATO daudznacionālajai kaujas grupai, reģionā notiekošajām NATO un daudznacionālajām mācībām, kā arī sabiedroto spēku izvietojumam Latvijā.

«Ir ļoti liels gods kļūt par NATO spēku integrācijas vienības komandieri. Būdam šīs vienības komandieris, es pārstāvu ne tikai savu dzimto valsti Latviju, bet arī NATO spēkus kopumā, tāpēc tas ir ļoti atbildīgs un pagodinošs amats. Vienības galvenais uzdevums ir nodrošināt NATO Ātrās reaģēšanas spēku ienākšanu Latvijā, ja apstākļi to prasa. Tāpēc koordinācija ar AM, ar NBS, ar aģentūrām, lai mēs spētu to nodrošināt, būs vissvarīgākais uzdevums manā darbā. Mums jābūt gataviem koordinācijai, jāizstrādā atbilstoši plāni sadarbībā ar NBS, lai vajadzības gadījumā sniegtu atbalstu. Tas nebūs iespējams bez manas vienības atbalsta, tāpēc centīšos pēc iespējas ātrāk integrēties vienībā, NATO sistēmā, turpināšu sadarbību, pulkveža Ērika Nagļa aizsākto veiksmīgo NSIV darbu,» sacīja pulkvedis Jānis Gailis.

«Tēvijas Sargs» lūdza NATO daudznacionālās Ziemeļaustrumu korpusa štāba komandieri ģenerālleitnantu Manfredu Hofmanu izteikt savu vēlējumu jaunajam NSIV komandierim Latvijā.

— Jauns komandieris ir kā jauns bērns ģimenē, bet pulkvedis Jānis Gailis ir ļoti pieredzējis virsnieks, un NSIV ir ļoti izveidots, it īpaši Latvijā. Tā ir profesionāla komanda, kurā līdzdarbojas nacionālie un starptautiskie virsnieki. Jaunajam komandierim novēlu, lai viņam izdotos pēc iespējas ātrāk integrēties šajā sistēmā. Mēs darbojamies augstas gatavības režīmā, spēku integrācija ir jāveic paaugstināta spiediena un ierobežota laika apstākļos. Tieši tāpēc es pieminēju komandas garu. Komanda ir kopums, un mēs visi šajā komandā esam viens par visiem un visi par vienu. Jaunais komandieris tagad ir šīs komandas loceklis, un mūsu attieksme pret viņu ir tāda, it kā viņš tajā būtu bijis no šīs vienības izveidošanas brīža.

DARBS, KAS NEĻAUJ ĢARĻAIKOTIES

Taivo Trams.

Foto — Normunds Mežiņš.

Militārā policija ir tā Nacionālo bruņoto spēku vienība, kuras dienests ir nesaraujami un cieši saistīts ar visu citu vienību darbu. Tieši militārie policisti nodrošina kārtību un drošību lielu pasākumu, mācību vai transporta un kravu pārvietošanās laikā, pilda policejiskās funkcijas, apsargā militāros objektus un dara vēl daudz svarīgu un cilvēkam no malas neredzamu darbu. Militārās policijas 20 gadu jubilejā tās darbu skatām caur četru militāro policistu vērtējuma prizmu.

Ne jau forma cilvēku padara par karavīru

Militārās policijas Militāro policistu rotas nodaļas komandieris seržants Kaspars Rudmiezis uzskata — par karavīru var būt tikai tas cilvēks, kuram ir pārliecība. «Ieroci un formu jau var iedot gadrīz vai katram,

taču tas nenozīmē, ka no šī cilvēka sanāks īsts karavīrs. Ne jau forma padara cilvēku par karavīru vārda cienīgu, bet gan viņa prāts, pārliecība un izvēle kalpot valstij,» saka K. Rudmiezis.

Militārajā policijā viņš dien kopš 2006. gada decembra. «Sākumā gan bija doma par citu dienesta vietu, taču rekrutēšanas gaitā pēc visu pārbaužu veikšanas mani nozīmēja uz šejieni. Droši vien nozīme bija arī

tam, ka pirms tam piecus gadus biju aizvadījis Valsts policijā.» Par karavīru gan Kaspars gribējis kļūt jau kopš bērnības. «Cik sevi atceros, ar zaldātiņiem vien spēlējās. Tā arī tālāk secīgi gāju pa militārās karjeras kāpnēm — sākumā Jaunsardze, tad Zemessardze un obligātais militārais dienests, tad policija, un tad — atgriešanās bruņotajos spēkos.»

K. Rudmiezis ikdienas darbs ir saistīts ar objektu apsargu un caurlaižu režīma ieviešanas kontroli. Tas gan nenozīmē, ka dienests ir garlaicīgs un rutinēts. «Objekti ir dažādi, lieli un sarežģīti. Lai nodrošinātu kārtību un drošību, ir perfekti jāpārzina gan pats objekts, gan visas protokolam atbilstošās darbības, kas jāveic katrā konkrētajā situācijā. Bet situācijas var būt ļoti, ļoti dažādas.» Parāli ikdienas darbam lielu daļu laika aizņem arī regulāras mācības, kā arī dalība citu Militārās policijas uzdevumu izpildē, piemēram, kravu pavadīšanā un apsargāšanā utt.

Viena no pašām svarīgākajām prasēm militāro policistu darbā ir māka kontaktēties ar cilvēkiem, savā ziņā pat psihologa iemaņas. «Mēs strādājam dažādās vidēs — gan ar karavīriem, gan civilistiem. Protams, mācībās mēs apgūstam dažādas situācijas un to iespējamās risinājumus, tomēr reālā situācijā katram no mums būs jāpaļaujas tikai uz paša zināšanām un spējām. Bet, kā es saku saviem policistiem, galvenais ir būt pārliecinātam par sevi — tad varēs atrisināt visas radušās situācijas.»

Brīvo laiku Kaspars Rudmiezis pavada kopā ar savu ģimeni. «Patīk kaut kur aizbraukt, paceļot, ja ir tāda iespēja. Viena ļoti

► Turpinājums 8. un 9. lpp.

◀Sākums 7. lpp.

liela mana aizraušanās ir fotografēšana — fotoaparāts man ir līdzīgs gandrīz vai visur. Puiši smejas un sauc mani par «paparaci»,» saka K. Rudmiezis. Fiziskās formas uzturēšanai viņš trenējas sporta zālē un baseinā.

Pēc K. Rudmieža domām, dienests Militārajā policijā ir viens no pašiem interesantākajiem visos bruņotajos spēkos. «Mēs cilvēkus noteikti varam piesaistīt ar sava dienesta daudzveidību. Militārajā policijā speciālistiem jāpārzina daudzas un dažādas dienesta jomas, kam klāt nāk arī daļa policijas funkciju. Turklāt mums ir cieša un plaša sadarbība ar citām bruņoto spēku vienībām.»

Militārās policijas jubilejas reizē K. Rudmiezis sev un saviem kolēģiem novēl veiksmīgu tālāko dienestu. «Galvenais, lai veiksmē stāv klāt, — pārējais lielākoties ir atkarīgs no pašiem.»

Esam neredzamais drošības ķēdes sākumposms

Militārās policijas Štāba un apgādes rokas Militārās meklēšanas vada vada seržante kaprāle Evita Pētersone ir ieguvusi bakalaura grādu ķirurģijas māsas specialitātē, savukārt armijā viņa veic sievietei un mediķei samērā netipiskus uzdevumus — sprādzienbīstamu priekšmetu meklēšanu, nodrošinot un īstenojot preterorisma pasākumus visā Latvijas teritorijā. Taču mediķa un sapiera darbā var saskatīt diezgan daudz līdzīga.

Laika gaitā viņa ir apguvusi arī citas šajā darbā nepieciešamās zināšanas, un tagad vada cilvēkus, veicot kaujas uzdevumus ikdienā, nodrošinot Valsts prezidenta, aizsardzības ministra, NBS komandiera un citu

augstu Latvijas un ārvalstu amatpersonu drošību publisko pasākumu laikā. Viņas komandā ir dažādi speciālisti — kinologi, sapieri, ūdenslidēji, robotu tehniķi. «Mēs esam tas salīdzinoši mazais drošības ķēdes sākumposms, kuru parasti neviens neredz,» skaidro Evita.

Viņas ikdienas darba pienākumos ir ēku, transportlīdzekļu, apkārtnes, teritorijas un zemūdens pārbaužu uzdevumu izpildes koordinācija, meklējot sprādzienbīstamos priekšmetus vai citus potenciālus apdraudējumus. «Ja bīstamu priekšmetu meklēšanas uzdevumi ir jāveic salīdzinoši nelielās telpās vai vietās, tad varam tikt galā arī stundas laikā, ja turpretī pasākums norisinās plašā teritorijā, piemēram, Nacionālajā bibliotēkā, tad nākas strādāt pat dienakti un piesaistīt papildspēkus. Mūsu apakšvienību regulāri atbalsta Aizsardzības no masveida iznīcināšanas ieročiem un improvizēto spridzināšanas ierīču neitralizēšanas apakšvienības no NBS, arī Iekšlietu ministrijas Valsts robežsardzes kinoloģijas speciālisti ir snieguši atbalstu mūsu uzdevumu izpildē.»

Nevarētu gluži teikt, ka Militārā policija bijusi Evitas apzināta izvēle. «Kad pabeidzu medicīnas skolu, draudzene man piedāvāja darbu, teica, ka kaut kas saistībā ar ģimenes ārstiem. Nosauca adresi Džutas ielā. Aizeju, skatos — apkārt vieni vienīgi puiši formas tērpos. Šķita, kaut kas nav kārtībā. Zvanu draudzenei, prasīu, vai adrese pareiza? Viņa saka — jā, jā, viss pareizi, darbs būs. Tā nu es gadu nostrādāju toreizējā LR Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienestā kā civilpersona, bet pēc tam man piedāvāja iet armijā. Dienestu sāku 2004. gadā kā mediķe drošības dienestā bet 2009. gadā notika drošības dienesta apvienošana ar Militāro policiju,» stāsta E. Pētersone. Militārajā policijā mediķu vietas nav bijušas. «Par laimi, komandieris piedāvāja darbu Militārās meklēšanas vadā, tikai pirms tam bija jābeidz kursi Nesprāgušās municijas neitralizēšanas skolā. Likās — man kā sievietei tas būs pilnīgi traki, taču — piekritu, kursu pabeidzu, un tā nu es esmu šeit. Un esmu ļoti apmierināta ar savu toreizējo izvēli, darbs man ļoti patīk.»

Darbs Militārajā policijā aizņem ļoti daudz laika, atzīst E. Pētersone. «Sākumā, kad vēl nebiju vada seržante, bija vienkāršāk — atnāc, nostrādā savu maiņu, kādreiz ir pa kādām mācībām vai citiem uzdevumiem, bet caurmērā savu dzīvi vari plānot diezgan mierīgi. Tagad ļoti daudz kur ir jāpiedalās pašai — ja ne kā vadītājai, tad kā mediķei, piemēram, paaugstinātas bīstamības darbos — atminēšanā vai niršanā.

Un ne tuvu visu var saplānot — nereti zvani par nākamās dienas pasākumiem atskan pat desmitos vakarā. Vienalga ir jāpaspēj visu sakārtot, nodot informāciju tālāk un precīzi vadīt, lai ar mūsu resursiem pietiktu visiem darbiem.

Skaidrs, ka pie tādas slodzes un darba dinamikas brīvā laika nav daudz. Cik nu tā ir, to visu paņem bērni, no kuriem viens ir pusaudzis pašā spurainākajā vecumā. Ja nu tomēr kāds brīvs brīdis atliek, Evitai patīk kārtīgi izdejoties kādā zaļumballē.

Saviem dienesta biedriem Evita saka lielu paldies par viņu darbu. «Patiešām ir liels gods un prieks strādāt kopā ar tādiem karavīriem.» Savukārt potenciālajiem Militārās policijas karavīriem viņa iesaka mēģināt un izmantot iespēju dienēt šajā vienībā. «To noteikti varu ieteikt tiem cilvēkiem, kuri vēlas mācīties un pilnveidot sevi — tam šeit ir ļoti plašas iespējas. Visi militārie policisti apgūst vairākas specialitātes. Turklāt jāatceras, ka visas šīs zināšanas noder un ir pieprasītas arī civilajā dzīvē,» uzsver E. Pētersone.

Militārā policista berete ir simbols, ar ko lepoties

«Reizēm sastopamais stereotips, ka militārie policisti ir tie cilvēki, kas stāv krustojumā ar zīli vai pie barjeras kontrolē transporta kustību, ir pilnīgi aplams. Es nevaru iedomāties vēl kādu tik dinamisku un dažādu dienesta vietu,» atzīst Valsts prezidenta apsardzes virsseržants štāba virsseržants Elmārs Priednieks. Viņš dien jau 24 gadus un Militārajā policijā nonācis, tāpat kā daudzi kolēģi, no kādreizējā Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienesta, taču dienesta pienākumi visu šo laiku ir nemainīgi —

galvenais uzdevums ir gādāt par Valsts prezidenta drošību.

Valsts prezidenta apsardze ir diezgan specifiska, taču mūsu valstī vēsturiski tā iegājies, ka Valsts prezidentu apsargā armija, teic E. Priednieks. Darbs ir spraigs un ļoti intensīvs. Viņa amata pienākumos ir gan instruktoru apmācība un apgāde, gan dažādi ar Valsts prezidenta apsardzi un vizītēm saistīti uzdevumi, tostarp arī citu valstu augsto amatpersonu vizīšu nodrošināšana. Nākas strādāt arī dažādos objektos, kur jāgādā par drošību, jāpilda personiskās apsardzes jeb miesassarga uzdevumi. «Var teikt, ka darbā ir nemitīgi izaicinājumi un ļoti dinamiska mainība. Visādā ziņā par rutīnu te noteikti nevar runāt.»

Valsts prezidenta apsardze ir profesionālākā apsardzes vienība Latvijā, uzskata Elmārs Priednieks. «Ja kāds man vēlas oponent, lai mēģina. Mūsu cilvēki brauc misijās, apgūst dažādas prasmes, ieročus un tehniku, Specializētā militāro policistu rota ir vienā līmenī ar labākajām karavīru kaujas vienībām. Mēs neņemam kuru katru — lai kļūtu par militāro policistu, ir jāiztur atlase. Taču mēs noteikti gaidām jaunus cilvēkus — nāciet, izmēģiniet savus spēkus!»

Lai gan militārie policisti būtībā ir universāli karavīri, kas pārzina daudzas un sarežģītas militārās specialitātes, viņu galvenais ierocis tomēr ir prasme runāt. «Īpaši tas attiecas uz apsardzi — mēs strādājam civilā vidē, ap mums lielākoties ir izglītota publika, kas māk arī oponent mūsu prasībām. Tādēļ ir ļoti liela nozīme tam, kā tu šīs prasības māki nodot tālāk — vai tā ir kategoriska pavēle vai cieņpilna vērsšanās pie cilvēka.» Militārajam policistam arī ļoti jāseko līdzi savai valodai — nekādas rupjības atļauties nedrīkst. Katrā ziņā savas komunikācijas prasmes militārie policisti var regulāri pilnveidot — viņiem tiek piedāvātas ļoti kvalitatīvas apmācības.

Kā jau lielākā daļa karavīru, arī E. Priednieks brīvajā laikā nodarbojas ar sportu. «Es neesmu sportists, bet fizikultūrietis,» viņš precizē. Pēdējā laikā viņš arvien biežāk nodarbojas ar skriešanu — «laikam tā ir tāda raksturīga vecuma iezīme». Tomēr regulārām sporta nodarbībām ir ne tikai formas uzturēšanas nozīme. «Mans lielākais izaicinājums ir vienmēr censties būt labākajam. Galu galā, ja es esmu virsseržants, tad man ir jābūt paraugam citiem — tā ir mana pienākuma un dzīves filozofija.»

Pavisam nesen E. Priednieks izjutis īpašu lepnumu par savu piederību Militārajai policijai. Kopā ar kolēģiem viņš jaunsgargu un kadetu nometnē Litenē stāstījis

par dienestu Militārajā policijā, aģitējis jauniešus pievērsties šai bruņoto spēku jomai. «Un tad es patiešām bez jebkāda patosa, bet ar lielu lepnumu un gandarījumu jutu — jā, esmu militārais policists, mana sarkanā berete ir ne tikai mundiera sastāvdaļa, bet arī simbols, ar ko lepoties.»

Rutinā nevaram ieslīgt

«Par dienestu armijā vēl nedomāju pat laikā, kad jau mācījos tehnikumā,» atzīst Militārās policijas Specializētās militāro policistu rotas virsseržants Sandris Jansons. Tomēr dzīve ieviesusi savas korekcijas. 2000. gadā viņš pieteicies obligātajā militārajā dienestā, un, armijā pavadītajam gadam ejot uz beigām, nolēmis mēģināt veidot militāro karjeru. «Šķita, ka šī lieta mani varētu interesēt. Sākumā gribēju dienēt Zemessardzē, taču tur tobrīd mani interesējošajā vienībā vakanču nebija, tādēļ sāku dienēt Nacionālo bruņoto spēku 1. kājnieku bataljonā. Tur nodienēju četrus gadus, divas reizes biju misijās Irākā, līdz bijušais kolēģis, kurš tolaik jau dienēja Militārajā policijā, pastāstīja, ka tiekot veidota jauna apakšvienība — Starptautisko operāciju vads. Tas mani ļoti ieinteresēja. Devos uz pārrunām, un kopš tā laika dienu struktūrvienībā, kas nu jau izaugusi par Specializēto militāro policistu rotu.»

Šīs rotas karavīriem ir ļoti plašs profesionālās darbības lauks, kas ietver lielu daļu Militārās policijas uzdevumu. Rotas potenciālajam karavīram ir vēlama iepriekšēja dienesta pieredze kādā no bruņoto spēku vienībām, īpašs bonuss ir starptautisko operāciju pieredze. Jau pēc tam savā jaunajā dienesta vietā kandidāts papildus

apgūst vēl plašu zināšanu un prasmju klāstu, kas nepieciešams dienestam rotā.

«Rutinā noteikti nevaram ieslīgt. Viena dienu tev ir treniņi bāzes teritorijā, nākošajā — eskorts no Rīgas uz Liepāju, vēl pēc tam — kaujas šaušana ar ložmetēju Ādažu poligonā, bet vēl nākamajā dienā tu jau solidā uzvalkā nodrošini drošību kādai augsta ranga amatpersonai. Šī daudzveidība un dinamika arī pašam ir ļāvusi palikt šajā apakšvienībā vairāk nekā desmit gadus.»

Specializētā militāro policistu rota veic militārā transporta kolonnu pavadīšanu un kravu apsardzi Latvijas teritorijā. Kā zināms, no 2014. gada partnervalstu klātbūtne Latvijā ir būtiski pieaugusi, līdz ar to darba apjoms rotai ir audzis vairākas reizes. Papildus rotas speciālisti atbild arī par drošību dažādu ārvalstu vizīšu laikā, kā arī pilda citus uzdevumus. Visam pa vidu jāatrod laiks apmācībai, treniņiem un atpūtai.

Arī S. Jansons atzīst, ka laba militārā policista obligāta īpašība ir paša cilvēka attieksme pret darbu un motivācija pildīt dotos uzdevumus. «Dienests ir ļoti intensīvs, tādēļ jābūt elastīgam un spējīgam pielāgoties ātri mainīgajai situācijai. Kā piemēru var minēt visas lielās mācības — to laikā rotai ir ārkārtīgi liela noslodze, parasti nepieciešams arī atbalsts no citām apakšvienībām. Vairāku nedēļu garumā rotas karavīri strādā bez brīvdienām — tā ir ikdiena. Gandrīz katru gadu mūsu karavīri strādā arī Jāņos, Lieldienās, citos svētkos. Ir grūti, tāpēc motivācija un attieksme ir tik svarīgas. Protams, ir svarīga arī pieredze un sagatavotība, bet ar šīm lietām var strādāt jau rotā.» Viņš ir arī pārliecināts, ka dienests Militārajā policijā ir vienreizēja iespēja. «Mūsu dienestā ir ļoti daudzveidīga un nopietna apmācību programma, pieejams arī samērā plašs ekipējuma un ieroču klāsts. Cilvēks te var gūt gan pamatīgu pieredzi tuvcīņās, drošas braukšanas un vairāku veidu ieroču lietošanas prasmē, gan arī iemaņas personiskajā apsardzē un eskortēšanā. Netiek aizmirstas arī apmācības lauka un pilsētvides kaujas iemaņu uzturēšanai un papildināšanai.»

Taču nav arī tā, ka visa dzīve pāietu tikai un vienīgi dienestā. «Gadās tādi posmi, kad savi hobiji uz brīdi jānoliek malā, taču tas ir pārejoši. Var atrast laiku gan sev, gan ģimenei un draugiem.» Sandris Jansons pats ir aizrāvis ar motobraukšanu, ir arī militārā moto kluba «Patrioti» biedrs. Kopā ar klubu brīvajā laikā viņš piedalās dažādos pasākumos un dodas tuvākos un tālākos izbraukumos. ■

LATVIJA ATVĒRTO DEBESU LĪGUMĀ

Juris Ciganovs,

Dr. hist., LKM direktora vietnieks.

Foto — Normunds Mežiņš.

Vēsture

Pirmo reizi atvērto debesu koncepciju ierosināja 1955. gadā Ženēvā toreizējais ASV prezidents Dvaits Eizenhauers tikšanās laikā ar PSRS ārlietu ministru Nikolaju Bulgaņinu. ASV prezidents ierosināja noslēgt vienošanos par iespēju aplidot otras valsts teritoriju, lai varētu novērot iespējamo karaspēka pārvietošanos un koncentrāciju, tādējādi novēršot negaidītu uzbrukumu. Tolaik vienošanās netika panākta, jo Padomju Savienības līderis Ņikita Hruščovs bija kategoriski pret šādu iespēju. 1989. gadā ASV prezidents Džordžs Bušs atkārtoja šo priekšlikumu. 1992. gada 24. martā Helsinkos 23 Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) dalībvalstis parakstīja Atvērto debesu līgumu (*The Treaty of Open Sky*). Līguma mērķis ir veicināt sadarbību starp līguma parakstītājvalstīm bruņojuma kontroles mehānismā. Līgums paredz aplidot citas līguma dalībvalsts teritoriju, veicot novērojumus no gaisa. Šis līgums ir viens no EDSO ietvaros realizētās bruņojuma kontroles politikas instrumentiem un papildina darbību kopumu, kas vērsta uz atvērtības un uzticēšanās veicināšanu starp EDSO dalībvalstīm.

Laika gaitā Atvērto debesu līgumam ir pievienojušās arī citas valstis, un šobrīd tajā darbojas 34 dalībvalstis, turklāt vairākas valstis ir parakstījušas šo līgumu, bet nav ratificējušas.

Mūsu valsts Nacionālo bruņoto spēku praktiskā sadarbība ar EDSO dalībvalstu bruņojuma kontroles vienībā Atvērto debesu līguma ietvaros sākās kopš 1999. gada, kad kopā ar ASV, Vāciju, Lielbritāniju, Lietuvu un Igauniju tika veikts pirmais izmēģinājuma novērošanas lidojums pāri Baltijas valstīm. 2001. gada jūlijā notika otrs šāds lidojums, kura īstenošanu jau nodrošināja NBS Gaisa spēki. 2002. gada 17. oktobrī Latvijas Republikas Saeima konceptuāli atbalstīja likumprojektu par Latvijas pievienošanu Atvērto debesu līgumam, un mūsu valsts kļuva par šī līguma dalībvalsti.

Mūsdienas

Par Latvijas NBS dalību līguma darbībā šībrīža situācijā stāsta Aizsardzības ministrijas Aizsardzības politikas departamenta Bruņojuma kontroles un verifikācijas priekšnieks pulkvežleitnants Aigars Eglītis.

— Katru gadu Austrijas galvaspilsētā Vīnē notiek līguma darbības ietvaros notiekošo lidojumu kvotu sadale, proti, līguma dalībvalstis vienojas, kuras valsts pārstāvji uz kuru valsti lidos. Kvotu sadale notiek atbilstoši valsts teritorijas un bruņoto spēku lielumam, respektīvi, jo lielāka valsts teritorija un skaitliski lielāki bruņotie spēki, jo vairāk kvotu. Piemēram, Krievijai un ASV tiek iedalītas 30 kvotas (viena kvota — viens lidojums), bet Latvijai kā salīdzinoši nelielai valstij — viena kvota jeb viens lidojums pāri mūsu teritorijai. Attiecīgi arī mēs varam izmantot vienu lidojuma kvotu. Mēs lidojam uz Krieviju vai Baltkrieviju. Pēdējos gadus mūsu speciālisti lido kopā ar Vācijas militārpersonām, izmantojot speciāli aprīkotu un sertificētu Zviedrijā īrēto lidmašīnu. Lidojums notiek reizi gadā, un arī apvienotā Krievijas—Baltkrievijas misija reizi gadā lido pie mums — tā līgums tiek īstenots attiecībā uz Latviju. Atsevišķos gadījumos, savstarpēji vienojoties ar vēl kādu valsti, mūsu speciālisti piedalās citu valstu misijās, piemēram, šogad, mums vienu vietu savā lidojuma misijā pāri Krievijai piedāvāja Kanāda.

— Ko mēs vērojam, lidojot virs mūsu kaimiņvalsts teritorijas?

— Mēs lidojam virs iepriekš atrunātiem militārajiem objektiem. Gada beigās katrai valstij ir pienākums publicēt informāciju par saviem bruņotajiem spēkiem — būtībā tas ir militāro objektu un vienību izvietojuma saraksts. No šāda saraksta tad arī izvēlamies tos objektus, virs kuriem veikt lidojumus. Katrai valstij ir noteiktas ne tikai kvotas, bet arī kilometru skaits, cik var lidot. Piemēram, virs Latvijas var lidot 800 kilometrus divās dienās. Virs Krievijas var nolidot 5500 kilometrus, arī divās dienās. Mūsu kopējā lidojuma misija ar vāciešiem parasti sākas Kubinkā (pilsēta Maskavas apkaime), no kurienes mēs pārmaiņus vienu gadu lidojam virs

Pēterburgas, bet nākamajā gadā — virs Kaļiņingradas. Lidojuma maršruta plānošana notiek vairākus mēnešus iepriekš kopā ar vācu kolēģiem.

— Kāds ir mūsu ieguvums no šāda lidojuma?

— Lidojuma laikā notiek lidojuma maršruta un uz zemes esošo militāro objektu fotofiksācija, un šāda fotofilma arī ir ieguvums no lidojuma.

— Kādēļ Latvijai ir izdevīgi darboties Atvērto debesu līgumā?

— Pievienojoties Atvērto debesu līgumam, mūsu valsts piedalās bruņojuma kontroles pasākumu stiprināšanā Eiropā, tādējādi rūpējoties gan par Latvijas, gan arī Eiropas kopējo drošību. Līguma ietvaros Latvija, tāpat kā citas valstis, var iegūt militāri noderīgu informāciju par dalībvalstu bruņotajiem spēkiem, to militārajiem objektiem un aktivitātēm. Tā, piemēram, ar šī līguma palīdzību Latvijai ir iespējams iegūt informāciju par Latvijas robežas tuvumā esošajām bruņoto spēku bāzēm un to tehniku. Latvija savām vajadzībām var izmantot Atvērto debesu līguma datubāzes materiālus, proti, par pašizmaksas cenām ir pieejama visu citu valstu lidojumu reizēs iegūtā informācija. ■

MĀCĪBAS «RAMSTEIN Alloy 5»

No 27. līdz 29. jūnijam Baltijas valstu gaisa telpā notika starptautiskās gaisa spēku mācības «Ramstein Alloy 5», ko sadarbībā ar Latvijas Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem organizēja NATO Gaisa spēku pavēlniecība.

Mācību mērķis — pilnveidot Latvijas spēju sniegt atbalstu sabiedroto gaisakuģiem ārkārtas situācijās, nodrošinot mācībās iesaistīto bruņoto spēku vienību un civilo institūciju vienotu un efektīvu savstarpējo sadarbību un resursu savietojamību.

Mācību scenārijs sniedza iespēju NATO patrulēšanas operācijā iesaistītajām rotācijās vienībām ne tikai trenēties Baltijas valstu gaisa telpā, bet arī pilnveidot starpinstitucionālo sadarbību starp bruņotajiem spēkiem un valsts civilajām institūcijām, trenēt atbalsta sniegšanas procedūras gaisakuģiem krīzes situācijās, nostiprināt iemaņas gaisakuģu identifikācijā, kā arī uzlabot

savstarpējo savietojamību starp mācībās iesaistītajām nācijām un to gaisakuģiem.

Militārajās mācībās «Ramstein Alloy 5» piedalījās arī Krasta apsardzes dienesta Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs (MRCC Rīga), veicot meklēšanas un glābšanas informācijas saņemšanas centra funkcijas. Procedūras paredz, ka MRCC Rīga, saņemot trauksmes signālu par iespējamo avarējušo lidaparātu, informē Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centru un sāk meklēšanas operāciju, ja trauksmes koordinātas atrodas jūrā. Uz sauszemes meklēšanas darbus sāk Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs.

Pašlaik NATO patrulēšanas operāciju Baltijas valstu gaisa telpā īsteno Polijas Gaisa spēku iznīcinātāju «F-16 Fighting Falcon» vienība, kas izvietota Lietuvas Gaisa spēku aviācijas bāzē Šauļos, kā arī Spānijas Gaisa spēku iznīcinātāju F-18 vienība,

kas patrulēšanas operācijas stiprināšanai Baltijas valstu gaisa telpā izvietota Igaunijas Gaisa spēku bāzē Emari.

Mācības, kuras alianses gaisa telpā virs Baltijas valstīm organizēja NATO Gaisa spēku pavēlniecība Ramsteina un vadīja NATO Apvienotais gaisa operāciju centrs Ūdemā, sekmē sabiedroto un partnervalstu klātbūtnes stiprināšanu Baltijas reģionā.

«Ramstein Alloy» ir turpinājums treniņlidojumiem Baltijas gaisa telpā (BRTE — Baltic Region Training Event), kas regulāri notiek jau kopš 2008. gada.

NATO dalībvalstis Latvijas, Lietuvas un Igaunijas gaisa telpas patrulēšanu rotācijas kārtībā veic kopš 2004. gada marta, kad Baltijas valstis tika uzņemtas aliansē. Kopš 2004. gada patrulēšana tiek veikta no Zokņu aviobāzes Lietuvā, bet kopš 2014. gada atbalsta misija tiek veikta arī no Emari bāzes Igaunijā.

Pēc AM Preses nodaļas relizes.

Foto — virsseržants Gatis Indrēvics.

JAUNUZŅEMTIE ZEMESSARGI APGŪST PAMATIEMAŅAS

Diāna Selecka,

virsseržante.

Foto — Normunds Mežiņš.

No 2. līdz 22. jūlijam Zemessardzes (ZS) 34. artilērijas bataljona mācību poligonā «Meža Mackeviči» Daugavpils novadā norisinājās Zemessardzes 3. brigādes organizētā militārās pamatapmācības 1. līmeņa nometne, kurā piedalījās 169 jaunie zemessargi no visiem septiņiem ZS 3. brigādes bataljoniem, kā arī no citām brigādēm.

Nometnes laikā zemessargi apguva lauka kaujas iemaņas, kaujas šaušanas pamatprincipus, ieskatu topogrāfijā, kā arī medicīnā un saistošajos normatīvajos aktos, uzlaboja fizisko sagatavotību un apguva militārās pamatiemaņas.

Apmācības procesu nodrošināja Zemessardzes 3. brigādes bataljonu instruktori.

Nometnes atklāšanā 5. jūlijā piedalījās Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs Jānis Garisons, Zemessardzes komandiera pienākumu izpildītājs pulkvežleitnants Ervīns Kopeika, ZS 3. brigādes komandieris pulkvežleitnants Māris Simsons un šīs brigādes visu septiņu bataljonu komandieri.

Valsts sekretārs Jānis Garisons, uzrunājot zemessargus, sacīja, ka priecājas redzēt viņus tik kuplā skaitā.

«Paldies par šo izvēli, ka esat kļuvuši par zemessargiem. Daudzi dod priekšroku laika pavadīšanai internetā, anonīmai kritikai, bet paši neko nav gatavi no sevis piedāvāt Latvijai. Jūsu izvēle ir būtiska, atcerieties, ka karavīrs nav viens, bet gan kopā ar saviem biedriem, tas ir viens vesels lielums, kur dienesta biedri palaujas viens uz otru. Liels paldies jums par to! Un vēl — klausiet savus instruktorus, tie ir ļoti labi speciālisti, un apzinieties, ka nebūs viegli! Novēlu izturību un nometnes nobeigumu sagaidīt kā vienai ciešai komandai!»

12. jūlijā nometni apmeklēja Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālmajors Leonīds Kalniņš. Viņš atzina, ka iespaidi par nometni ir krasi atšķirīgi no pērn redzētā. «Sagatavota lieliska infrastruktūra, lai zemessargs justos komfortabli savos atpūtas brīžos. Latgales brigāde un Nacionālie bruņotie spēki kopumā ir ieguldījuši milzīgu darbu, lai nodrošinātu apmācību procesu, lai tas virzītos raiti un visas 20 apmācību dienas tiktu intensīvi izmantotas. Esmu gandarīts, ka Latvijas pilsoņi ir atlicinājuši laiku un 20 dienas

pavada nometnē. Kopumā tas dos milzīgu ieguldījumu Latvijas aizsardzības spēju paaugstināšanā.»

Nometnes priekšnieks kapteinis Zigmārs Krišāns atzina, ka jauno zemessargu fiziskā sagatavotība ir ļoti laba, bet jāpārvar psiholoģiskas problēmas — atšķirtība no ģimenes, nepieciešamība ievērot ierobežojumus, ko uzliek reglaments. Tāpat kā pērn zemessargus atbalstīja speciālisti no Nacionālo bruņoto spēku štāba Psiholoģijas nodaļas, NBS virskapelāns Elmārs Pļaviņš, kā arī pārstāvji no Aizsardzības ministrijas, sniedzot dažāda veida atbalstu apmācāmajiem. Liels atspaidis noteikti bija iespēja redzēt savējos vecāku dienā. Uz to 16. jūlijā ieradās ap 200 zemessargu piederīgo.

Šogad būtiski bija uzlaboti jauno zemessargu dzīvošanas apstākļi. Nometnē bija divas apsildāmas teltis ar gultām, dušas ar karsto ūdeni, tualetes, apģērba žāvētava, arī bezvadu internets.

Jaunieši atzina, ka piedalās nometnē, lai pārbaudītu sevi un savas spējas, kā arī kalpotu savai valstij. ZS 35. nodrošinājuma bataljona zemessargs Mārtiņš Lancmanis (22 gadi) no Vārkavas pagasta Zemessardzē ir kopš februāra,

vairākas apmācības beidzis savā vienībā. «Cīnos, patik, varbūt vēl ciešāk saistišu savu dzīvi ar Zemessardzi, jo tā ir iespēja Latvijas pilsonim darīt savu darbu un piedalīties valsts aizsardzībā. Vasaras vidus man kā jaunajam lauksaimniekam ir karstākais periods, tomēr es atradu laiku, lai piedalītos.»

ZS 55. kājnieku bataljona zemessardze Laura Bračka no Kokneses nometnē svinēja 22. dzimšanas dienu.

«Tā bija forša dzimšanas diena, mani apsveica ierindas priekšā, bet mani jaunie draugi sagādāja pārsteiguma dāvanu.

Iestājos Zemessardzē, jo nolēmu izmēģināt savus spēkus militārajā jomā. Man tas ir ļoti iepatīcies, domāju, ka iešu tālāk. Nometnē jutos kā brīvdienas kūrortā, viss ir ideāli. Ir, kur gulēt, mazgāties, kaut gan daudziem šķiet, ka šeit ir slikti apstākļi, čīkst un sūdzas. Viņi nav bijuši mežā, es zinu, kādas var būt mācības. Šogad, kad visi svinēja Lieldienas, es devos uz mācībām ar savu rotu, četras dienas dzīvojam zem kļājas debess.

Interesanti ir tas, ka nometnē visu māca padziļināti — šaušanu, maskēšanos,

pirmo palīdzību. Sabiedrība ļoti uzticas cilvēkiem formā, un, ja kādam uz ielas ir veselības problēmas, bieži vien tiek meklēta palīdzība pie cilvēkiem formā. Tāpēc mums ir jāzina, kā rīkoties, kad kādam ir nepieciešama palīdzība. Zemessardzē viss ir jāuztver nopietni un jādara no sirds.»

ZS 56. kājnieku bataljona zemessargs Pēteris Vanags (18 gadi) nāk no Sēlijas pagasta, mācās Aizkraukles aradvidusskolā. «Draugu pulka sēžot, sākām runāt, un divi draugi, kas pērn bija nometnē, teica, ka ir interesanti. Es arī izlēmu pamēģināt. Pierunāju doties līdz ar savu labāko draugu, jo ir vieglāk, ja blakus ir drauga plecs. Nometnē sapratu, ka tas ir mans aicinājums. Vislabāk patik, ka var pārbaudīt izdzīvošanas spējas. Tās noteikti noderēs pašam, ģimenei un draugiem krīzes situācijā. Man nometnē nav grūti, jo esmu audzis laukos, pieradis pie grūtībām un darba. Meitenes uztveram kā savējās, vajadzības gadījumā palīdzam. Ieteikšu draugiem stāties Zemessardzē, jo te var iegūt prasmes darbam ar ieročiem un pārbaudīt sevi, to, cik esi spēcīgs.»

Zemessardzes 3. brigādes komandieris pulkvežleitnants Māris Simsons paskaidro:

«Šogad nometne notiek jau otrā reizi, esam uzkrājuši zināmu pieredzi, izdarījuši secinājumus par tām lietām, kas bija jāuzlabo, turpinām vēl labāk. Nometņu modelis sevi ir attaisnojis, jo apmācības process norit strukturēti, pēc vienotiem standartiem. Beigās tiek pārbaudītas zemessargu zināšanas, un mēs varam apgalvot, ka nometni pabeigušie ir apguvuši minimāli nepieciešamo. Mērķauditorija ir jaunieši, 18—19 gadus veci vidusskolnieki, kas veido 80% no nometnes personāla. Lielākais ieguvums ir ne tikai militārās pamatiemaņas, bet arī saliedētība, ko iegūst katrs zemessargs, jo viņi kļūst par vienotu komandu. Praktiski visi zemessargi, kas pabeidza nometni pirms gada, ir ļoti aktīvi, viņi apmeklē mācības un ir paraugs pārējiem. Pēc nometnes sāksies kolektīvās apmācības nometne vada līmenī, un katrs no 3. brigādes bataljoniem sūtīs vienu vado. Turpināsim realizēt Aizsardzības ministrijas izstrādāto četru gadu Paaugstinātās gatavības rotu apmācības konceptu.»

Skaistākais vaļasprieks — aizsargāt savu valsti

Diāna Selecka,

virsseržante.

Foto — Armīns Janiks, Māris Buholcs un no ZS 27. KB arhīva.

Zemessardzes 27. kājnieku bataljons ir dibināts 1991. gada 25. septembrī, un 2003. gada 1. aprīlī tas tika apvienots ar Zemessardzes 21. kājnieku bataljonu. Bataljona atbildības teritorijā atrodas Cēsu pilsēta un Amatas, Cēsu, Jaunpiebalgas, Ligatnes, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Vecpiebalgas, Alojās, Limbažu, Krimuldas un Salacgrīvas novads. Vienības galvenie uzdevumi — uzturēt pastāvīgu kaujas gatavību un paaugstināt kaujasspēju, aizsargāt valsts stratēģiski nozīmīgus objektus, iesaistīties cīņā pret dabas un tehnogēno katastrofu postošo darbību, nodrošināt sabiedrisko kārtību masu pasākumos, palīdzēt policijai pazudušu cilvēku meklēšanā, piedalīties kopīgos reidos ar Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes inspektoriem nārstojošo zivju aizsardzības pasākumos. Lai veiktu šos uzdevumus, notiek karavīru un zemessargu militārā apmācība un patriotiskā audzināšana, iesaistīšanās piemiņas un atceres pasākumos, kā arī jaunatnes patriotiskajā audzināšanā un militārajā izglītošanā, prezentējot Nacionālos bruņoto spēkus un Zemessardzi dažādos informatīvajos pasākumos.

Svarīgākie vingrinājumi — «Wenden» un «Orkaan»

«Viens no svarīgākajiem mūsu vienībai ir vingrinājums «Wenden», kas notiek katru gadu vasaras otrajā pusē pilsētvidē,» stāsta Zemessardzes (ZS) 27. kājnieku bataljona komandieris **pulkvežleitnants Rolands Molņiks**. «Mācībās piedalās mūsu

zemessargi, citu brigāžu pārstāvji, kā arī igauņu un dāņu vienības. Tās notikušas Raunā, Alojā, Cēsīs, Jaunpiebalgā un Vecpiebalgā. Pirms mācībām jāveic milzīgs saskaņošanas darbs, reizēm pat ar 300 privātpersonu saimniekiem. Vietējiem iedzīvotājiem mūsu mācības ir liels notikums, viņi tās vēro un izsaka viedokli, kuru mēs uzskatām. Mēs sniedzam plašu informāciju par mācību aktivitātēm, vietējie iedzīvotāji tās vēro pat trīs dienu garumā. Alojā mēs inscenējam hibrīdkaru, alojieši dzīvoja līdz visām trim dienām, teica, lai mēs braucam citu gadu atkal. Raunā pēc mācībām mums sacīja, ka tagad viņi pa īstam izjūta, kā tās varētu notikt, ja būtu karš. Cilvēki brauca no pagastiem kopā ar bērniem un skatījās mūsu mācības, un varēja redzēt, ka viņiem arī kļūst tuvāks valsts aizsardzības jautājums.

Katru gadu piedalāmies Igaunijas brīvprātīgās Aizsardzības ligas «Kaitse-liit» rīkotajās starptautiskajās mācībās «Orkaan».

Mūsu zemessargiem tā ir iespēja izbaidīt tālu ceļu uz kaimiņvalsti, arī pārceļšanos ar prāmi. Mācību dalībniekiem paliek ļoti spilgti iespaidi, jo mācības norit dinamiskā gaisotnē, nepieturoties pie viena scenārija. Dalībnieki, kam šīs ir jau trešās mācības, saņem krūšu zīmi. Vēl mēs sadarbojamies ar dāņiem. Vienu gadu viņi brauc pie mums, citu gadu mēs pie viņiem, tās ir ne tikai mācības, bet arī draudzības saišu stiprināšana.

Piedalāmies Igaunijas Uzvaras dienas pasākumos, kura tiek svinēta par godu Igaunijas vienību uzvarai, kas notikusi

Latvijas teritorijā 22. jūnijā. Cēsu kaujas bija vienas no izšķirošajām kaujām Latvijas un Igaunijas Atbrīvošanas cīņās, kad 1919. gada jūnijā apvienotais latviešu un igauņu karaspēks sakāva vācu landesvēru, kas apdraudēja Baltijas valstu pastāvēšanu. Vietas, kur izvietota vienība, ir pilnas ar vēsturisko auru un tradīcijām, šeit ir karoga dzimtene, tas viss caurvij bataljona dzīvi, ceļ pašapziņu zemessargiem un karavīriem, jo viņi ir piederīgi pie šīs vietas un lepni nes bataljona nosaukumu.»

Zemessardze kā nākamās profesijas izvēle

«Zemessardze ir kļuvusi krietni jaunāka, piemēram, 1. rotu varam droši saukt par jauniešu rotu. Daudz kas atkarīgs no komandiera, ja viņš ieinteresē zemessargus, tad lieta aiziet. Svarīgi arī, lai tā ugunīņa nepazūd. 1. rotas virsseržants virsseržants Arnolds Bahmanis prot ieinteresēt. Komandierim jābūt harismai, ja tās nebūs, nebūs zemessargu. Jaunieši, kas ir iesaistīti Zemessardzes aktivitātēs, kļūst patstāvīgāki, parādās valstiskā domāšana. Daudziem tas ir pamats nākamās profesijas izvēlei. Savukārt no jaunsargiem lielākā daļa iestājas Zemessardzē, kur jaunieši izvērtē, vai vēlas kļūt par karavīriem vai turpināt būt zemessargi. Katru gadu vairāki mūsu zemessargi izvēlas kļūt par virsniekiem un iestājas Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

Mums ir arī zemessargi lielākā vecumā, taču viņu skaits ir krietni mazāks. Nobriedušāks cilvēks vairāk domās par patriotismu, taču viņam noteikti būs lielāks

uztraukums, vai pietiks spēka izpildīt visus uzdevumus. Nesen bataljonā iestājās 54 gadus vecs autovadītājs, kam ir tiesības vadīt arī kravas autotransportu. Viņam mēs līgumu varēsim pagarināt arī līdz 60 gadiem. Speciālistus varam iesaistīt arī līdz 65 gadiem, jo sakarnieku, mediķu un autovadītāju trūkst.»

No ierakumiem uz izlaidumu

«Strādājam, lai uzlabotu rekrutēšanu, jo ar vienkāršu armijas popularizēšanu skolās ir par maz. Jauniešus interesē piedzīvojums, aktīva darbība, tehnika, marši, šaušana! Mums bija mācības Ādažos kopā ar sabiedrotajiem, ložmetēji, smagā un bruņutehnika, dūmi un uguni! Trešajā dienā viens no jaunajiem zemessargiem man teica — ja būtu zinājis, ka varēšu realitātē spēlēt «*Call of Duty*», es jau sen būtu bijis šeit! Kāda jauna kautrīga meitene, sakarniece, vēja appūstu seju, sasprēgājušām lūpām, pēc mācībām pienāca man klāt un jautāja, vai drīkstot izmantot vienu brīvu dienu. Pēc trim dienām ierakumos Ādažu poligonā, ne gulējusi, ne atpūsusies, viņa izskatījās samocīta. Prasu, kas par iemeslu, — vidusskolā esot izlaidums! Cits droši vien būtu atteicies doties uz mācībām, jo izlaidums tomēr ir svarīgs iemesls, bet viņa izvēlējās mācības. Tagad meitene mācās augstskolā un turpina apmeklēt mācības. Meitenes mums ir ļoti aktīvas. Arī puīši saņem, ja meitenes ir blakus. Nesaku, ka visām meitenēm jābūt ierakumos, aktīvi jādarbojas. Ja viņas to vēlas, es to nodrošināšu, bet ir ļoti daudz citu iespēju — mediķiem, sakarniekiem, izlūkiem nav jāveic kaujas aktivitātes. Pavāru vienību komandē Edīte Kūķe,

kas ar saviem pienākumiem lieliski tiek galā, un es viņu ļoti augstu vērtēju.»

Stāstām par armiju ne tikai mērķauditorijai

«Mēs sadarbojamies ar visām mūsu atbildības teritorijā esošajām pašvaldībām. Valsts svētkos mūs aicina uz ļoti daudzām vietām, bet ir vairākas mācību iestādes, kuras mums ir īpašas. Esam uzņēmēju šefi, bu pār Drabešu internātpamatskolu, Spāres speciālo internātpamatskolu, kur mācās bērni ar dažādām problēmām. Katru gadu 10. novembrī mēs esam pie viņiem un strādājam pēc pilnas programmas — ar komandieri, salūta grupu, mūziku un kapelānu. Arī bērnodārzi vēlas ar mums draudzēties, un tad mūsu karavīrs veic popularizēšanas darbu, nolasot bērniem pasaku. Tai ir jābūt ar labām beigām, un ideālā variantā arī tur jābūt varonim — karavīram vai vienkārši pozitīvam tēlam. Reiz mums bija gandrīz neiespējamā misija — mūs lūdza organizēt popularizēšanas pasākumu redzes invalīdiem! Tikām galā, pat organizējām šaušanu ar pneimatiskajiem ieročiem. Katru virzījām uz mērķi, pie kura bija baloniņš. Katrs spieda gaili, trāpot balonam, un tas raisīja viņos milzu sajūsmu. Devām iespēju iepazīties ar formas tērpu, neredzīgie izstādē tos iepazīst, aptaustot katru vīliti. Organizējām viņiem šķēršļu joslu. Mūsu karavīri tajā piedalījās ar aizsietām acīm, bet uzvarēja mūsu viesi.»

Bataljona komandieris — maratonists

«Nodarbojos ar skriešanu, piedalos sporta pasākumos, seriālā «Skrien, Latvija»,

Rīgas maratonā. Vērojot mani, arī bataljona karavīri un zemessargi ir sākuši skriet. Pagaidām gan neviens nav saņēmis kopā ar mani skriet maratonu (42,195 km), bet pusmaratonu (21,097 km) skrēja astoņi cilvēki, mazākas distances skrēja pat ģimenes.

Mans novēlējums Latvijas iedzīvotājiem — iesaistīties Zemessardzē, jo tā ir atvērta jebkuram, nevajag baidīties par fiziskajām spējām, amati ir ļoti dažādi, katrs atradis atbilstošu vietu, galvenais ir vēlme. Šī lieta aizrauj! Skaistākais vaļasprieks, kas var būt, ir aizsargāt savu valsti!»

Zemessargus piesaista interesantas mācības

1. kājnieku rotas virsseržants **Arnolds Bahmanis**: «Organizējam nestandarta mācības, piemēram, ziemas izdzīvošanu ar peldēšanu āliņģī, apmācības ar virvēm, alpinismu, laišanas lejā no tilta. Zemessargiem tas patīk, viņi iesaka mūsu rotu saviem draugiem, un mūsu skaits kļūst lielāks,

► Turpinājums 16. lpp.

◀Sākums 14. un 15. lpp.

zemessargi brauc uz mācībām pat no Rīgas. Katras nākamās mācības organizējam sarežģītākas. Cenšos darīt tā, lai zemessargs mācībās visu laiku būtu nodarbināts, lai viņam būtu interesanti.

Strādāju arī pusslodzi par jaunsargu instruktoru, un šis darbs ir devis ļoti daudz, jo katram bērnam ir vajadzīga individuāla pieeja. Reizēm organizēju mācības vecākiem jaunsargiem kopā ar zemessargiem. Jaunsargs redz, ka Zemessardzē tā lieta jau ir nopietnāka, ir darbs ar salūtmunīciju, notiek kaujas šaušana, un tad nu viens otrs nespēj sagaidīt savu pilngadību, lai varētu iestāties Zemessardzē.»

Īsti savas zemes un novada patrioti

Viens no pieredzes bagātākiem virsniekiem bataljonā ir 2. kājnieku rotas komandieris **virslietnants Juris Pētersons**. «Manā rotā ir Salacgrīvas, Rūjienas un Limbažu zemessargi. Viņi ir īsti savas zemes un novada patrioti, nežēlo ne savu laiku, ne savu naudu, lai ar privāto transportu atbrauktu uz mācībām.

Kādreiz militārā pieredze bija krietni lielākam cilvēku skaitam, ar viņiem bija vieglāk strādāt. Patriotisms bija augstāks, par mācībām nemaksāja, un daudzas lietas formai un ekipējumam tika pirktas par savu naudu, bet mācību apmeklējums bija augsts.

Tagad pieredze ir tikai jaunsargiem, bet ar pārējiem nav viegli, kamēr tiek apgūti militārie pamati, labi, ka to kompakti var paveikt pamatapmācības nometnēs. Daļa mūsu zemessargu, tie labākie un spēcīgākie, turpina savu karjeru, kļūstot par karavīriem.

Auguši mēs esam, arī ekipējuma un formu ziņā, tās nav vairs jāpērk pašiem. Svarīgi, lai mēs būtu vienā līmenī ar karavīriem, tāpēc notiek speciālistu — ložmetējnieku, granātšāvēju, mīnmetēju apkalpju apmācība.

Pieredzes bagātos zemessargus neatstājam malā, jo viņu devums šo gadu laikā ir bijis un turpina būt ļoti nozīmīgs.»

Zemessardzes loma valsts aizsardzībā ir ļoti svarīga

S-3 daļas virsniecei **virslietnantei Marikai Tkačukai** pirmā saskare ar Zemessardzi bija, uzsākot darbu bataljonā. «Tikai nonākot bataljonā, sāku saprast, ka tas ir milzīgs darbs tiem 18 karavīriem, kuriem jāizdara viss, lai 400 zemessargi varētu darboties. Operatīvajā nodaļā mēs esam divi cilvēki, kam ir jāorganizē visa bataljona

darbs, un tas nepavisam nav viegli. Mani bijušie kolēģi jautā, vai dienests Zemessardzē ir vieglāks, un es saku, nav vieglāk, jo darbu apjoms ir ļoti liels.

Pēc vairāk nekā pusotra gada dienesta zemessargos esmu sapratusi, ka Zemessardzes loma, tās attīstība, īpaši ņemot vērā ģeopolitisko situāciju, valsts aizsardzībā ir ļoti svarīga. Ja Zemessardze netiks attīstīta, tad ļoti daudzi uzdevumi netiks izpildīti.»

Stāsta par vēsturi un vāc materiālus grāmatai

Ļoti aktīvi un arī atraktīvi ir bataljona veterāni, kuri sociālajos tīklos par savām aktivitātēm vēsta profilā «Gaujas zvīrbuļi». «Vanagi un ērgļi augstu lido, lielus kumosus dabū, mēs kā zvīrbuļi pa kripatiņai vācam to vēsturi kopā,» smejas bataljona veterānu apvienības priekšnieks **seržants Jānis Bahmanis**, kura darbs novērtēts ar NBS un ZS komandieru apbalvojumiem, viņš ir arī Priekuļu Goda novadnieks. «Lielos faktus jau visi puslīdz zina, bet mazāk populāras vēstures lietas pārzina sliktāk. Piemēram, kad veterāniem bija tikšanās ar Valsts prezidentu Andri Bērziņu, viņš sacīja, ka zina, kurš pirmais krita par Igaunijas neatkarību, — tas bija

Jānis Muižnieks no Raunas. Tad viņam jautājām, vai viņš zina, kurš karavīrs pirmais krita par Latvijas neatkarību? To gandrīz neviens nezina. Lai vēstītu par šo karavīru, pirms kāda laika mēs izveidojām piemiņas plāksni Priekuļu lauksaimniecības skolas audzēknim Kārlim Dambītim, kas gāja bojā Kalpaka bataljona pirmajā kaujā.

Es vācu materiālus grāmatai par paš aizsardzības vienībām, kas veidojās pagastos vēl pirms Zemessardzes, jo pagastos bija liels noziedzības līmenis. Cilvēki pulcējās, lai sargātu savas pašvaldības teritorijā dzīvojošos. Tas notika apmēram tāpat kā pirms 100 gadiem, kad veidojās Cēsu zemessargu rota. Strādājot pie bataljona kara izveides, pētījām vēsturi.

Bataljona karogā tika nolemts izmantot varonīgā 5. Cēsu kājnieku pulka devīzi «Par Tēviju».

Esmu laimīgs par šiem pieciem gadiem bataljona veterānu apvienības vadītāja amatā, strādāju ļoti intensīvi, lai apkopotu datus un stāstītu par vēsturi jaunajai paaudzei. Tādējādi esmu ieguvis daudz jaunu draugu un paziņu. Laba draudzība izveidojusies ar ZS 19. nodrošinājuma bataljona veterāniem — katru gadu 22. jūnijā viņi brauc pie mums, un kopā mēs vērojam Cēsu kauju rekonstrukciju. Pavasarī braucam uz Pērnavu, kur Svētā Jura dienā, 23. aprīlī, Tori karavīru baznīcā notiek piemiņas dievkalpojums brīvības cīņās kritušajiem. Šajā datumā tiek svinēta Veterānu diena, un mēs pārstāvam Latvijas veterānus. Mūs sēdina pirmajās rindās kopā ar diplomātiem, mēs esam goda viesi.»

SUV JAUNSARDZES NOMETNE

Olga Fjodorova,

kapteinleitinante.

Foto no SUV arhīva.

Šogad Nacionālo bruņoto spēku Speciālo uzdevumu vienības (SUV) Jaunsardzes nometni 2. jūlijā atklāja Jaunsardzes un informācijas centra (JIC) Jaunsardzes departamenta 4. novada nodaļas vadītājs Andis Ābelīts.

SUV Jaunsardzes nometnē jaunsargi guva nelielu ieskatu par dienestu Speciālo uzdevumu vienībā. Viņus sagaidīja interesants

un piesātināts nodarbību grafiks, kas ietvēra teorētiskās zināšanas, kuras tika izmantotas praksē. Intensīvs apmācību ritms un ierobežots miegs katram jaunsargam ļāva iepazīt savas morālās un fiziskās izturības robežas. Jaunsargi piedzīvoja mirkļus, kad grūtībās virsroku guva vēlme nespert soli atpakaļ, bet izturēt visus SUV nometnes pārbaudījumus. Patriotismu nevar nopirkt, tā ir katra cilvēka individuālā pārliecība, un tieši tas palīdzēja koncentrēties uz mērķi un neaizmirst, cik daudz darba tā sasniegšanā jau ir ieguldīts. Liels atbalsts bija arī pozitīvā instruktoru attieksme un

komandas gars. Nometnē bija arī tādi pārbaudījumi, kuri nav pa spēkam vienatnē, šos uzdevumus izpildīt varēja, tikai apvienojot spēkus.

Pēc nometnes noslēguma vairāki jaunieši atzina, ka vēlas saistīt savu turpmāko dzīves ceļu ar dienestu armijā un Speciālo uzdevumu vienībā. Jaunsargi arī šajā nometnē pierādīja, ka spēj pārvarēt grūtības un ir gatavi pilnveidoties, attīstīties un augt Latvijai.

Lai piedalītos SUV Jaunsardzes nometnē, pamatprasība ir nokārtot SUV fiziskos pārbaudījumus.

NBS Speciālo uzdevumu vienība rīko **Kaujinieka pamata apmācības kursa iestājpārbaudījumus un kandidātu atlasī**

šā gada 12.—13. augustā, 16.—17. septembrī,
28.—29. oktobrī, 25.—26. novembrī
un 16.—17. decembrī.

Kandidātiem (karavīriem un zemessargiem,
kā arī ikvienam interesentam, kurš nav dienējis)
vēlams pieteikties pa kontaktālruni **27313399**

vai elektroniski: dienests.suv@mil.lv

Fiziskie pārbaudījumi un kandidāta psiholoģiskā izvērtēšana atbilstoši Speciālo uzdevumu vienības prasībām:

- Roku saliekšana un iztaisnošana balstā gulus — 60 reizes (2 min);
- Ķermeņa augšdaļas pacelšana — 60 reizes (2 min);
- Pievilkšanās pie stieņa — 1 piegājiens bez laika ierobežojuma (14 reizes);
- Peldēšana — 1500 m (50 min);
- Kross — 10 km (50 min);
- Pārgājiens — 20 km (3 h 20 min).

Aprit 25 gadi, kopš dibināta Zemessardzes 2. brigāde

Kristiāna Štrāle-Dreika,

seržante, ZS 2. brigādes štāba civilmilitārās sadarbības speciāliste.

Foto — Patriks Kārklis un no ZS arhīva.

Šā gada 30. jūnijā Latvijas Kara muzejā ZS 2. brigādes štābs organizēja svinīgu pasākumu par godu Zemessardzes (ZS) 2. brigādei, kas dibināta šajā datumā pirms 25 gadiem. Tajā piedalījās ZS 2. brigādes štāba personāls, kā arī aicinātie viesi.

Pasākums sākās ar karoga ienešanu — tas bija 1996. gada novembrī iesvētītais ZS 2. Vidzemes brigādes karogs, uz kura attēlota brigādes krūšzīme un izšūta devīze «No zobena saule lēca».

Pēc himnas Zemessardzes orķestra grupas izpildījumā klātesošos uzrunāja ZS 2. brigādes komandieris pulkvedis Mareks Ozoliņš, raksturojot ZS 2. brigādes attīstības plānus, kas paredz tuvošanos tās vēsturiskajai struktūrai. Viņš uzsvēra vēstures nozīmi izpratnes veidošanā, jo, klausoties stāstus par vēsturi, mēs varam to salīdzināt ar šodienu un daudz mācīties. Pēc atklāšanas uzrunas tika nolasīts Latvijas militārā pārstāvja NATO un ES ģenerālmajora Jura Zeibārta apsveikums. Viņš savulaik bija sācis dienestu bataljonā, kas bija ZS 2. brigādes sastāvā.

«Šodien esmu gandarīts divkārt: gan par to, ka ir atdzimis brigādes vārds, gan par to, ka 2006. gada septembrī kopā ar kolēģiem man bija iespēja sākt veidot 3. Zemessardzes novada štābu, kas šodien ir pamats atjaunotās 2. brigādes štābam,» — tā savā apsveikumā raksta ģenerālmajors, nobeidzot to ar dzejnieka Raiņa vārdiem: «Mēs būsim lieli tik, cik mūsu griba.»

Klātesošie iepazinās arī ar ZS 2. brigādi raksturojošu prezentāciju: galvenajiem faktiem par struktūru, komandieriem un reorganizāciju.

Pēc nelielas muzikālas pauzes sekoja pasākuma galvenā daļa, proti, atnākušie viesi dalījās atmiņās par ZS 2. brigādes pirmsākumiem. Pirmais runāja bijušais ZS 2. brigādes štāba priekšnieks majors Andrejs Nestro. Viņš, kad tika atjaunots 2. brigādes nosaukums, uzdāvināja tās štābam pašus pirmos ZS 2. brigādes karoga metus. Pasākumā Latvijas Kara muzejā A. Nestro dalījās ar atmiņām par to, cik cieši ZS 2. brigādes štābs bija saistīts ar ZS 27. bataljonu, jo abu štābi atradās vienviet — Cēsīs. Toreiz bija rekets un vardarbība uz ielām, bija jāpalīdz policijai. Zemessargu pirmais bruņojums bija bises un pistoles, tās zemessargi glabāja mājās. 1992. gada novembrī tika likvidēta Zemessardzes štāba Speciālo uzdevumu vienība (SUV), vietā tika izveidotas SUV apakšvienības Zemessardzes brigādēs — arī ZS 2. brigādē, kur šāda vienība bija nepilnus trīs gadus. Zemessardzes brigādēs tolaik dienēja arī obligātā dienesta puīši, kuru komandēšanā A. Nestro palīdzēja padomju armijas dienesta pieredze, kas deva sapratni par to, kādai armijai nevajag būt. Bijušais štāba priekšnieks bija atnesis līdzī fotoalbumu, kur varēja aplūkot viņa dienesta laika fotogrāfijas. Viņš atcerējās arī kādu divu sieviešu nejauši dzirdētu sarunu no 20. gs. 90. gadiem:

«Tagad nekam vairs nevar ticēt, tikai Dievam un Zemessardzei.»

Kamēr klātesošie klausījās viesu stāstījumus, zālē uz lielā ekrāna tika demonstrētas vēsturiskās ZS 2. brigādes fotogrāfijas. Īpaši bieži tajās bija redzams nākamais runātājs — majors Aivars Miruškins, kas arī dienēja ZS 2. brigādē vadošos amatos — sākumā kā rotas komandieris. Viņš atcerējās, ka Kājnieku mācību centrā Cēsis, kas no 1993. gada līdz 2000. gadam bija ZS 2. brigādes sastāvā, bijusi kāda interesanta tradīcija, proti, kursanti militāro pakāpju zīmotnes kursa laikā nosedza. Interesantākais esot bijis brīdis, kad tās kursa beigās tika atsegtas.

Tālāk uztājās bijušais 3. Zemessardzes novada štāba priekšnieks atvaļināts pulkvežleitnants Guntars Skrējāns. Viņš atcerējās, kā uzsācis dienestu Zemessardzē Kuldiģas bataljonā, un dalījās atmiņās par to, kā veidojās toreizējais bataljonu personālsastāvs un ar kādiem izaicinājumiem nācās saskarties, izvēloties rotu komandierus. Lai arī bataljons, kurā viņš dienēja, bija ZS 4. brigādē, daudzas tā laika problēmas un uzdevumi bija kopīgi visai Zemessardzei. Toreiz bija jāsniedz atbalsts policijai, jaunsargiem, jāpiedalās maluzvejnieku ķeršanā, jāriko apmācības zemessargiem. Finansējums bija minimāls, viņa pirmā alga esot bijusi kādi 17 lati. Dienot 4. brigādē, G. Skrējāns

bija devies apgūt militārās zināšanas arī uz ZS 2. brigādes mācību centru Cēsis. Vairākkārt, jo katru reizi tika pieteikts, ka šis kurss būs «īstais». Reglamenti, likumi un citi normatīvie akti ZS toreiz esot bijuši uz kādām trim lapām, pārējais — pašu radošā brīvība. Stāstījumu G. Skrējāns turpināja ar atmiņām par 3. Zemessardzes novada štāba dibināšanu — kopā ar toreizējo novada komandieri Juri Zeibārtu un lietvedi Ligitu Liniņu viņi sākuši to veidot Rīgā, Maiznīcas ielā 5, telpās, kur bija tikai salauzti krēsli un nevienas pildspalvas.

Nobeigumā runāja jūras kapteinis Rūdolfs Rudzuoga. Tieši no 3. Zemessardzes novada štāba 2016. gadā, veicot ZS restrukturizāciju, tika izveidots tagadējais Zemessardzes 2. brigādes štābs.

Sarunas par vēsturi noslēdza ZS orķestra grupas pārsteigums — muzikāls sveiciens ZS 2. brigādes komandierim pulkvedim Marekam Ozoliņam vārda dienā, kas ir 30. jūnijā, dienā, kad tika dibināta brigāde.

Atzīmējot ZS 2. brigādes dibināšanas dienu, radās doma apkopot informāciju par brigādes vēsturi, kas līdz šim nav pētīta, un, iespējams, izdot tai veltītu izdevumu kādā no nākamajām lielajām jubilejām. Tādēļ visi, kas dienējuši ZS 2. brigādē līdz tās reorganizācijai, aicināti sūtīt savas atmiņas uz e-pasta adresi: ng2bdecip@mil.lv. ☒

Zemessardzes 2. brigādes struktūra

1992. gada 30. jūnijā ar Latvijas Republikas Zemessardzes priekšnieka pavēli nr. 14 tika izveidotas piecas Zemessardzes brigādes. Otrā bija Vidzemes brigāde, kurā tika iekļautas šādas vienības:

- ZS 21. Limbažu bataljons (2003. gada 1. aprīlī pievieno 27. bataljonam),
- ZS 22. Valmieras bataljons,
- ZS 23. Valkas bataljons (2003. gada 30. janvārī pievieno Zemessardzes 22. bataljonam),
- ZS 24. Alūksnes bataljons,
- ZS 25. Gulbenes bataljons,
- ZS 26. Madonas bataljons (2002. gada 31. augustā pievienots Zemessardzes 25. kājnieku bataljonam),
- ZS 27. Cēsu bataljons.

Bataljonu numerācija sākās ar ciparu 2, jo tas apzīmēja piederību ZS 2. brigādei.

ZS 2. brigādes bijušie komandieri: pulkvedis Jēkabs Blauss (vadīja brigādi no 1992. līdz 1998. gadam), kapteinis Valdis Svīkis (1998.—2002.) un majors Gunārs Ančs (2002.—2004.).

2003. gada 1. decembrī tiek dibināts 2. ZS novads, apvienojot ZS 1., 2. un daļēji 5. brigādi.

Lai padarītu efektīvāku ZS bataljonu vadīšanu, 2007. gada 1. janvārī paralēli 1. Zemessardzes novada štābam ar dislokācijas vietu Liepājā un 2. Zemessardzes novada štābam ar dislokācijas vietu Rēzeknē tika izveidots 3. Zemessardzes novads ar štābu, kas atrodas Rīgā. 3. Zemessardzes novadam tiek nodoti 1. ZSN pakļautībā esošie: ZS Studentu bataljons, ZS 17. pretgaisa aizsardzības bataljons, ZS 19. kājnieku bataljons (šobrīd — 19. nodrošinājuma bataljons), kā arī 2. ZSN pakļautībā esošie: ZS 22. kājnieku bataljons, ZS 27. kājnieku bataljons, ZS 54. inženiertehniskais bataljons. Bijušie Zemessardzes 2. brigādes Gulbenes un Alūksnes bataljoni paliek 2. ZS novada sastāvā, tagad — ZS 3. brigādē.

Zemessardzes 2. brigādes štābs izveidots uz 3. Zemessardzes novada štāba bāzes 2016. gada 1. oktobrī Rīgā. Pakļautībā — tie paši bataljoni, kas 3. ZS novadam.

Mēs esam vienoti neatkarīgi no vecuma

Diāna Selecka,

virsrerzante.

Foto — D. Selecka un no Ginta Kokina privātā arhīva.

Jaunsardzes vārds Aizkraukles un Kokneses apkaimē jau kopš sākuma saistās ar Kokinu ģimeni. Pirmais jaunsargu instruktors šajā pusē bija Zemessardzes 55. kājnieku bataljona zemessargs virsrerzants Artūrs Kokins, bet kopš 2005. gada ar jauniešiem strādā Artūra dēls vecākais zemessargs Gints Kokins. Gints saistīts ar Jaunsardzi vairāk nekā 24 gadus, jo kā jaunsargs deviņu gadu vecumā sava tēva vadībā sāka darboties kustībā.

Pirmie jaunsargi — Zemessardzes paspārnē

1992. gadā Aizkraukles rajonā par jaunsargu organizācijas veidošanu sāka domāt un runāt Zemessardzes 55. kājnieku bataljona komandieris Valdis Paškevičs. Pirmā jaunsargu vienība izveidojās Koknesē aktīvā un ieinteresētā zemessarga Artūra Kokina vadībā. Atbalstu tās izveidei sniedza Kokneses vidusskolas direktors Māris Reinbergs, Kokneses zemessargu rotas komandieris Uldis Skolnieks un Kokneses pagasta domes priekšsēdētājs Viesturs Cīrulis.

Pirmās jaunsargu nodarbības Kokneses vidusskolas telpās sākās 1993. gada 14. novembrī. Savukārt zvērestu pirmie 14 jaunsargi deva 1994. gada 2. martā pie Zemessardzes 55. kājnieku bataljona karoga, un apliecības viņiem izsniedza bataljona komandieris V. Paškevičs.

Jaunsargu kandidātu uzņemšana — vasaras nometnēs

Lai labāk apgūtu un praktiski nostiprinātu iegūtās zināšanas, katru vasaru Imanā Lejiņa privātpašumā Kokneses pagasta «Jaunzemos» notika Kokneses jaunsargu nometnes, kuras atbalstīja vietējās pašvaldības, Zemessardzes 55. kājnieku bataljons un sponsori. Jaunsargu nometnēs aktīvi darbojās un palīdzēja instruktora sieva Vija Kokina. Kokneses jaunsargiem par tradīciju

kļuva jauno kandidātu uzņemšana jaunsargos vasaras nometnēs. 1997. gada nometni apmeklēja Zemessardzes un Jaunsardzes atbalstītājs pazīstamais karikatūrists no Sanfrancisko Harijs Berģs, kurš stāstīja jaunsargiem par savām skauta gaitām un karikatūrista darbu.

Pateicoties publikācijām Aizkraukles rajona laikrakstā «Staburags» un Kokneses pagasta laikrakstā «Kokneses Vēstis», par jaunsargiem un viņu aktivitātēm uzzināja citu jauniešu vecāki un arī iedrošināja savus bērnus pievienoties viņiem. Sāka veidoties jaunsargu vienības Bebros, Staburagā, Pļaviņās, Iršos un Jaunjelgavā.

Kokneses jaunsargi — aktīvi sacensību dalībnieki

Kokneses jaunsargi aktīvi piedalījās dažāda veida sacensībās un vienmēr ieguva godalgotas vietas. 1995. gada 12. augustā Ādažu poligonā notika ložu šaušanas sacensības, kurās pirmo vieto šaušanā ar mazkalibra šauteni jaunākajā grupā ieguva Gints Kokins.

2002. gadā Kokneses jaunsargi piedalījās 3. kājnieku brigādes sacensībās «Vīru spēles» Preiļos un 19 komandu konkurencē izcīnīja 1. vietu un ceļojošo kausu.

Zemessardzes 55. kājnieku bataljona rīkotajās rudens sacensībās «Lūša kauss» piecus

kilometrus garajā distancē bija jāiztur dažāda veida pārbaudījumi — šaušana, automašīnas stumšana, ievainoto pārvietošana, rācījas salikšana, granātu mešana — un jāpārvar šķēršļu josla, tāpēc īpašs prieks bija par 2001. un 2002. gadā iegūto ceļojošo kausu.

Vienībai savas tradīcijas

Tā kā jaunsargu vienībā bija visai pie-sātināta dzīve, izveidojās arī savas tradīcijas. Lāčplēša dienas pasākumos skolā jaunsargi bija tie, kas stāvēja godasardzē pie valsts karoga un uzvilka to mastā. Skolas svinīgajos pasākumos jaunsargi atšķīrās no citiem vienaudžiem, jo dziedāja valsts himnu.

Iecienīta tradīcija bija Otro Ziemassvētku svinēšana mežā — nekādi laika apstākļi neatturēja jaunsargus 26. decembrī doties uz mežu.

2003. gada 15. novembrī tika atzīmēta Kokneses vidusskolas jaunsargu vienības 10 gadu jubileja. Šajā laikā vienībā bija darbojušies ap 150 jauniešu. Pārsvārā tie bija zēni, bet bija arī meitenes, kuras bija aktīvas visās jomās — militāro iemaņu apgūšanā un sportā, turklāt viņas gatavoja ēst jaunsargu nometnēs. No 1992. līdz 2003. gadam jaunsargus Kokneses apkaimē vadīja instruktors Artūrs Kokins.

Tēva iesākto turpina vecākais zemessargs Gints Kokins

Kopš 2005. gada jaunsargus Aizkraukles un Kokneses apkaimē māca Artūra Kokina dēls Gints Kokins, kas darbā ar jaunsargiem aktīvi izmanto Daugavpils universitātē iegūto pedagoga izglītību, ka arī praktisko pieredzi, jo kopā ar tēvu bijis Jaunsardzes kustībā kopš tās izveidošanas.

Lai būtu saistoši

Man bija deviņi gadi, biju pats jaunākais, bet tēvs atļāva darboties līdz ar pārējiem. Jaunsardzes nodarbības parasti bija sestdienās, kā no rīta aizgājām, tā darbojāmies līdz vēlam vakaram. Pirmās tēva nometnes ilga trīs dienas, vēlāk arī piecas, ar visām nakts sardzēm, trauksmēm, dažādiem uzdevumiem un militārām apmācībām. Atceros, kad atgriezās mājās pēc piecu dienu nometnes, biju tik noguris, ka aizmiglu vannā. Bet bija ļoti interesanti!

Aizkraukles jaunsargu vienībā darbojas jaunsargi no Aizkraukles novada vidusskolas un Aizkraukles profesionālās vidusskolas. Cenšos organizēt nodarbības tā, lai tās vairāk notiek ārā, svaigā gaisā, jo bērni veselu dienu pavadījuši skolas solā, viņiem vairs negribas sēdēt, gribas aktivitātes. Skatots, lai būtu saistoši un interesanti. Darbojamies gan uz vietas, gan pilsētā, gan braucam uz mežu. Ar transportu mūs atbalsta Zemessardzes 55. kājnieku bataljons.

Es strādāju ar visiem bērniem, neskatoties uz viņu uzvedību un sekmēm skolā. Galvenais, kādi viņi ir manās nodarbībās — vai nāk, klausā un darbojas. Tas, kas notiek skolā, lai tur arī paliek. Visi nevar būt, piemēram, augstas klases sportisti vai zinātnieki, ir jābūt dažādībai. Iespējams, 18 gadu vecumā puisis dosies uz armiju un kļūs par labu karavīru, un neviens viņam neprasis augstāko matemātiku.

Spēlējam detektīvus

Bērni nāk tāpēc, ka viņiem ir interese par militārām lietām, un Jaunsardzē māca to, kas nav citos pulciņos. Var darboties ar ieročiem, apgūt tūrisma elementus, darbības ar virvēm. Reizēm mums trūkst ekipējuma, tad izdomāju interesantas lietas, lai var iztikt bez aprīkojuma, piemēram, spēlējām detektīvus. Sadalu grupu divās vienībās, vieni ir nosacītie diversanti, kas izsēdināti pilsētā, kur jāveic savs uzdevums. Otra grupa viņus meklē, izseko, kur viņi pārvietojas un ko dara. Pēc tam atkal sanākam kopā un analizējam, kas kuram ir vai nav izdevies. Bērniem tas ļoti patīk.

Lieku lietā modernās tehnoloģijas, jo pārsvarā visiem bērniem ir telefoni, izmantojam tos kā rācīju. Ar mobilās ziņapmaiņas

riku «WhatsApp» nosūtu bildīti ar vietu, kur viņiem ir jānonāk. Jauniešiem ir jāpazīna pilsēta un jāatrod vieta, kas attēlota fotogrāfijā. Nonākot galamērķī, jānofotografējas kopā visai komandai. Kad viņi man atsūta šo foto, es viņiem nosūtu nākamo uzdevumu, un viņiem jādodas tālāk. Šādi jaunieši apgūst orientēšanos, nevis ar kartēm, bet gan pēc fotogrāfijām telefonā. Jauniešiem patīk dažādas lietas, kas saistītas ar modernajām tehnoloģijām, un es cenšos tās izmantot. Viņiem visu laiku jādod kaut kas jauns, jo pretējā gadījumā zūd uzmanība. Esmu studējis pedagogiju, pats esmu bijis mazs puika un jaunsargs, saprotu, cik svarīgi izdomāt ko jaunu, kaut vai sīku niansi, kas piesaista uzmanību. Piemēram, es dodu kādu vārdu, un jaunsargiem, ejot pa pilsētu, jāskatās, kur izceļas dotā vārda burti. Viņi trenē uzmanību, tiek izmantoti orientēšanās elementi, un nav garlaicīgi!

Man kā instruktoram jādoma arī pēc darba, esot kopā ar ģimeni. Reizēm jautāju jauniešiem, ko viņi gribētu. Viņi iesaka, es ātri apaudzēju ieteikumu, un ir gatavs jauns uzdevums! Ir lietas, kas jauniešiem iepatīkas, un es tās izmantoju vēlreiz, nedaudz pamainot. Mums ir bijuši uzdevumi, kad liku jaunsargiem pilsētā stundas laikā atrast 10 priekšmetus, kas viņiem noderēs mežā. Atnesa šķiltavas, atnesa blodas — tas viss var noderēt. Bijām mežā, bērni sūrojas, ka nav trauku, no kā ēst! Pamācīju, ka,

pārgriežot uz pusēm PET pudeli, sanāk divi trauki, no kuriem var ēst. Parasti cilvēks, ja tiks doti šādi uzdevumi, visticamāk, apjuks un nezinās, ko iesākt, jo tādas lietas skolā nemāca. Mani jaunsargi zinās, kā izdzīvot mežā, kā iekurt ugunsgrāvu, kā atrast ēdienu. Šādi uzdevumi liek viņiem domāt!

Kā bijušais jaunsargs mēģinu izprast katru jauniņu un skatīties uz pasauli caur viņa problēmu prizmu. Veidoju arī kopības izjūtu, piemēram, 10 un 18 gadus veciem jauniešiem, kas abi ir jaunsargi, saku — jums jābūt kā brāļiem ar mūsu, jāaizstāv vienu otru. Mēs esam vienoti, neatkarīgi no vecuma.

Ja vajag, dodu padomu

Strādājot par jaunsargu instruktoru, man jāieņem visdažādākajās lomās — esmu gan apgādnieks, gan grāmatvedis, gan pasākumu vadītājs, gan sētnieks, gan tēvs vai māte, jo reizēm jaunieši apspriež ar mani lietas, kuras nevar vai kautrējas apspriest ar saviem vecākiem. Ja redzu, ka kādam jauniņim ir smaga sirds, īpaši tad, ja viņš ir no nepilnas ģimenes, izrunājos, piemēram, par puišu lietām, es viņam dodu padomus, un viņš zina, ka runātais paliks tikai starp mums.

Agrāk nebija ne telefonu, ne datoru, un Jaunsardzē bija kaut kas ļoti īpašs, tagad mums jādoma, kā piesaistīt jauniešus. Tāpat kā citās pilsētās, arī Aizkrauklē ir citi interesanti piedāvājumi jauniešiem brīvā laika pavadīšanai, tāpēc mums jādoma, kā viņus ieinteresēt, lai viņi atnāktu un arī paliktu. Lielisks stimulants un pamats staltai stājai ir forma, tāpēc ir ļoti svarīgi, lai tā būtu katram jaunsargam.

Jaunsargs veidojas par personību

Šis darbs man sniedz gandarījumu. Es redzu, kā jaunsargs aug, veidojas par personību, aiziet tālāk lielajā dzīvē. Zinot, ka ir liela interese par militārām lietām, es jau no bērnības esmu viņus ievirzījis vajadzīgajā gultnē. Daudzi mani bijušie jaunsargi ir iestājušies Zemessardzē, armijā. Jauniņus aiziet, man paliek fotogrāfiju albums, un es varu atcerēties savus bijušos jaunsargus. Arī viņi mani atceras, sveicinās, ir arī tādi, kas kļuvuši par ģimenes draugiem. Šajā darbā par atbalstu jāsaņem paldies manai ģimenei. Tēvam, kā arī mammai un māsa. Daudz palīdzējuši arī tuvāko vienību instruktori Imants Kravalis, Normunds Pastars un Normunds Raubiška. Savukārt Zemessardzes 55. kājnieku bataljons mūs nodrošina ar transportu un telpām, kur mēs mācāmies — apgūstam sakarus un ieročus. Vēlos pateikt paldies arī vienības bijušajiem un esošajiem jaunsargiem un novēlēt, lai izdodas sasniegt savus dzīves mērķus! ☘

10. jūlijs — JAUNA DIENA KARAVĪRA KALENDĀRĀ

Nacionālajos bruņotajos spēkos veidojas jauna tradīcija — 10. jūlijā atzīmēt armijas dzimšanas dienu. Šīs tradīcijas sākotne meklējama gandrīz gadsimtu senā vēsturē.

Pēc Cēsu kaujām (1919. gada 3.—22. jūnijā) un Strazdumuižas pamiera (1919. gada 3. jūlijā) noslēgšanas iestājās relatīvs vairākus mēnešus ilgs miera periods. Vācu Landesvērs bija sakauts, un tā paliekas uzturējās Kurzemē. Lielinieku karaspēks savukārt bija atkāpies uz Latgali. Šajā laikā Kārļa Ulmaņa vadītās Latvijas Republikas Pagaidu valdības pakļautībā bija divas lielākas karaspēka vienības: Jāņa Baloža komandētā 1. latviešu atsevišķā brigāde (kuru mēdza saukt arī par Dienvidlatvijas armijas grupu) un Igaunijā un Latvijas ziemeļu rajonos veidotā Ziemeļlatvijas brigāde, kuru komandēja Jorģis Zemītāns. Šo vienību nosaukums nebija Latvijas armija, tās pareizāk būtu devēt par Pagaidu valdības bruņotajiem spēkiem. Šīm divām vienībām bija atšķirīga organizācijas un apgādes sistēma, tām bija dažāda operatīvā pakļautība: J. Baloža brigāde bija Landesvēra virsštāba, bet Ziemeļlatvijas brigāde — Igaunijas armijas virspavēlniecības operatīvajā pakļautībā. Katrā brigādē bija apmēram 10 000 karavīru. Labākai bruņoto spēku funkcionēšanai bija nepieciešams apvienot šīs divas dažādās karaspēka organizācijas.

1919. gada 8. jūlijā Rīgā pārbrauca Pagaidu valdība ar K. Ulmani priekšgalā. Atgriežoties Rīgā, tā tūlīt parūpējās, lai attiecīgās instances (konkrēti, Apsardzības ministrija) bez kavēšanās stātos pie vienas Latvijas armijas izveidošanas. Par tās pirmo virspavēlnieku iecēla gados jau veco, bet pieredzējušo bijušās Krievijas armijas ģenerālmajoru Dāvidu Simonsonu.

1919. gada 10. jūlijā Rīgā sanāca kārtējā Ministru kabineta sēde, kurā piedalījās ministru prezidents K. Ulmanis, apsardzības ministrs Jānis Zālītis, kā arī citi tālaika Pagaidu valdības ministri. Sēdes protokolā pievēršam uzmanību pirmajiem diviem sēdes nolēmuma punktiem: «1) Uz apsardzības ministra priekšlikumu iecēļ par

Latvijas armijas virspavēlnieku ģenerāli Simonsonu; 2) Nolemj izteikt pulkvežiem Balodim un Zemītānam pateicību par viņu pašizliedzīgo darbību cīņā par Latvijas valsts ideju un viņas neatkarību. Pateicības rakstu uzņemas izstrādāt apsardzības ministrs.»

1919. gada 11. jūlijā tika izsludināta Latvijas armijas virspavēlnieka pavēle nr. 1: «Uz pagaidu valdības pavēli no 10.07.1919. esmu iecelts par Latvijas armijas virspavēlnieku, pie kura dienesta pienākuma izpildīšanas, sākot ar šo dienu, esmu stājies. Armijas virspavēlnieks, ģenerālis Simonsons.»

Ģenerāļa D. Simonsona iecelšana par pirmo armijas virspavēlnieku bija kompromisa personības meklējumi sakarā ar abu brigāžu komandieru — pulkvežu J. Baloža un J. Zemītāna — nesaprašanos jautājumā par to, kuram no abiem minētajiem pienāktos augstāks amats un kurš kuram pakļautos. Dažas dienas vēlāk viņam uzticēja arī apsardzības ministra pienākumus otrajā ministru prezidenta K. Ulmaņa Pagaidu valdībā — arī tas bija kompromisa lēmums. Kā raksta vēsturnieks Ē. Jēkabsons, «ģenerāļa uzdevums nebija viegls — no ārkārtīgi dažādām, daudzveidīgām, dažos gadījumos no disciplīnas viedokļa grūti vadāmām dažādas uzbūves un lieluma

vienībām bija jāizveido vienots, kaujasspējīgs organisms, kāds jaunajai valstij bija ļoti nepieciešams».

Par D. Simonsonu pulkvedis Aleksandrs Plensners atcerējās savās atmiņās: «Sākumā domāju — uz līdzšinējo latviešu vecāko miera laika virsnieku pieredzes pamata —, ka būs ar viņu grūti latviski sarunāties. Gluži tā nebija. Nezinu, cik viņam bija viegli vai grūti, bet latviski teikto viņš, uzmanīgi klausoties, redzami saprata visu un arī latviski atbildēja vienkāršos teikumus, bez manāma krievu vārda piejaukuma vismaz tanīs pāris teikumos, ko man nācās ar viņu pārmit. Viņam jau bija apaļi 60 gadi, manā toreizējā uztverē pamatīgs vecums, bet daudz to nevarēja just. Man likās, ka viņš labi reprezentēja krievu ierindas ģenerāļa tipu. Ar zobena jostu virs manāma vēderiņa. Tomēr uzmanīgs un laipns pret cilvēkiem, vienalga, kas tie būtu.»

Jūlija vidū Atsevišķo latviešu brigādi un Ziemeļlatvijas brigādi izvērta par Kurzemes un Vidzemes divīzijām, atstājot tām iepriekšējos komandierus. Kurzemes divīzija ieņēma pozīcijas Latgalē pret lieliniekiem, izveidojot Austrumu fronti, un pulkvedis J. Balodis palika arī par Austrumu frontes pavēlnieku. Vidzemes divīzija novietojās Rīgā (pulkvedis J. Zemītāns kļuva par Rīgas garnizona priekšnieku) un ieņēma

KĀPĒC ES ESMU ZEMESSARGS

Artūrs Špaks, TV3 raidījuma «Bez tabu» žurnālists, Zemessardzes Studentu bataljona zemessargs (27 gadi):

— 2014. gada nogalē kopā ar studentu korporācijas biedriem nonācām pie atziņas, ka ir pēdējais brīdis arī mums stāties Zemessardzē un iesaistīties mūsu valsts aizsardzībā. Lielākais pamudinājums šādam lēmumam bija karadarbība Ukrainā, kas lika aizdomāties — reiz var pienākt brīdis, kad mums būs jāsargā sava valsts. Ļoti ceru, ka tas nekad nenotiks un mums Latvijā nebūs jāpiedzīvo reāla karadarbība. Tomēr novērtēju, ka labāk, lai man ir militārās iemaņas, nekā esmu tik nesagatavots, kāds biju iepriekš.

Par zemessargu ir salīdzinoši viegli kļūt, bet būt par zemessargu gan psiholoģiski, gan fiziski nav vienkāršs izaicinājums. Vairākas dienas pēc kārtas gulēt tikai dažas stundas, kad īsu brīdi

pēc aizmigšanas izziņo atkal jaunu trauksmi, nest smagu ekipējumu, sēdēt lietū pozīcijās izmirkušam, — tie ir pārbaudījumi, kuri atkārtos un nereti liek uzdot jautājumu: «Vai man tiešām tas ir vajadzīgs? Kāpēc es esmu šeit?» Mazliet apdomājoties, atbilde ikreiz ir viena: «Savu tuvo cilvēku drošības dēļ.»

Ar dalību Zemessardzē es apliecinu, ka kopā esam spēks, kas signalizē — mēs, Latvijas pilsoņi, noteiksim, kas notiks mūsu valstī. Mēs to aizsargāsim, ja kāds no malas uzskatīs, ka var šīs tiesības atņemt. Es viennozīmīgi negribētu piederēt paaudzei, kura savu valsti kūtruma, apātijas un nemākulības dēļ atdevusi kādam citam!

Foto — Armins Janiks.

pozīcijas pret Kurzemē un Zemgalē izvietoto vācu karaspēku, kura lojalitāte tika apšaubīta (kā vēlāk izrādījās, ne bez pamata). Tobrīd jaunizveidotajā armijā, ieskaitot nesen organizētos tā sauktos jauninformējamos spēkus (rezervi) Liepājā, rezerves bataljonus, etapus un komandantūras vadus, pavisam bija 1246 virsnieki, 24 182 instruktori un kareivji. Nedaudz vēlāk sākās trešās — Latgales divīzijas — organizēšana, kuras komandēšanu uzdeva bijušajam 2. Cēsu kājnieku pulka komandierim pulkvedim-leitnantam Krišjānim Berķim. Ar armijas virspavēlnieka 15. jūnija pavēli armijas vienībām noteica vienotu uzbūvi un štatu: katrā divīzijā trīs kājnieku pulki. Kaujas un operatīvās rīcības koordinēšanai nodibināja Armijas virspavēlnieka štābu ar pulkvedi-leitnantu Eduardu Kalniņu priekšgalā. Lielākā jaunās, apvienotās Latvijas armijas problēma bija ieroču un ietērpa trūkums. Kājnieku pulkiem bruņojumā bija krievu, vācu, japāņu un angļu sistēmas šautenes, galvenokārt krievu un vācu ložmetēji (Maksima un Kolta sistēmas). Ložmetēju skaits bija nepietiekams, tāpēc tos parasti centās aizstāt ar patšautenēm (galvenokārt Madsena vai Luisa sistēmas). Daudz grūtāk gāja ar jātnieku un tehnisko daļu formēšanu. Traucēja piemērotu zirgu trūkums, nepietika liелgabalu, lādiņu un citas kara tehnikas. Saskaņā ar armijas vadības ieceri katrā divīzijā bija jābūt vienam kavalērijas eskadronam un vienam artilērijas pulkam. Artilērijas pulkā bija paredzēti trīs atsevišķi divizionu ar trīs baterijām katrā jeb kopā 12 kaujas vienības (lielgabali vai haubices). Taču augusta vidū Latvijas armijas rīcībā bija tikai 23 vieglie lauka lielgabali, divas haubices un daži angļu smagie lielgabali. Latvijas armijas kaujas sastāvu papildināja divi bruņuvilcieni (būtībā tikai viens bija īsts trofeju

Generālis Dāvids Simonsons.

bruņuvilciens, otrs sastāvēja no vagoniem, kas aplikti ar metāla plāksnēm), kā arī četri bruņuaugstābi: «Lāčplēsis», «Zemgalietis», «Kurzemnieks» un «Imanta». 1919. gada vasarā virsleitnanta Alfrēda Valleikas vadībā sākās arī Aviācijas grupas formēšana, kaut gan Apsardzības ministrijas rīcībā bija tikai dažas lidmašīnas. No 1919. gada jūlija beigām Latvijas armijā formāli iekļāvās arī Landesvērs, kuru pārdēvēja par Latvijas vācu zemessardzi, kaut gan parasti šī vienība tika dēvēta vecajā nosaukumā. Lai būtu garantija, ka Landesvērs sev izdevīgā brīdī atkal nepagrieztu ieročus pret Latvijas valsti, kā arī saskaņā ar agrāko vienošanos par tā komandieri iecēla Lielbritānijas armijas pulkvedi H. Aleksanderu (vēlāk, Otrā pasaules kara laikā viņš kļuva par feldmaršalu, komandēja sabiedroto spēkus Vidusjūrā). Diemžēl H. Aleksanders bez angļu valodas nevienu citu neprata, tāpēc Landesvēra faktiskais komandieris palika viņa palīgs, bijušais Krievijas kara flotes virsnieks barons Georgs fon Taube. 1919. gada rudenī Landesvērs jeb Latvijas vācu zemessardze tika iekļauta Kurzemes divīzijas sastāvā un nosūtīta uz Austrumu fronti pret lieliniekiem (1920. gada sākumā Landesvēru pārformēja par 13. Tukuma kājnieku pulku).

Armijas vienību pārgrupēšana un pārformēšana mierīgos apstākļos ilga tikai līdz oktobra sākumam, kad jaunai Latvijas valstij un tās jaunajiem bruņotajiem spēkiem bija jāiztur jauns pārbaudījums, visnopietnākais tās neilgajā vēsturē — no dienvidiem Rīgai uzbrukumu sāka vācu—krievu monarhistu karaspēks Pāvla Bermona-Avalova vadībā.

Sagatavojis Dr. hist. **Juris Ciganovs.**
Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

LATVIEŠU VIRSNIEKI KĀŠKRUSTA VARĀ

Uldis Neiburgs,

Dr. hist, Latvijas Okupācijas muzeja pētnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Otrā pasaules kara gados, kad Latvija atradās divu totalitāru lielvaru — nacionālsociālistiskās Vācijas un Padomju Savienības — sadursmes krustcelēs, latviešu karavīriem bija liegta iespēja Latvijas armijas rindās cīnīties par zaudētās brīvības atgūšanu. Daudziem no viņiem karā pret vienu no okupantiem — PSRS — nācās uzvilkt otra okupanta, proti, Vācijas bruņoto spēku, formastērpus. Tomēr nacistu plānos nebija Latvijas neatkarības atjaunošana, bet tikai savu kara mērķu sasniegšana. Arī dažāda politiska, militāra vai sadzīves rakstura domstarpības vācu un latviešu virsnieku starpā bija samērā izplatītas. To vidū īpaši izceļas bijušo Latvijas armijas virsnieku — pulkveža Rūdolfa Kanda un kapteiņa Gustava Praudiņa kara laika drāmas, kas vēl mūsdienās ir atstājušas virkni līdz galam neatbildētu jautājumu.

Pulkveža Kanda bojāeja

1942. gada 28. maija naktī kādā vācu armijas štābā Ļeņingradas frontē netālu no Krasnoje Selo atskanēja spalgs šāviens, kas izdzēsa pulkveža Rūdolfa Kanda (1901.—1942.) dzīvību. Militāro dienestu R. Kandis uzsāka nepilnu 18 gadu vecumā, brīvprātīgi iestājoties Latvijas Pagaidu valdības bruņotajos spēkos. Viņš aktīvi piedalījās Neatkarības karā pret Sarkano armiju un Bermonta karaspēku. 1920. gada maijā kā leitnants beidza Kara skolu, bet 1922. gadā absolvēja Aviācijas skolu. Trīs gadus vēlāk par 58,04 stundu nolidošanu R. Kandim piešķīra oficiālu lidotāja nosaukumu. 1932. gadā viņš ar izcilību beidza Kara akadēmiskos kursus, vēlāk saņēma ceļojošo balvu kā labākais Latvijas lidotājs, kā arī papildināja zināšanas Francijas Kara akadēmijā. Dienesta laikā R. Kandis lidoja ar «Sopwith Camel», «Bristol Bulldog», SV-5, «Gloster Gladiator» un citām kaujas lidmašīnām un ieguva arī Polijas, Čehoslovākijas un Francijas kara lidotāja nosaukumu. Viņa apbalvojumu klāstā bija III un V šķiras

Latvijas armijas pulkvedis-leitnants Rūdolfs Kandis. 1937. gads.

Latvijas Trīs Zvaigžņu ordenis, Aizsargu nopelnu krusts, Viestura ordenis, III šķiras Lietuvas Ģedimīna ordenis un citas goda zīmes.

1928. gadā R. Kandis apprecējās ar Līzeti Mildu Putnu, ar kuru bija iepazinies kādā ballē Krustpilī. Divus gadus vēlāk pasaulē nāca viņu meitiņa Brigita, kam tēvs uz mūžu palika spilgtā atmiņā kā taisnīgs un godīgs vīrs, kurš ļoti sapraties ar citiem cilvēkiem, kas arī viņu ļoti cienījuši. Kandu ģimene dzīvoja Zasulaukā Pārdaugavā, ne pārāk tālu no Aviācijas pulka novietnes Slokas ielā, bet vasaras bieži vien pavadīja Jūrmalā. Mazā Brigita darba dienu vakaros vienmēr sagaidīja tēvu Bulduru dzelzceļa stacijā, no kurienes viņi kopā devās vai nu peldēties jūrā, vai izbraukumos ar laivu pa Lielupi. Neraugoties uz aizņemtību, R. Kandis daudz laika veltīja meitiņai, kuru ļoti mīlēja un lutināja. Viņš bija arī aizrautīgs novusa un bridža spēlētājs, un mazajai Gītai bija liela laime bridža spēles laikā sēdēt tēvam klēpī.

1937. gada 10. februārī pulkvedi-leitnantu R. Kandis iecēla par Aviācijas pulka

komandieri. Tas bija laiks, kad notika Latvijas aviācijas modernizēšana, novecojušo Anglijas un Beļģijas lidaparātu vietā būvējot pašiem savas lidmašīnas, ko gan ierobežoja Otrā pasaules kara tuvošanās. Pateicoties jaunā komandiera stingrībai, Aviācijas pulkā uzlabojās disciplīna un strauji samazinājās lidmašīnu avāriju skaits. Kā Aviācijas pulka komandieris R. Kandis bija spiests sagaidīt Latvijas okupāciju. Virsleitnants Augusts Graudiņš vēlāk atcerējās, ka 1940. gada 15. jūnijā plkst. 10.00 no rīta pulkvedis R. Kandis sasaucis vienību priekšnieku apspriedi un paziņojis, ka PSRS izdara politisku spiedienu uz Latviju. Nekavējoties izsludināts pagaidu trauksmes stāvoklis un uzdots visām eskadriļām sagatavot lidmašīnas kaujas gatavībai. Diemžēl 17. jūnija agrā rītā ap plkst. 4.00 Rīgas tuvumā esošo eskadriļu komandieri izsaukti uz pulka štābu, kur pulkvedis R. Kandis bijis spiests atklāt, ka padomju karaspēks tiek ielaists Latvijā bez pretošanās. Pēc Sarkanās armijas 24. teritoriālā strēlnieku korpusa izveidošanas R. Kandi un vēl 38 Aviācijas pulka virsniekus 1940. gada 7. decembrī atvaļināja no dienesta.

Pēc Vācijas—PSRS kara sākuma R. Kandis, cerot uz drīzu Latvijas brīvības atgūšanu, dedzīgi iestājās par latviešu aviācijas vienības izveidošanu cīņai pret PSRS, tomēr vācieši šo priekšlikumu noraidīja. 1941. gada jūlijā viņš nepilnas divas nedēļas komandēja 270 vīru lielu pašaisardzības vienību Madonas apriņķī. Viņu vadīja pārliecība, ka jādara viss, lai nekad vairs nepiedzīvotu Baigā gada atkārtoto, un viens no viņa iemīļotākajiem teicieniem bija: «Miera laika karavīrs kara laikā nevar būt miera vīrs.» 1942. gada 11. februārī R. Kandis brīvprātīgi pieteicās dienestā latviešu kārtības dienesta (policijas) vienību štābā, bet vēlāk piekrita kā sakaru virsnieks doties uz Austrumu fronti. Dienēdams policijas ģenerālleitnanta un SS grupenfirera Bruno G. Jedikes štābā, viņš enerģiski rīkojās, lai uzlabotu latviešu bataljonu kaujas spējas.

Pēc vienas no versijām par pulkveža R. Kanda nāvi, 1942. gada 27. maija vakarā vācu armijas štābā pie Krasnoje Selo notika

mielasts, kurā kāds augstāks vācu virsnieks izteica atzinību par latviešu karavīru varoņību. R. Kandis par to pateicās, taču dziļi sarūgtināts piebilda, ka daudz patīkamāk būtu bijis, ja vācieši šādu nostāju parādītu ne tikai vārdos, bet arī darbos. Pulkveža sacītais bijis adresēts klātesošajam vācu štāba priekšniekam pulkvedim Šmitam, kurš centies latviešu vienības turēt priekšējās līnijās bez nomaņas vairākas nedēļas pēc kārtas, kamēr vācu vienības tikai nedēļu. Pret to R. Kandis izteicis kategorisku protestu. Šmitam nav arī patīcis, ka kaujas plānus visam vācu korpusam tagad viņa vietā uzdots izstrādāt tieši pulkvedim R. Kandim, kurš to paveicis teicami, un tāpēc tie arī labi īstenoti. Pulkvedis Šmits piesarcis un dūsmās caur zobiem izgrūdis frāzi: «*Die lettischen Schweine!*» Uz to R. Kandis atbildējis ar spēcīgu plaukstas vēzienu pa vācu pulkveža jau tā piesarkušo vaigu. Izcēlies apjukums, taču klātesošie nomierinājuši abus iekarsušos virsniekus. Pēc kāda laika tumšajā gaitenī uztiets R. Kanda sakņupušais ķermenis, jo kāda no aizmugures raidīta lode bija izdzēsusi viņa dzīvību. Pēc citām ziņām, R. Kandis kopā ar savu adjutantu virsleitnantu Borisu Brehmani viesojušies pie kāda augstāka vācu virsnieka. Rīta agrumā pēkšņi ieradies vēl kāds virsnieks, kurš sasveicinājies ar vācu pulkvedi, nepiegrīžot nekādu uzmanību abiem latviešiem. Pulkvedis R. Kandis pēkšņi jautājis skarbā tonī: «Vai jums vācu armijā virsnieki augstākās dienesta pakāpēs nav jāsveicina?» Uz to viņš saņēmis atbildi: «Es sveicinu vācu virsniekus, bet jūsu pakāpes es nepazīstu!» Tad R. Kandis spēji izņēmis pistoli un, iešaudams sev lodi denīšos, saļimījis. Šādu iespēju gan apšaubā viņa meita Brigita, stāstot, ka tēva mirstīgajām atliekām Rīgas 1. slimnīcā veikta autopsija, kas apstiprinājusi no aizmugures šautu brūci galvā. Viņa atceras, ka tēva ķermenī nav bijuši nekādi citi ievainojumi. Viņasprāt, virsleitnants B. Brehmanis nemaz neesot bijis klāt notikušajā, jo šajā laikā atradies atvaļinājumā Rīgā.

Sakarā ar R. Kanda nāvi vācieši uzsāka izmeklēšanu, taču tā drīz vien tika pārtraukta, oficiāli paziņojot, ka viņu «pārsteigusi karavīra nāve Austrumu frontē». 1942. gada 1. jūnijā pulkvedi R. Kandi svinīgi izvadīja no Doma baznīcas un ar militāru godu apglabāja Brāļu kapos netālu no Mātes tēla. Viņa šķirsts Doma baznīcā bija klāts ar Latvijas karogu, virs kura iekārtis pulkveža zobens. Aviācijas pulka virsnieki uz rokām sava komandiera šķirstu iznesa no baznīcas, kam sekoja sēru procesija cauri visai pilsētai. «Garajā gājienā bija redzama

tīri vai visa latviešu inteliģence Rīgā, arī ielas malās stāvēja daudz ļaužu; kapi bija pilni ļaužu. [...] Daudzi no izvadītajiem, sevišķi sievietes raudāja. No daudziem dzirdēju, tā aiziet mūsu tautas labākie dēli! [...] Kandis bija sevišķi simpātiska, pievilcīga persona; arī fiziski stalts, patīkama izskata vīrs. Arī Kanda kundze ir ļoti simpātiska sieviete. Vakar viņu nevarēja viegli pazīt, tādā mērā lielas bēdas viņu bija pārvērtušas,» — tā pulkveža izvadīšana pēdējā gaitā ir aprakstīta arī nesen izdotajos diplomāta Ludviga Sējas memuāros. Pēckara okupācijas laikā R. Kanda kapavieta Brāļu kapos netika apzīmēta, bet kapu plāksnīti uz tās atjaunoja tikai 1991. gadā pēc Latvijas neatkarības atgūšanas.

Kapteiņa Praudiņa degradēšana

Latviešu leģiona majors Gustavs Praudiņš Kurzemes frontē. 1945. gads.

1942. gada 7. augustā Ļeņingradas frontē tika apcietināts, vēlāk notiesāts ar nāves sodu, tad apzēlots un degradēts par kareivi 19. latviešu kārtības dienesta bataljona komandieris kapteinis Gustavs Praudiņš (1899.—1965.). Tomēr turpmākajos kara gados viņam izdevās sekmīgi turpināt militāro karjeru leģionā un iegūt pat majora dienesta pakāpi. G. Praudiņš bija dzimis daudz bērnu ģimenē Valmieras apriņķa Nauksēnu pagastā. Būdams reālskolas sešu klašu absolvents, viņš 1919. gada aprīlī brīvprātīgi iestājās Latvijas armijas Cēsu kājnieku pulkā un piedalījās Neatkarības karā pret vāciešiem pie Cēsīm un Bermonta armiju pie Rīgas un Kurzemē, kā arī pret lieliniekiem Latgales frontē.

Vienā no kauju epizodēm — izlūkgājienā 1920. gada 12./13. jūnija naktī viņa vienībai izdevās atņemt pretiniekiem divus lielgabalus. Vēlāk G. Praudiņu apbalvoja ar V šķiras Trīs Zvaigžņu ordeni un citām goda zīmēm. Pēc Kara skolas beigšanas jaunais leitnants turpināja dienestu Latvijas armijā un 1933. gadā tika paaugstināts par kapteini-leitnantu. Pēc Latvijas okupācijas 1940. gada vasarā viņu ieskaitīja 24. teritoriālajā strēlnieku korpusā, bet 1941. gada februārī atvaļināja no Sarkanās armijas, tāpēc iztiku nācās pelnīt, strādājot par svērēju Rīgas ostā.

Pēc Vācijas—PSRS kara sākuma, maldīgi cerot, ka vācieši palīdzēs latviešiem atgūt zaudēto neatkarību, G. Praudiņš iestājās kārtības dienestā. 19. latviešu policijas bataljona priekšgalā 1942. gada 12. maijā viņš devās uz Ļeņingradas fronti. Jau 7. augustā viņu uz kādas denunciacijas pamata apvainoja par pretvācu noskaņojumu un atcēla no ieņemamā amata. Zīmīgi, ka augstākā SS un policijas pavēlnieka Ostlandē un Ziemeļkrievijā SS obergrupearstam Frīdriha Jekelna 1942. gada 30. jūlija dienesta ziņojumā ir atzīmēta pirms vairākām nedēļām notikusī īpašā apspriede ar 19. un 21. latviešu bataljona komandējošo sastāvu pēc tam, kad tieši kapteiņa G. Praudiņa bataljona «daži virsnieki bija izteikušies naidīgi pret vāciešiem un vispār šai bataljonā bija notikušas dažas nepatīkamas lietas. [...] Šo notikumu dēļ es asā veidā izteicu savas domas un norādīju, ka turpmāk, neievērojot stāvokli un personu, es likšu uzsākt lietu SS un policijas tiesā, un man tas nav nekas — veselu bataljonu sūtīt mājās, ja man rastos šaubas par tā politisko uzticamību, jo tas neatbilst frontes prasībām».

Atsevišķu leģiona virsnieku atmiņu stāstos gan ir minēti arī citi G. Praudiņa aresta iespējamie iemesli, t.sk. nelikumīga munīcijas uzglabāšana un pat kantīnes devas piesavināšanās, kas mūsdienās gan ir grūti pārbaudāmi. Kā liecina G. Praudiņa pēckara krimināllietas materiāli, nopratināšanā čekā viņš pats kā ieganstu savai apcietināšanai ir minējis asās nesaskaņas ar 19. bataljonam piekomandēto vācu sakaru virsnieku kapteini Heifeldtu un bataljonā valdošo vājo disciplīnu. XVI SS un policijas tiesa Rīgā 1942. gada 28. augustā kvalificēja G. Praudiņa rīcību kā frontes kaujas spējas dezorganizējošu un piesprieda viņam nāves sodu. Pēc Latvijas Zemes pašpārvaldes protesta to gan izdevās apturēt, un papildu izmeklēšanas laikā apsūdzētajam trīs mēnešus nācās pavadīt vieninieka kamerā Rīgas Centrālcietumā.

◀ Sākums 24. un 25. lpp.

Saskaņā ar SS reihsfirera Heinriha Himlera 1943. gada 11. februāra rīkojumu kapteinis G. Praudiņš tika apzēlots, augstāko soda mēru nomainot ar piecu gadu cietumsodu un virsnieka dienesta pakāpes zaudēšanu, vienlaikus atliekot arī cietumsodu un dodot iespēju viņam kā vienkāršam karavīram rehabilitēt sevi leģiona sastāvā kaujās pie Ļeņingradas.

Kā kareivis G. Praudiņš nonāca 16. latviešu kārtības dienesta bataljonā (vēlāk — leģiona 1. (39.) pulka 3. bataljonā), kur, darbodamies tā štābā un būdams aktīvs izlūkgājienos Austrumu frontē Krievijā, par izrādīto varonību 1944. gada janvārī un jūlijā izpelnījās I un II šķiras Dzelzs krustu. «Attiecībā pret priekšniecību korekts un disciplinēts, attiecībā pret kolēģiem — draudzīgs, izpalīdzīgs. Dienesta pienākumus pārzina un izpilda ļoti labi, ņemot vērā ilggadējo ierindas praksi Latvijas armijā un pašam piemītošo centību. Savu uzdevumu robežās izrāda teicamu pašierosmi» — šādi G. Praudiņu 1944. gada 28. janvāra dienesta ziņojumā raksturoja 19. latviešu divīzijas 44. grenadieru pulka komandieris pulkvedis-leitnants Rūdolfs Kociņš, kurš cīņu laikā Siguldas pozīcijās nozīmēja G. Praudiņu par bataljona komandieri bez dienesta pakāpes, tā nostādot divīzijas štābu notikuša fakta priekšā. Arī VI SS korpusa komandiera SS obergrupenfirera Valtera Krīgera 1944. gada 12. septembra telegrammā bija konstatēts, ka «G. Praudiņš, kādreizējais kapteinis un bataljona komandieris, pēc 19. ieroču — SS grenadieru divīzijas pārbaudes, smagajās atkāpšanās kaujās ir sevi izcili pierādījis un pastāvīgi izceļas ar īpašu drošsirdību. Pēc smagajiem zaudējumiem vadībā, ieroču grenadieris Praudiņš tika iecelts par rotas komandieri. Tiek lūgts Praudiņu rehabilitēt

un iecelt par ieroču oberšturmfireneru, Praudiņš steidzami nepieciešams kā bataljona komandieris». Pēc izcilas cīņu vadības prasmes demonstrēšanas 1944. gada Ziemeļmasvētku kaujās Kurzemē G. Praudiņš ieguva vācu ieroču — SS šturmbranfirera (majora) dienesta pakāpi, viņu apbalvoja arī ar Vācu krustu zeltā un ierakstu Vācijas armijas goda sarakstos. 1945. gada 24. janvārī G. Praudiņš pat tika iecelts par 19. divīzijas 44. grenadieru pulka komandieri.

1945. gada 8. maijā majors G. Praudiņš, sekojot 19. divīzijas komandiera SS grupenfirera Bruno Štrekenbaha telefoniskam paziņojumam par vācu armiju grupējuma «Kurzeme» (*Kurland*) kapitulāciju, ļāva saaviem kareivjiem izklist. Leģiona kapteinis Teodors Mamis raksta, ka «ap pulka komandpunktu bijām izveidojuši ezi, un, kad vaņkas salida arī mūsu pagalmā, tad padziņām tos ar piedraudējumu — atklāt uguni. Drīz komandpunktā ieradās krievu sarunveži un uzaicināja pulka komandieri ierasties uz sarunām uz lielceļa, kur to gaidīšot kāds krievu virsnieks. Šis tad arī nodeva Praudiņam uzaicinājumu trīs stundu laikā nolikt ieročus un kapitulēt. Kopīgi nolēmām virzīties atpakaļ pa ceļu caur Vāni uz Kabili, mēģinot uzņemt sakarus ar divīzijas štābu un abiem pārējiem latviešu pulkiem». Tomēr jau 5. jūnijā G. Praudiņu arestēja PSRS 10. gvardes armijas pretizlūkošanas daļas SMERŠ darbinieki, bet 25. augustā Ļeņingradas kara apgabala Kara tribunāls notiesāja viņu par «dzimtenes nodevību», piespriežot 10 un vēl 5 gadus ieslodzījumā Gulaga nometnēs.

Latvijā G. Praudiņam izdevās atgriezties tikai 1961. gadā ar bojātu veselību. Mūža nogali viņš pavadīja, strādājot gadijuma darbus kā tehniskais zīmētājs un dzīvoja sliktos apstākļos istabiņā kādā privātmājā Tomes ielā Pārdaugavā. Ar mājas īpašniekiem nācies dalīties arī tad, kad sācis

saņemt paciņas no kara biedriem Rietumos. Dažās trimdas publikācijās ir minēts fakts, ka G. Praudiņš Latvijā atgriezies ar amputētu kāju (atsevišķi laikabiedri gan to apšaubā) un pirms savas nāves vēl pieprasījis kara invalida pabalstu no Vācijas Federatīvās Republikas, kas tajā laikā bijusi liela uzdrīkstēšanās. Par G. Praudiņa kara gaitām un pēdējiem dzīves gadiem Latvijā atmiņu grāmatā «Neatzītie karavīri» raksta arī leģiona leitnants Rolands Kovtuņenko. Viņa skatījumā G. Praudiņš ir vērtēts gan kā spēcīgs kaujas taktiķis, gan izpelnījies kritiku par nereti pārāk konservatīvu komandēšanas stilu un savu karavīru dzīvību nepietiekamu taupīšanu. Viņu pirmā pēckara tikšanās notikusi 1961. gadā Līgo vakarā Ulbrokas «Mežrotās»: «No sākuma viņu nepazīnu, jo laiks un Gulags bija darījuši savu. Kaut arī bijām kopā karojuši, Gustavs, kā es tad viņu dēvēju, nekad nerunāja par karu un Gulagu, arī tad, kad mēģināju par šīm problēmām ierunāties. Pagāja vairāki gadi līdz, būdami divatā, šo to par karu pārrunājām, bet diezgan atturīgi. Būdams slimīgs, zaudējis savu staltumu, viņš nevarēja arī strādāt. Brīvajā laikā viņš meklēja partnerus zolītes spēlei. Sarunājās pusbalsī, vai no kāda baidīdamies vai savas slimības dēļ.» Par īpašu notikumu mūža nogalē G. Praudiņam izvērtās Rīgas kinostudijas piedāvājums kļūt par konsultantu topošajai un vēlāk aizliegtajai režisora Rolanda Kalniņa spēlfilmā «Akmens un šķembas» («Es visu atceros, Ričard!»; 1966). Kā šodien atceras pazīstamais kinooperators Miks Zvirbulis, G. Praudiņa kolosālajām inženiertehniskajām zināšanām un frontes pieredzei ir bijusi neatsverama nozīme Volhovas frontes ainu rekonstruēšanā un leģionāru sadzīves attēlošanā filmā. G. Praudiņš mira ar vēzi Rīgā 1965. gada 9. oktobrī, bet pēdējo atdusas vietu rada Rūjienas kapos. ■

13. jūlija Ogrē notika svinīgā Zemessardzes 54. inženiertehnis-kā bataljona komandiera maiņas ceremonija, kurā bataljona komandiera amatā stājās pulkvežleitnants Ainārs Rauza, nomainot līdzšinējo komandieri majoru Arvidu Sarkanu.

Ceremonijā piedalījās Zemessardzes štāba priekšnieks pulkvežleitnants Ervīns Kopeika, Zemessardzes bataljonu komandieri, kā arī citi aicinātie viesi.

Pulkvežleitnants A. Rauza dienestu bruņotajos spēkos sācis kā kadets Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā 1993. gadā. Dienestu turpinājis kā grupas komandieris Speciālo uzdevumu vienībā un vada komandieris Baltijas bataljonā. No 2000. gada darbojies vadošos amatos Zemessardzes štābā, Sauszemes spēku Mobilo

strēlnieku mācību centrā, Nodrošinājuma pavēlniecībā un Nacionālo bruņoto spēku Apvienotajā štābā. No 2008. līdz 2013. gadam bijis Zemessardzes 27. kājnieku bataljona komandieris. Militāro izglītību papildinājis dažādos militārajosursos Vācijā, Kanādā, Nīderlandē, Zviedrijā un Dānijā, kā arī Baltijas aizsardzības koledžā Igaunijā, kur vēlāk kļuvis par pasniedzēju. Pulkvežleitnants A. Rauza piedalījies arī starptautiskajās operācijās Irākā, Afganistānā un Bosnijā un Hercegovinā.

Līdzšinējais bataljona komandieris majors A. Sarkans atvaļināsies no profesionālā militārā dienesta, beidzoties profesionālā dienesta līguma termiņam sakarā ar aktīvajam dienestam noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanu.

ĢENERĀLIS **Arnolds Kurše**

Ģenerālis Arnolds Kurše.

Ģenerālis A. Kurše dzimis 1896. gada 7. janvārī Rucavas pagastā. Beidzis Liepājas pilsētas reālskolu. 1915. gada oktobrī brīvprātīgi iestājies armijā 2. somu rezerves bataljonā. 1916. gada decembrī beidzis pēc saīsināta kursa Gatčinas kara skolu, iegūdamas pirmo virsnieka dienesta pakāpi. Ar 1917. gada 2. janvāri uzsācis jaunā virsnieka gaitas latviešu strēlnieku

rezerves pulkā Valmierā. Sakarā ar Krievijas armijas sairumu viņš demobilizējās un atgriezās vecāku mājās. Ar 1919. gada 9. jūniju iesaistās jaunās Latvijas valsts bruņotajos spēkos, proti, 2. (5) Cēsu kājnieku pulkā, un ar to kopā izstaigā Kurzemi, Vidzemi un Latgali. Iestājoties pulkā, A. Kurše bija virsleitnants, bet 1919. gada 21. jūnijā par kaujas nopelniem tika paaugstināts kapteiņa dienesta pakāpē. 1920. gada 12. jūnijā, būdams bataljona komandiera amatā, apbalvots ar Lāčplēša Kara ordeni (Nr. 366) par nakts izlūkgājienu ienaidnieka aizmugurē un cīņu pie Miehovas un Jakušovas ciema. Pulkvežleitnanta zīmotnes saņēmis 1921. gadā, bet pulkveža uzplečus — 1929. gadā, kad tika iecelts par Latgales divīzijas štāba priekšnieku. Šis amats A. Kuršem nav negaidīts, jo jau 1926. gadā viņš pildījis Kurzemes divīzijas štāba priekšnieka v.i. pienākumus. Šajā laikā viņš papildinājis militārās zināšanas, beidzot virsnieku kursu (1923.) un virsnieku akadēmiskos kursus (1926). No 1937. līdz 1939. gadam A. Kurše ieņēmis pulka komandiera v.i. amatu 11. Dobeles un 10. Aizputes kājnieku pulkā, kā arī bataljona komandiera v.i. 1. Liepājas kājnieku pulkā. Par 4. Valmieras kājnieku pulka komandieri iecelts 1940. gada jūlijā, bet augustā jau pildījis

Vidzemes divīzijas komandiera palīga amatu, saņemot ģenerāļa zīmotnes.

A. Kurše 1940. gada 21. oktobrī tika atvaļināts no armijas, pēc tam dzīvojis savās mājās Pļaviņās kopā ar ģimeni. Vācu okupācijas laikā viņš atkal iesaistījās militārajos formējumos un kopš 1941. gada 30. decembra līdz 1942. gada 21. februārim bija 18. Kurzemes kārtības dienesta bataljona komandieris. Vēlāk Rīgas 12. Policijas iecirkņa priekšnieks un Rīgas jūras ostas ūdens policijas priekšnieka palīgs. 1943. gadā no militāriem formējumiem izstājies un strādājis saimniecisku darbu kā administrators restorānā «Romas pagrabs» un «Esplanāde». 1944. gada rudenī A. Kurše ar bēgļu plūsmu nonāk Ventspilī un strādā slimnīcā par saimniecības pārzini, vēlāk apdrošināšanas inspekcijā par vecāko revidentu. Arestēts 1952. gada 21. janvārī. LPSR VDK kara tribunāls viņu notiesāja uz 25 gadiem labošanas darba nometnē. Miris ieslodzījumā Kemerovas apgabalā, Mariinskā 1953. gada 16. maijā.

Ģenerālis Arnolds Kurše bez Lāčplēša Kara ordeņa apbalvots ar 3. šķiras Triju Zvaigžņu ordeni un 2. šķiras Viestura ordeni, kā arī vairākiem ārzemju ordeniem.

*Sagatavojis **Gunārs Kušķis**.*

Foto — no LKM krājuma.

5. Cēsu kājnieku pulka karavīri un Latviešu sieviešu palīdzības korpusa pārstāves. 1919. gada rudens. 1. rindā trešais no kreisās — virsleitnants A. Kurše.

BEZPILOTA SAUSZEMES TRANSPORTLIDZEKĻU ATTĪSTĪBAS TENDENCES NĀKOTNES KARADARBĪBAS KONTEKSTĀ

Zdzislavs Sliva,

Dr., atv. pulkvedis.

Turpinājums. Sākums žurnāla maija un jūnija nummurā.

Krievijas uzņēmums *NITI «Progress»* ir izstrādājis vadāma robota «*Platforma-M*» prototipu, kas ir attālināti vadāma, mobila un bruņota platforma ar savām optoelektroniskajām novērošanas sistēmām. To var lietot «izlūkošanai, stacionāru un mobilo mērķu noteikšanai un likvidēšanai, uguns jaudas atbalstam, patrulēšanai un svarīgu vietu apsargāšanai. Robota ieročus ir iespējams vadīt, tas spēj veikt atbalsta uzdevumus un ar automātiskām vai pusautomātiskām vadības sistēmām iznīcināt mērķus.»⁸ Robotu iespējams aprīkot ar granātmetējiem, ložmetējiem un pat prettanku raķetēm ar lāzervadību. Vēl viens prototips ir «*Wolf-2*» mobilā robotizētā sistēma «*Strelec*», kurai uz šasijas ar kāpurķēdēm ir uzstādīts ložmetējs. Desmit tonnas smagais robotizētais tanks «*Uran 9*» ir smagi bruņots ar «ložmetēju, 30 mm lielgabalu ar šaušanas ātrumu 350 līdz 400 šāvienu/minūtē, ar koaksiālo 7,62 mm ložmetēju un virsskaņas vadības raķešu bateriju».⁹ Tas ir gatavs darbībai kopā ar kājniekiem, sniedzot uguns atbalstu ar «jaunākās klases tehnoloģijas lāzera brīdināšanas sistēmu, mērķa noteikšanu, jaunāko tehnoloģiju identifikācijas un sekošanas aprīkojumu».¹⁰ Vēl ir smagais UGV uz *BMP-3* bāzes — «*Strike*», kam ir vēl lielāka kaujas jauda.¹¹ Šie projekti joprojām ir izstrādes stadijā. Paredzams, ka to izmantošana tiks uzsākta 2018. gadā vai vēlāk, taču tie parāda Krievijas tendences nākotnes UGV jomā.

Bezpilota sauszemes sistēmas izmanto arī citiem nolūkiem, aizstājot cilvēkus jebkuros laikapstākļos un jebkurā apvidū gan dienā, gan naktī. Piemērs ir drošības sistēma, kas apsargā demilitarizēto zonu Korejas pussalā, kur «Dienvidkorejas spēki gar robežu ar Ziemeļkoreju ir izvietojusi robotu komandu».¹² «*Samsung*» ražotie roboti *SGR-1* ir aprīkoti «ar siltuma un kustību sensoriem un ir bruņoti ar 5,5 mm ložmetēju un 40 mm granātmetēju. Tie spēj trāpīt mērķi, kas atrodas 2 km attālumā, tādēļ tie neatstāj iespēju izpausties cilvēka slinkumam».¹³ Tomēr gala lēmumu par uguns atklāšanu pieņem operators. Līdzīgu sistēmu «*Sentry-Tech*» izmanto Izraēlas

aizsardzības spēki, lai apsargātu robežu ar Gazu, «lai nepieļautu Palestīnas *HAMAS* kaujinieku tuvošanos robežai, slēpņu, mīnu un improvizētu sprāgstvielu izvietošanu un uzbrukumus Izraēlas robežsargu patruļām».¹⁴ Vairākus torņus uzrauga viens operators, kurš pieņem lēmumu par uguns atklāšanu. Sistēmu atbalsta «apsardzes bezpilota drošības transportlīdzeklis», tā ir «autonoma žoga un robežas aizsardzības sistēma, kas ir izstrādāta *IAI Lahav* nodalā».¹⁵ Šis transportlīdzeklis var pārvietoties autonomi, to var izmantot militāriem mērķiem kā militārā spēka aizsardzības platformu, kas aizsargā bāzes, lidlaukus, loģistikas noliktavas vai uzrauga noteiktas zonas. Risinājumus un lietojumu ierobežo tikai skaidra militāro vajadzību apzināšanās, kā arī pētnieku un inženieru iztēle, ko atbalsta tehnoloģijas, kuras spēj nodrošināt to, kas tiek sagaidīts. Sacensība nekad nebeigsies, jo tas ir daudzsološs ieroču sistēmu attīstības virziens, lai gūtu pārsvaru. Aplūkojot piemēri liecina, ka UGV izstrādē pastāv vairākas tendences, jo to izmēri, masa, bruņojums un sensori ir atšķirīgi un tie ir paredzēti lietošanai nākotnes kaujas laukā.

UGV ieviešana nav tikai to izgatavošana, bet arī doktrīnu un procedūru izstrāde, kas ļautu tos izmantot kaujas vidē, kura ar katru gadu kļūst arvien sarežģītāka. Iemesls ir piemērota taktika, kas atbalsta pilnu augošo iespēju izmantošanu. UGV lielākoties izmanto sauszemes spēku atbalstam, veicot dažādus uzdevumus ārpus vienību pozīcijām un to iekšienē. Taču pieaugošā UGV autonomija sniedz jaunas iespējas. Progresīvās autonomās sistēmas ir labi piemērotas jaunajām uz tiklu centrētas karadarbības koncepcijām, kurās lieto «spīdēt taktiku».¹⁶ Šāda taktika ļauj atsevišķus transportlīdzekļus izvietot noteiktā attālumā citu no cita, bet, kad tiek identificēts augstas nozīmes mērķis, tie pēc pavēles var uzbrukt vienlaikus. Šādā veidā tie būs mazāk ievainojami, jo to izkliedētais izvietojums ļaus operatoram radīt postošas sinerģijas efektu, pēc kura atkal var aktivizēt gaidīšanas režīmu. Vienības spēš sazināties ar citiem sauszemes vai gaisa elementiem un kopīgiot informāciju. Tikla iespējas ļauj veikt pilnu visu līdzekļu kontroli. Ienaidniekam būs liels izaicinājums redzēt pilnu visu vienību koncentrāciju. Pat tad, ja viena no tām tiks

iznīcināta, tas «spīdēt» pilnībā neietekmēs. Šādu pētījumu veikšanu attiecībā uz nākotnes kaujas sistēmām izskata Amerikas Savienotās Valstis. 2003. gada janvārī aizsardzības ministra palīgs rīkoja konferenci, lai «noteiktu «spīdēt» kā darbības koncepcijas potenciālu nākotnes sauszemes spēkos un spīdēt bezpilota izmeklēšanā, novērošanā un izlūkošanā».¹⁷ *RAND* ziņojumā ir teikts, ka attiecībā uz spīdēt «jau pastāv tehniskā atbalsta rīki» un «pāreja uz spīdēt būs daudz plašāka par attiecīgās domāšanas maiņu un viegli ietekmējama tikla militāras organizācijas formu, jo tā meklēs jaunas tehnoloģijas».¹⁸

Arī nelielas armijas meklē šādus risinājumus, kas taupa ierobežotos līdzekļus un to bruņoto spēku apmērus. Piemēram, Austrālijas aizsardzības spēki «izstrādā novatorisku tikla sensoru tehnoloģiju un testē autonomus bezpilota transportlīdzekļus, kas aizstās to nelielos militāros spēkus». Turklāt tie «testē tikla komunikācijas, kas vienam operatoram ļaus vadīt bezpilota lidaparātu grupu, kuriem var ieprogrammēt neatkarīgu atdalīšanos, lai veiktu novērošanu vai uzsāktu uzbrukumu».¹⁹ Izaicinājumi būs saistīti ar magnētiskā spektra un elektroniskās karadarbības iespējām, jo tās ietekmē bezpilota transportlīdzekļus, ietekmes gadījumā paralizējot to darbību.

Secinājumi

UGV un citu sauszemes sistēmu izstrāde notiek dažādos virzienos, taču pastāv vispārēja tendence veikt investīcijas šādos militāriem mērķiem tehnoloģiski izstrādātos risinājumos. Tas ir saistīts ne tikai ar kaujas funkcijām, bet arī ar sauszemes spēku kaujas servisa un atbalsta iespējām. Visticamāk, šī tendence turpināsies un iespējamo platformu dažādība ietekmēs veidu, kā nākotnē tiks veiktas operācijas. Tehnoloģisko izmaiņu temps pieaug, to atbalsta izglītība un zinātne, sniedzot priekšrocības attīstītajām valstīm, tostarp arī ASV. Atbalstot izpēti un tehnoloģijas, valsts spēj mudināt gudrus cilvēkus no visas pasaules pievienoties nacionālajiem akadēmiskajiem un izpētes centriem, kas pretī sniegs novatoriskas koncepcijas, ko ievieš tādas organizācijas kā *DARPA*. Citu valstu pievienošanās šai

cīņai palielina konkurenci. Bezpilota platformas var lietot kā politisku rīku, lai apspiestu mazākas valstis, «mazos, zaļos cilvēceņus» aizstājot ar «maziem, kustīgiem tankiem». Politiskais risks un izmaksas būs zemākas, bet kara stāvokļa definīcija kļūs daudz sarežģītāka. Izpēte karadarbības automatizācijā turpinās, un daudz autonomāki UGV arvien biežāk kļūs par kaujas, kaujas servisa un kaujas servisa atbalsta iespēju daļu. Šis process ir neatgriezenisks, jo tam šajā nozarē jau ir daudzsoļi rezultāti. Veiksmīga bezpilota lidaparātu lietošana atbalsta un kaujas misijām ir pāvērusi ceļu plašākiem sauszemes lietojumiem. Citas valstis, piemēram, Ķīna, Krievija, Francija un Apvienotā Karaliste, turpina investīcijas militārajā industrijā un izglītībā, kas izstrādā savas koncepcijas un nepaļaujas uz ASV izstrādāto konstrukciju reverso inženieriju. Citiem vārdiem, ASV bruņotie spēki nākotnes kaujaslauku ietekmēs daudz vairāk nekā to iespējamie pretinieki.

Bezpilota sistēmas ar pieaugošu autonomiju būs nākotnes realitāte. Notiekošā izpēte tās padarīs daudz spējīgākas un neatkarīgākas savu lēmumu pieņemšanā. Tās būs svarīgs papildinājums karavīru spējam, un tiek paredzēts, ka «autonomu sistēmu un cilvēku — karavīru — vienības kaujas laikā darbosies kopā, kas ir pretstatā vispārējām fantastikas vīzijām par pašvadošām sistēmām, kuras nevada cilvēks». ²⁰ UGV ir vairākas priekšrocības, jo to masveida ražošana būs ar zemākām izmaksām; nebūs vajadzīgas dārgas apkārpju mācības; būs iespējams izvairīties no dzīvā spēka zaudējumiem; UGV spēš darboties bez laikaapstākļu un apvidus ierobežojumiem, pamatojoties uz īpaši izstrādātiem sensoriem; reakcijas laiks nebūs ierobežots, jo šādas platformas nenogurst, utt. To reakcijas laiku neierobežos cilvēka smadzeņu īpatnība sargāties no draudiem, piemēram, tās var būt spēka aizsardzības sistēmas, kas uzrauga specifiskas zonas. Reakcijas laiku neierobežos emocijas un satraukums, un tas būs mērāms milisekundēs, taču tas ir tikai rezultāts, ko zinātnieki spēj paredzēt un izstrādāt.

Nākotnes UGV izstrādei būs jāatrisina daži izaicinājumi attiecībā uz kompleksu sauszemes jomu, tie būs šādi: integrācija ar gaisa platformām; uzlabota vadība, kontrole un komunikācija; paplašināta noturība pret ārēju iejaukšanos; labāka pielāgojamība apvidum un laikaapstākļiem; uzlabotas mehāniskās un tehniskās sistēmas; labāka aizsardzība pret ienaidnieka uguni, specializācija veicamajos uzdevumos; spēja

cīnīties ar ienaidnieka UGV. Risināmo problēmu klāsts ir ievērojams, taču tas ir daudzsoļos turpmāko kaujas sistēmu izstrādes virziens. Joprojām būs nepieciešama cilvēka īstenota kontrole, lai nodrošinātu, ka sistēmas nereaģē uz viltus mērķiem, kas var būt ienaidnieka maskēšanās vai arī nevainīgi cilvēki. Turklāt uz platformu un tīklu centrēto autonomo sauszemes transportlīdzekļu izstrādes mazinās operatoru lomu. UGV izmantošana salīdzinājumā ar specializētās sistēmas lietojošu karavīru mācībām mazina izmaksas, ļaujot UGV būt gataviem 24/7 režīmā; mazinās ievainojumu risks; tiek novērsta morālas un politiskās sekas, kas rastas, ja sabiedrotie karavīri nokļūtu gūstā, it sevišķi teroristu rokās. Starptautiskajā un koalīciju vidē labi organizētā sistēmā uzlabosies informācijas apmaiņa, ļaujot labāk novērtēt situāciju, un, aktivizējot UGV spietus, ļaus ātrāk reaģēt uz draudiem. Tā pamatosies uz sabiedroto spēku ticību un vēlēšanos rīkoties un sadarboties.

Pastāv arī noteikti riski, kas pamatojas uz pieredzi saistībā ar neparedzētām reakcijām un civiliedzīvotāju un nevainīgas populācijas zaudējumiem vai pat ienaidnieka veiktu UGV sagrābšanu, ja tas ir spējis pārņemt kontroli. Mūsdienās hakeri var censties ar elektroniskā kara aprikojumu uzbrukt un sagraut elektroniskās sistēmas. Šādi rīki ir relatīvi lēti, un tos var izmantot cilvēki ar specifiskām zināšanām. Bezpilota sistēmas, lietojot tās konvencionālajā karadarbībā, joprojām saskaras ar izaicinājumiem, jo pieaug ienaidnieka spējas ietekmēt tās kinētiskos un citos veidos. Radioelektroniskās karadarbības un kiberkara elementi spēj tās izolēt vai neatļaut to lietošanu, ierobežojot visas uz tām liktās cerības, kas var būtiski ietekmēt operācijas gādījumus, kad alternatīvi risinājumi nav pieejami.

Vēl viens izaicinājums ir komunikācijas un kontroles saglabāšana, nepieļaujot pavēļu plūsmas noraidīšanu, kas var ietekmēt gan atsevišķu UGV, gan visu sistēmu kopumā. UGV, kas jau ir izmantoti bruņotos konfliktos, efektīvi pierādīja sevi cīņā ar terorismu un mazāk attīstītu valstu bruņotajiem spēkiem, taču šāda tipa ienaidnieks nespēj tiem efektīvi pretoties. Bezpilota sistēmu lietošana dabiski izraisa arī to lietošanu traucējošu līdzekļu izstrādi, kuru izmaksas ir mazākas, nekā tas tika sagaidīts. Tods Hamfrijs (*Todd Humphrey*) norādīja iekšējās drošības aģentijām, ka, «iztērējot aptuveni 1000 dolārus par iekārtām un izstrādājot lietotni, kas spēj sūtīt signālus uz drona GPS uztvērēju,

iespējams iegūt pilnu kontroli pār transportlīdzekli». ²¹ Tas satur ziņojumu un brīdinājumu.

Saistībā ar bezpilota sistēmām pastāv dažas dilemmas, piemēram, likumdošanas akti skaidri nedefinē to izmantošanu, kas daļēji ir aktuāli demokrātiskām valstīm, kuras cenšas ievērot starptautiskos noteikumus. Pastāv arī juceklis saistībā ar terminoloģiju, jo valstis un organizācijas nelieto vienādu terminoloģiju, šis faktors prasa starptautisku definīciju atzīšanu, ko nevar panākt īsā laikā. Turklāt angļu valodā lietotā terminoloģija dažādos tulkojumos neatspoguļo pilnu nozīmi. *DARPA* ir viena no organizācijām, kas atzīst, ka bezpilota sistēmas nav saistītas tikai ar tehnoloģijām, bet arī ar to, ka «vadība un komandas biedri izprot, ka no šī aspekta aģentūra strādās, lai attīstītu ētiskus, legālus drošības vai politikas jautājumus, kas nevar palikt neatbildēti». ²² Šobrīd sākas evolūcija, ko izpētes institūti veic pēc militāriem pieprasījumiem. Ir skaidrs, ka sistēmas, kas darbojas visās kaujaslauka jomās, tiks apvienotas vienotā «sistēmu sistēmā», tas ļaus apvienot informāciju no sauszemes, gaisa, jūras un kosmosa, kas palīdzēs sasniegt vēlamu kaujas misiju efektu. Pastāv arī vairākas morālas dilemmas saistībā ar autonomo sistēmu attīstību, jo, «ja militāristi virzās uz priekšu šī brīža ātrajā inteliģento autonomo robotu izstrādes tempā, mums jāpārliecinās, ka šīs sistēmas tiek izstrādātas ētiski, veidā, kas atbilst spēkā esošajiem protokoliem un citiem ētiskiem apsvērumiem». ²³ Tas ir būtiski, jo bijušā ASV prezidenta Obamas prezidentūras pirmajos piecos gados dronu uzbrukumos gāja bojā vismaz 2400 cilvēku. ²⁴ Tas radīja pamatotu kritiku, jo triecieni var «pārkāpt valstu, kur tie tiek izmantoti, nacionālo suverenitāti; īstenot mērķtiecīgas slepkavības, kas, pēc starptautiskajiem likumiem, ir nelikumīgas, tādēļ jābūt atbildīgiem neatkarīgi no tā, cik tālu teroristi vai nemiernieki var īstenot likumīgus mērķus, kā arī nogalināt daudzus nevainīgus civiliedzīvotājus». ²⁵ Nāvējošie dronu uzbrukumi Pakistānas teritorijām ir labi zināmi un ir izraisījuši daudzus protestus. Līdzīgi uzbrukumi notika Jemenā, Irākā, Lībijā un Somālijā un, pēc Pjū Izpētes centra (*Pew Research Centre*) datiem, radīja vispārēju priekšstatu par to, ka ASV rīkojas ļoti vienpusēji un neņem vērā citu valstu intereses, kā arī starptautiskos likumus. ²⁶ Šādas dilemmas jāapspriež visās valstīs, kas veic investīcijas

◀Sākums 28. un 29. lpp.

bezpilota un vēl autonomāku sistēmu izstrādē. Kristofers Kokers (*Christopher Coker*) grāmatā «*Warrior Geeks*» paredz, ka līdz 2035. gadam lielākā daļa robotu būs autonomi, taču iespējams, ka tie nespēs pieņemt apzinātus lēmumus, taču spēs darboties pēc saviem ieskatiem, izvēlēties mērķus pēc savas vēlēšanās un pat neņemt vērā cilvēkus kā lēmumu pieņēmējus.²⁷ Līdz šim bridim militāristi pilnībā uzticēsies to spējai ātri mācīties un pārprogramēt sevi. Notiks īpaša attīstība taktiskā līmenī, jo operatīvos un stratēģiskos lēmumus joprojām pieņems cilvēki.

Bruņotos spēkus fascinē bezpilota platformas, tas atspoguļo vispārējo tendenci daudzās biznesa jomās, kur cilvēkus aizstāj industriālie roboti. Modernie bruņotie spēki saskaras ar papildu izaicinājumiem, jo daudzus bruņotos spēkus veido

profesionāli aktīvā dienesta karavīri. Nākamā problēma būs tā, ka modernās ieroču sistēmas nav tik vienkāršas kā agrāk, jo iepriekš mobilizēto karavīru kvalitāte un skaits neatbilda vajadzībām. Bezpilota sistēmas būs svarīgi spēka daudzkaršotāji, kas veiks dažas militāras funkcijas profesionālo bruņoto spēku papildināšanai, šādi atbrīvojot vienības svarīgāko misiju uzdevumu veikšanai. Attīstītajās valstīs tas atspoguļos sociālo sabiedrības novecošanas tendenci un nacionālās industrijas un citu sektoru konkurenci, jo militārā nozare izvēlēsies un noliks labākās personas.

Pastāv iespēja, «ka autonomi, tiklā slēgti un integrēti roboti varētu būt norma jau 2025. gadā».²⁸ Tas notiks kopā ar attīstību, jo, attīstoties «moderno un postmoderno Rietumu militāro spēku tendencēm, palielināsies mašīnu paveikto uzdevumu proporcija, mazinot karavīru skaitu».²⁹ Gordons Džonsons (*Gordon Johnson*)

apgalvo, ka taktiskie autonomie pretinieki (TAC) «kaujas laikā neaizstās cilvēkus», bet «radīs pilnībā atšķirīgu kaujas veikšanas veidu vai konflikta vadību, ar kādu mēs līdz šim nebijām saskārušies».³⁰ Viņš atzīst, ka taktiskie autonomie pretinieki pārveidos karadarbību līdzīgi, kā to kādreiz izdarīja tanki, nākotnē izmantojot nanotehnoloģijas, progresīvus akumulatorus, jaunus enerģijas avotus (saules enerģiju un degvielas elementus), automatizāciju, autonomizāciju, robotiku, vadības un kontroles sistēmas utt. Plašāks UGV lietojums komandieriem ļaus izvairīties no nevajadzīgas karavīru dzīvību upurēšanas, saglabājot zināšanas, ko mašīnas nespēj aizstāt. UGV priekšrocības raksturojis Gordons Džonsons no ASV Apvienoto spēku pavēlniecības: «Tos nemāc izsalkums. Tie nebaidās. Tie neaizmirst pavēles. Tie neuztraucas, ja blakus esošais karavīrs ir sašauts. Vai tie strādā labāk par cilvēkiem? Jā.»³¹ ■

⁸ «Russia's Platform-M combat robot on display in Sevastopol (VIDEO), «Neatkarīgā bezpeļņas organizācija «TV-Novosti», 2015. gada 20. jūlijs, <https://www.rt.com/news/310291-russia-military-robot-sevastopol/> (aplūkots 2016. gada 29. septembrī). Maksymilian Dura, «Propagandowe pokazy rosyjskich robotów przeciwdywersyjnych», *Defense24*, 2015. gada 3. augusts, <http://www.defence24.pl/241240,propagandowe-pokazy-rosyjskich-robotow-przeciwdywersyjnych> (aplūkots 2016. gada 29. septembrī).

⁹ Skatīt arī video par «Uran-9» robotizēto tanku: «Nāvējošāks par terminatoriem: Watch Russia's Unique Robotic Tank in Action», *Sputnik News*, 2016. gada 27. marts, <https://sputniknews.com/russia/20160327/1037037253/russia-robot-tank.html> (aplūkots 2016. gada 29. septembrī).

¹⁰ Ibid.

¹¹ Dmitri Jurow, ««Удар» роботом с 4000 метров: каким будем БМП-3 будущего?», *ТРК БС РФ 3БЕ3ДА*, 2016. gada 26. aprīlis, <http://tvzvezda.ru/news/opk/content/201604250751-bbjq.htm> (aplūkots 2016. gada 29. septembrī).

¹² Mark Prigg, «Who goes there? Samsung unveils robot sentry that can kill from two miles away», *the Daily Mail*, 2014. gada 15. septembris, <http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2756847/Who-goes-Samsung-reveals-robot-sentry-set-eye-North-Korea.html#ixzz3i19Gebu9> (aplūkots 2016. gada 29. septembrī).

¹³ Ibid. Skatīt arī: «Samsung Techwin SGR-A1 Sentry Guard Robot», *Global Security.org*, 2011. gada 11. jūlijs, <http://www.globalsecurity.org/military/world/rok/sgr-a1.htm> (aplūkots 2016. gada 29. septembrī).

¹⁴ «Lethal Presence: Remotely Controlled Sentries Assume Guard Roles», *Defense Update*, 2009, http://defense-update.com/products/s/271108_sentrytech.html (aplūkots 2016. gada 29. septembrī).

¹⁵ «Land Systems», *Israel Aerospace Industries*, 2013, http://www.iai.co.il/2013/17483-31663-en/Business_Areas_Military_Land_UGV.aspx (aplūkots 2016. gada 28. septembrī).

¹⁶ Friedman, *Unmanned Combat Air Systems*, 2.

¹⁷ Precīzāka informācija par spietošanas koncepciju militārajos lietojumos ir sniegta: Sean Edwards, *Swarming and the Future of Warfare*, (Santa Monica, RAND Corporation 2005), 4.

¹⁸ John Arquilla, David Ronfeldt, *Swarming & the Future of Conflict*, (Santa Monica RAND Corporation 2005), 5.

¹⁹ Clay Wilson, *Network Centric Operations: Background and Oversight Issues for Congress*, (Washington, Congressional Research Service, 2007. gada 15. marts), 28.

²⁰ Arkin, *Governing Lethal Behavior in Autonomous Robots*, 9–10.

²¹ Perluigi Paganini, «Hacking Drones ... Overview of the Main Threats», *General Security*, 2013. gada 4. jūnijs, <http://resources.infosecinstitute.com/hacking-drones-overview-of-the-main-threats/> (aplūkots 2016. gada 29. septembrī).

²² Breakthrough Technologies for National Security, DARPA, 6.

²³ Arkin, *Governing Lethal Behavior in Autonomous Robots*, 10.

²⁴ Bruce Pilbeam, «Reflecting of War and Peace», in *International Security Studies. Theory and Practice*, ed. Peter Hough et al. (New York, Routledge 2015), 99.

²⁵ Ibid., 99.

²⁶ Pew Research Centre ir citēts: Andrew Moran, «Terrorism», in *International Security Studies. Theory and Practice*, ed. Peter Hough et al. (New York, Routledge 2015), 157.

²⁷ Christopher Coker, *Warrior Geeks. How 21st Century Technology is Changing the Way We Fight and Think About War*, (London, C. Hurst & Co 2013), 149.

²⁸ Maryann Lawlor, «Robotics Concepts Take Shape», *The Armed Forces Communications and Electronics Association (AFCEA), Fairfax* 2003, <http://www.afcea.org/content/?q=robotics-concepts-take-shape> (aplūkots 2016. gada 24. septembrī).

²⁹ Peters, *Fighting for the Future: Will America Triumph?*, 98.

³⁰ Gordons Džonsons ir citēts: Maryann Lawlor, «Robotics Concepts Take Shape», *AFCEA International*.

³¹ Ronald Arkin, *Governing Lethal Behavior in Autonomous Robots*, 7.

NATO militāro izdevumu TENDENCES 2010.—2017. gadā

Ši gada 29. jūnijā NATO publicēja ik-gadējo ziņojumu, kurā apkopota 29 alianses dalībvalstu aizsardzības resoru iesūtītā aktuālā informācija par militārajiem budžetiem šī gada 26. jūnijā. Ziņojumā budžeti salīdzināti arī attiecībā pret valstu iedzīvotāju un karavīru skaitu, kā arī izteikti procentos no dalībvalstu iekšzemes kopprodukta. Ziņojuma autori uzsver, ka NATO uzskaites metodika atšķiras no vairāku valstu budžetu apjoma fiksēšanas metodēm, tāpēc NATO ziņojuma tabulās iekļautie skaitļi var atšķirties no atsevišķu valstu publiskotajiem datiem. Dati par 2017. fiskālo gadu ir izteikti aptuveni, jo nav iespējams prognozēt budžetu izmaiņas līdz šī gada beigām.

Militārie izdevumi, milj. dolāru (pašreizējās cenās)

	2010	2017e
Current prices		
Albania (Leks)	1 93 21	1 93 52
Belgium (Euros)	39 60	39 65
Bulgaria* (Leva)	12 30	15 08
Canada (Canadian dollars)	1 92 55	2 76 07
Croatia (Kunas)	50 57	45 53
Czech Republic (Koruny)	5 08 08	5 24 65
Denmark (Kroner)	2 53 28	2 51 65
Estonia (Euros)	2 51	4 78
France (Euros)	3 92 41	4 08 52
Germany (Euros)	3 49 25	3 95 09
Greece (Euros)	59 66	42 13
Hungary (Forint)	28 08 95	38 94 83
Italy (Euros)	2 16 37	2 07 87
Latvia (Euros)	1 89	4 48
Lithuania (Euros)	2 46	7 24
Luxembourg (Euros)	1 87	2 56
Montenegro (Euros)	56	66
Netherlands (Euros)	84 72	86 86
Norway (Kroner)	3 92 79	5 43 06
Poland (Zlotys)	2 56 08	3 91 93
Portugal (Euros)	26 73	25 12
Romania (New Lei)	66 30	1 63 22
Slovak Republic (Euros)	8 59	10 04
Slovenia (Euros)	5 83	4 26
Spain (Euros)	1 11 32	1 07 39
Turkey (Liras)	2 12 41	4 42 40
United Kingdom (Pounds)	3 90 53	4 30 02
United States (US dollars)	72 04 23	68 34 14

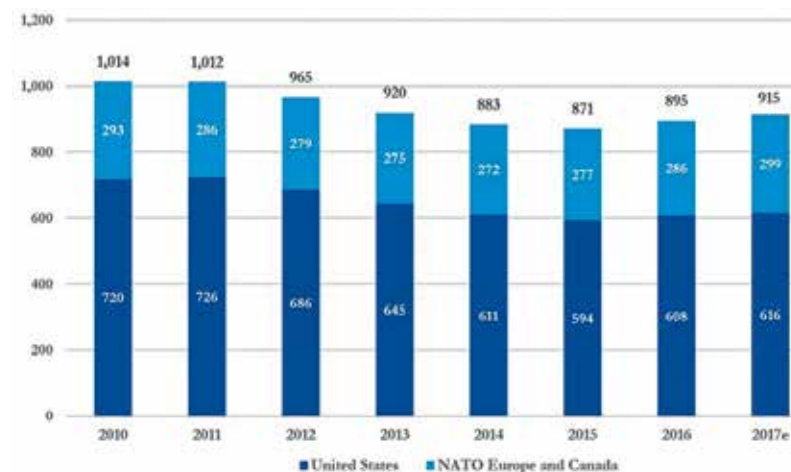
Salīdzinot izdevumus, nav ietvertas militārās pensijas, jo dažādās valstīs tās tiek maksātas no atšķirīgu resoru budžetiem (<http://www.nato.int>).

NATO dalībvalstu summārais militārais budžets 2017. gadā ir palielinājies par 25 miljardiem dolāru, sasniedzot 945,9 miljardus dolāru. Vairāk nekā divas trešdaļas no summas veido ASV militārais budžets — 683,4 miljardi dolāru. 2017. gadā, izņemot

ASV, tikai piecas valstis militārā budžeta apjoma ziņā ir sasniegušas 2% atzīmi no IKP. Grieķija šogad tērēs militārajām vajadzībām 2,32% no IKP, Igaunija — 2,14%, Lielbritānija — 2,14%, bet Rumānija — 2,02% un Polija 2,01%. IKP ieteksmē vismazāk no NATO dalībvalstīm tērē Spānija — 0,92%, Beļģija — 0,91% un Luksemburga — 0,44%.

Laikā no 2014. līdz 2017. gadam vislielākais militārā budžeta pielikums ir bijis Lietuvā, kur aizsardzības resora finansējums gandrīz dubultots — no 0,86% līdz 1,77% no iekšzemes kopprodukta. Otrajā un trešajā vietā militārā budžeta kāpināšanā ir Latvija un Rumānija. Par ļoti būtisku militārā budžeta kāpināšanu šī gada maijā paziņojusi Kanāda, kas plāno 10 gadu laikā palielināt militāros izdevumus gandrīz par trīs ceturtdaļām, proti, no 18,9 miljardiem Kanādas dolāru līdz 32,7 miljardiem (aptuveni 24,2 miljardi ASV dolāru). Kanāda veidos tādu politiku, kas uzlabos nacionālo aizsardzību, garantēs drošību Ziemeļamerikas reģionā un ļaus Kanādai iegūt lielāku ietekmi pasaules mērogā.

Militārie izdevumi, milj. dolāru (2010. gada cenās)

Tumši zilā krāsā — ASV, gaiši zilā — NATO dalībvalstu Eiropā un Kanādas militārie budžeti 2010.—2017. gadā.

Izdevumu statistika arī liecina, ka dažās NATO dalībvalstīs pēdējos trīs gados militārie izdevumi ir samazināti: ASV, Lielbritānijā, Francijā, Beļģijā, Horvātijā un Albānijā.

Vērtējot vairāk nekā 40 pēdējo gadu periodu, vairāki ASV prezidenti, tāpat kā

Donalds Tramps, bija izteikuši pārmetumus Eiropai par salīdzinoši nelielajiem militārajiem izdevumiem uz ASV fona. ASV vainoja Eiropu par tā saukto *free-riding* politiku, tieši vai pastarpināti izmantojot Ameriku kā Eiropas reģionālo vairogu un drošības garantu. Pēc aukstā kara beigām plaša starp ASV un Eiropas militārajiem budžetiem palielinājās ļoti strauji. 2008. gada ekonomiskā krīze Eiropā vēl vairāk paplašināja NATO militāro budžetu disproporciju starp ASV un pārējām alianses dalībvalstīm Eiropā.

Laužot negatīvo tendenci, 2014. gadā NATO samitā Velsā visas dalībvalstis apņēmas 10 gadu laikā palielināt nacionālo militāro budžetu līdz alianses noteiktajam līmenim — 2% no IKP. Šī gada pavasarī alianses dalībvalstis, kurām nebija izstrādāti nacionālie plāni, iesniedza savus priekšlikumus, kā militārie izdevumi tiks kāpināti līdz 2% no IKP, kāds bruņojums tiks pirkt un kā tiks plānota dalība NATO operācijās. Komentējot militāro budžetu palielināšanu, NATO ģenerālsekretārs Jenss Stoltenbergs ir izteicies, ka lielāki aizsardzības izdevumi

nav domāti «ASV iepriecināšanai». Patiesībā aizsardzības stiprināšana ir katras dalībvalsts interesēs, ņemot vērā pieaugušos drošības draudus pie Eiropas robežām.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojuši **majora Vizma Kalčeva.**

LHASA

OTRAIS TIBETAS CEĻOJUMS

Edmunds Vītols,

NBS rezerves kapteinis.

Autora foto.

Turpinājums. Sākums šā gada janvārā un aprīļa numurā.

Apmēram pēc stundas brauciena kļuva vieglāk, pašsajūta uzlabojās, atjēdzās arī Tomers un mūsu gids, kurš visu šo laiku bija nogulējis uz mašīnas grīdas bezsamaņā. Bažas radās, kad kādā brīdī viņam pa muti bija sākušas tecēt putainas siekalas. Palīdzēt nekā nespējām, jo bija skaidrs, ka, tikai nobraucot zemāk, situācija varēja mainīties uz labo pusi. Taču daudzmaz viss normalizējās, kad nobraucām kilometru zemāk. Sarmītei gan saglabājās stipras galvassāpes, un Tomers joprojām sēdēja kluss. Pašā vakarā sasniedzām Šigatse pilsētu, kas jau no pirmā acu uzmetiena atstāja tīras un sakoptas pilsētas iespaidu. Mūs izvietoja viesnīcā, kas neizskatījās sliktāka par rietumos esošajām, ar televizoru un dušas kabīni, kur bija pieejams pat siltais ūdens. Tās bija neiedomājamas ērtības, apzinoties, ka bijām Tibetā. Pēc divpadsmit stundu garā ceļa, straujajām augstuma maiņām un dozētā stresa bijām paguruši un uzreiz devāmies pie miera.

Es gulēju slikti, grozījies un murguļoju visādas abstraktas lietas. Sarmītei galvassāpes nepārgāja, un viņa lietoja medikamentus, lai mazinātu sāpes un varētu iemigt. Pie brokastu galda devos bez Sarmītes, jo tikai uz rīta pusi viņa iemīga. Pie galda sēdēju kopā ar Džeku un izraēlieti Tomeru, arī viņiem bija bijusi nemierīga gulēšana. Džeks gari un plaši stāstīja par savu lielo kravas džipu, kas ir viņa īpašumā Havaju salās, kur viņš dzīvo. Stāstīja par auto parametriem un izmaksām. Tomeram varbūt tas bija saistoši, jo viņš iesaistījās diskusijā, bet man šī sarunas tēma bija pilnīgi vienaldzīga. Brīdī, kad man uzdeva kādu jautājumu, es atbildēju, ka man nav viedokļa, jo vēlējos palikt apceres stāvoklī par Tibetu un šo ceļojumu, kurā visi atrodamies. Laikam tiku sadzirdēts, jo abi brokastu galda biedri saskatījās un, noboliņusī acis, sarunu neturpināja.

Sēdējām uz viesnīcas trepēm un gaidījām, kad parādīsies mūsu gids, kurš vakar bija pamatīgi savārdzis. Pagāja stunda kopš noteiktā satikšanās laika, bet gida vēl nebija. Džeks kādu brīdi nervozi knibināja savas kovboju cepures maliņu, tad devās meklēt gidu uz telpu, kur mitinājās abi mūsu tibetiešu pavadoņi. Nevienu neizbrīnīja fakts, ka Džeks gidu un šoferīti pamodināja no dziļa miega. Vēl pēc piecpadsmit minūtēm no viesnīcas izsteberēja mūsu gids — diezgan saburzītā paskatā, ar cigareti zobos. Tomers draudzīgi pajokoja, ka smēķēšana varot nogalināt, bet tibetietis likās neko nesaņemotam. Nebija manāms, ka viņš justu kādas neērtības par to, ka mēs viņu krietnu laiku gaidījām, drīzāk gan par to, ka bija pamodināts no salda miega. Saskaņā ar plānu, kas mums visiem tika izsniegts pirms ceļojuma, šodien bija paredzēts apmeklēt senu slavena budistu klosteri Tašilhunpo, kas slējās uzkalnā virs Šigatse pilsētas. Uz klosteri devāmies pastaigā cauri pilsētai. Tajā bija pat bankomāts, kur varējām izņemt ķīniešu juānas skaidrā naudā. Iepriekšējā vakara pirmais iespaids par šo pilsētu nebija maldinošs, tā tiešām bija tīra un sakopta, pat ar bruģētu ietvi gājējiem. Ielās bija redzami gan ķīnieši, gan tibetieši, automašīnu gan nebija daudz. Rīts bija apmācies, bet lietus vēl nelija.

Tašilhunpo klosteris aizņēma milzīgu teritoriju ar daudzu celtnu kompleksu. Galvenie bija četri templi, kas slējās augstāk par visām pārējām ēkām. Klosters teritoriju apjoza divus metrus augsts žogs baltā krāsā. Ieejas pusē gar to stiepās gara līdzena lūgšanu dzirnaviņu rinda. Katra no tām turējās uz ieeļļotas ass, ap kuru griezās, kolīdz to kāds iekustināja. Uz dzirnaviņām bija izkalta mantra «*Om mani padme hum*», kas Tibetā ir pati pazīstamākā un vēltita budisma pamatlicējam Šakjamuni Budam (laicīgajā dzīvē — Sidhārta Gautama), kas pirms 2500 gadiem piedzima brahmaņu ģimenē tagadējās Nepālas un Indijas pierobežas ciematā Lumbini. Mantras tiešais tulkojums — no lotosa piedzimstošais dārgums. Dzirnaviņu iekšpusē atrodas papīra vistoklis, uz kura šīs mantras zilbes ir rakstītas vēl 108 reizes.

Tibetas jaks.

Uzskata, ka budisti un svētceļnieki, iegriežot dzirnaviņas, aktivizē lūgšanu, kas atkārtojas tik daudz reižu, cik apgriezīenu pēc inerces veic dzirnaviņas. Budisti, ejot gar dzirnaviņu rindu, mēdz skaļāk vai klusāk atkārtot šo mantru un, iegriežot katru no rindā esošajām dzirnaviņām, aktivizē mantru simtkārtīgi. Jāteic, ka mantras spēks ir ielikts tās fonētiskajā skanējumā, radot īpašas frekvences vibrācijas, kuras ietekmē apkārtējo vidi, ne tikai mantras skaitītāju. Budisti ir pārliecināti, ka šīs vibrācijas, īpaši tad, ja mantras tiek aktivizētas pudžās jeb dievkalpojuma laikā, harmonizē ne vien cilvēkus un vidi, bet arī visu pasauli un izplatījumu kopumā. Senāko mantru atveidē izmantota rakstības sistēma devanāgarī jeb dievu valoda, arī sanskrits. Tibetiešu valodai un rakstībai ir daudz līdzības ar šo seno rakstību, un fonētiskais skanējums mantrām atšķiras tikai dažās niansēs.

Pie klostera ieejas vārtiem bija vērojams tibetiešu pūlis — diezgan noskranduši ļaudis tirgojās ar budistu rituālu piederumiem. Tur bija gan jaku tauki, ko izmanto gaismekļos un svecīšu liešanai, gan rituālu trauki, zvaniņi un citas mantas, kas lietojamas kā klosterī, tā mājās altāra vajadzībām. Jāņem vērā, ka katram budistam, kas nedzīvo klosterī, mājās goda vieta ir atvēlēta altārim. Šī svētā vieta tiek kopta un godināta katru rītu un vakaru ar individuālo ikdienas pudžu, skaitot mantras, dedzot sveces un kūpinot viraku. Vēlreiz secināju, ka šejienes tibetieši āreji stipri atšķiras no saviem trimdā

esošajiem tautiešiem, kuri Nepālā un Indijā noteikti dzīvo labākos apstākļos un labvēlīgākā sociālajā vidē nekā dzimtenē mītošie.

Jāatgādina, ka tibetieši un budisti vispār nav tendēti uz ārējo izpausmju akcentēšanu, jo, viņuprāt, galvenās norises cilvēka dzīvē notiek viņa iekšējā pasaulē. Ārējām norisēm ir sekundāra loma. Viņi izkopj savu iekšējo skatījumu uz notiekošo gan iekšējā, gan ārējā pasaulē un pret visu attiecas mierīgi, nosvērti, jo apzinās, ka emocijas — trauksmainas, negatīvas vai pozitīvas — ir tikai satraukta un nemierīga prāta izpausmes. Pēc budistu sapratnes, cilvēkam jātiecas uz prāta kontrolēšanu, uz iekšēju un tam sekojošu ārēju līdzsvaru it visā. Tāpēc budisma mācības sekotāju ikdienas dzīvē nav vērojamas tādas izpausmes kā depresija, naidis, agresija, skaudība, alkatība, liekulība utt., kas ir tik raksturīgas rietumniekiem, kuri ir pārņēmti ar sevis apliecināšanu materiālajā — ārējā pasaulē, garīgo atstājot novārtā vai arī imitējot to ar baznīcas apmeklējumu svētdienās un apputējušu Bībeli uz naktsgaldiņa. Protams, materiālā labklājība nav peļama lieta, bet bez iekšēja miera un garīga līdzsvara, kas panākams ar apzinātu viedumu, šie ārējie labklājības izpausmes objekti ir tikai laicīga un ārkārtīgi nestabila parādība, kas rada ciešanas, jo pastāv bailes, ka tas viss jebkurā brīdī var sabrukt kā kāršu namiņš. Cilvēki dzīvo maldos, ka labklājība pastāv ārējās izpausmēs, un ir ārkārtīgi piekūrušies šiem maldiem. Dzenoties pēc glauņas mājas, lepna dzīvokļa, dārgas automašīnas, augsta amata un prestiža sabiedrībā, cilvēks savā iekšējā pasaulē ir pilnīgi apmaldījies, jo visas dzīves aktivitātes ir vērstas uz āru. Agrāk vai vēlāk pienāk brīdis, kad visa šī ārējā konstrukcija sašūpojas un sagrūst to pašu ārējo apstākļu ietekmē, un tad izrādās, ka nekā tam cilvēkam vairs nav, izņemot ciešanas un pārdzīvojumus. Šāds cilvēks, palūkojies apkārt, beidzot mēģina uzrunāt pats sevi, uzdodot banālus, bet ārkārtīgi uzvedinošus jautājumus: «Kāpēc es? Kāpēc ar mani tā notika?! Kāpēc?!» Un tad nāk atskārsme, ka dzīvē tomēr ir vēl kaut kas bez naudas un varas. Bieži vien tad jau ir atnācis vecums, slimības, dzīve ir paskrējusi, alkatīgi dzenoties pēc gaistošiem labumiem un baudām. Sev un iekšējam dialogam ar sirdi laika nav bijis. Un tomēr arī šādā situācijā ir iespēja izbeigt fokusēšanos uz to, kas notiek apkārt, izslēgt sevi banālo patērētāja režīmu un iemācīties cienīt un novērtēt brīvības un klusuma stāvokli, izjust savas iekšējās pasaules mieru, prieku un līdzsvaru. Līdz ar gadiem nāk pieredze, mainās vērtību skala, un ir svēti, ja pie šādām atziņām

Rituāli gaismekļi ar jaku taukiem.

mēs nonākam agrāk, kad vēl varam daudz ko mainīt savā dzīvē.

Lai sasniegtu klostera galvenās četras ēkas, mēs kāpām kalnā kādas desmit minūtes, un pie šīs slodzes atkal augstkalnu retinātais gaiss jūtami ietekmēja organismu. Apstājoties elsojām, it kā būtu noskrējuši kilometru. Galvā sajūtās viegls reibonis, tāpēc samazinājām kāpšanas tempu.

Ēkas, kas atradās klostera teritorijā apkārt četriem galvenajiem templiem, bija domātas gan saimnieciskām vajadzībām, gan kā mūku kopmītnes. Tur bija arī lielas virtuves telpas, pārtikas uzglabāšanas noliktavas un citas saimnieciskās ēkas, bet visas būvētas tipiskā tibetiešu stilā. Daudzas celtnes bija diezgan nolaistā stāvoklī, un tām bija nepieciešams remonts. Ķīniešu varas iestādes ļoti gausi un negribīgi ļāva atkopties tibetiešu kultūras dzīvei, kas ir

stošiem mūku, bet tagad viņu ir tikai pāris simti. Ķīnieši gausi piekāpjas lēnai Tibetas budistu klostera atdzimšanai, un tas notiek, tikai pateicoties tūrisma attīstībai šai reģionā un starptautiskā viedokļa ietekmei uz Ķīnu. Tūrisms Ķīnai ir tikpat svarīgs ieņēmumu un imidža avots kā jebkurai citai valstij pasaulē, un šādā kontekstā var arī tibetiešiem ļaut uzelpot nedaudz brīvāk.

Tašilhunpo klostēris Tibetas budisma hierarhijā skaitās kā pančenlāmas rezidence. Dalailama ir Tibetas budisma politiski administratīvā vadoņa tituls, bet pančenlama ir garīgais līderis. Abi pārmanto savu amatu garā reinkarnāciju ķēdē, proti, iepriekšējais vadonis pēc nāves pārdzimst nākamajā ķermenī un turpina savu misiju. Jāpaskaidro, ka budismā amatu vai titulu nemanto ģimenes locekļi vai radnieki, kā tas ir rietumu pasaules monarhijās. Saskaņā ar budisma mācību augstu garīgo līmeni sasnieguši lamas (skolotāji) un adepti var apzināti vadīt savu pārdzimšanas procesu un precīzi dot instrukcijas palicējiem, kur un kad viņi reinkarnēsies nākamajā dzīvē. Tā, piemēram, iepriekšējais dalailama trīspadsmitais bija atstājis instrukcijas saviem tuvākajiem sekotājiem, kur viņa reinkarnāciju meklēt pēc viņa aiziešanas. Vairāki lamas noteiktā laikā (apmēram trīs

Lūgšanu dzirnaviņu rinda.

neatraujami saistīta ar budismu. Mao atnestā kultūras revolūcija pagājušā gadsimta otrajā pusē bija nežēlīgi grāvusi visu tibetiešu dzīvi un kultūru, nesaudzējot nevienu budistu klosteri, kas pagadījās ceļā. Budistu klosterus ne tikai demolēja un dedzināja, tos pat apšāudīja ar smago artilēriju. Pirms komunistu atnākšanas Tibetas lielajos klosteros mitinājās pat līdz desmit tūk-

gadus pēc dalailamas nāves) devās iepriekš norādītajā virzienā uz konkrētu novadu un ciematu, kur meklēja atbilstoši aprakstam mazu zēnu. Mazais zēns, ieraugot mūkus, pats paskrējis pretī un, norādījis uz lūgšanu krellēm, kas vienam no lamām bijušas kaklā, teicis: «Re, tās ir manējās.»

Turpinājums sekos.

ĀRĒJĀS IZLŪKOŠANAS STRUKTŪRAI JAUNS NOSAUKUMS

VÄLISLUUREAMET
Estonian Foreign Intelligence Service

Igaunijas ārējās izlūkošanas dienests, kas līdz šim tika saukts par Informācijas padomi, no šī gada 1. jūlija pārdēvēts par Igaunijas Ārējās izlūkošanas dienestu (*Välisluureamet*), kas tāpat kā agrāk darbosies Aizsardzības ministrijas pārraudzībā. Informācija par Igaunijas AID struktūru un personālu ir valsts noslēpuma objekts. AID darbību regulē likums par valsts drošības iestādēm, bet dienesta darbības efektivitātes monitoringu veic speciāli izveidota valsts augstākā līmeņa amatpersonu komisija.

AID ģenerāldirektors Miks Marrans skaidrojis, ka jaunais nosaukums precizāk definē struktūras principiālās funkcijas, un galvenā no tām ir izlūkošanas informācijas iegūšana, lai pasargātu Igauniju no draudiem, kas nāk no ārpusaules. AID jaunais nosaukums neparedz nekādas izmaiņas izlūku ikdienas darbā. Tiks turpināta informācijas iegūšana un analīze, lai nodrošinātu valsts aizsardzības intereses un veicinātu nacionālās drošības politikas īstenošanu. Ārējās izlūkošanas efektīva veikšana arī turpmāk būs svarīgs elements agrai brīdināšanai par potenciāliem draudiem valstij.

AID nodarbojas arī ar sakaru tiklu drošību un rūpējas par Igaunijas diplomātu un ārvalstu misiju dalībnieku — civilpersonu un militārpersonu — drošību. AID kompetencē ir arī klasificētās informācijas apmaiņa ar citām valsts struktūrām, kā arī partnervalstu un starptautiskajiem izlūkošanas dienestiem ilgtspējīgas nacionālās drošības nodrošināšanai.

NOLEMTS MAINĪT DIENESTA VECUMA CENZU ARMIJĀ

Lietuvas Seimā gandrīz vienbalsīgi atbalstīts likumprojekts, kas nosaka izmaiņas Lietuvas Bruņoto spēku profesionālā dienesta karavīru dienesta maksimālajos termiņos katrā no militārā dienesta pakāpēm. Turpmāk jaunākos un augstākos virsniekus atvaļinās rezervē pēc 56 gadu vecuma sasniegšanas, bet virsniekus speciālistus un militāros kapelānus — sasniedzot atbilstoši 60 un 65 gadu vecumu. Līdzšinējais vecuma cenzs visās profesionālā dienesta militārajās pakāpēs bija noteikts vidēji par pieciem gadiem īsāks, piemēram, virsnieks majors pakāpē jau 51 gada vecumā vairs nevarēja turpināt profesionālo dienestu un likumā noteiktā kārtībā atvaļinājās rezervē.

Galvenais iemesls izmaiņām likumā ir saistīts ar personāla pieaugošo deficītu. Pēc 2016. gada nogales datiem, Lietuvas Bruņotajos spēkos vairāk nekā 300 amati bija vakanti virsnieku un instruktoru trūkuma dēļ. Izvērtējot situāciju, valsts politiskā un militārā vadība atzina, ka nepieciešams pēc iespējas pagarināt profesionālā dienesta līgumus ar pieredzējušiem un labu izglītību ieguvušiem virsniekiem un instruktoriem. Gandrīz katras nākamās militārās pakāpes iegūšanai karavīriem ir jābeidz dažāda līmeņa un ilguma militārās kvalifikācijas celšanas kursi, kas tiek nodrošināti gan nacionālā līmenī, gan ārzemēs sadarbībā ar NATO un partnervalstīm. Tādējādi militārā izglītība ir resursu ietilpīgs process, jo karavīriem ir gan jāapgūst teorētiskās zināšanas, gan tās regulāri jānostiprina praktiskās mācībās un treniņos savā valstī, starptautiskās mācībās un ārvalstu misijās.

Pēc dienesta vecuma cenza izmaiņām Lietuva tuvināsies situācijai vairākās citās NATO dalībvalstīs, kur virsniekiem un instruktoriem ir noteikti lielāki maksimālā dienesta vecuma sasniegšanas termiņi militārās pakāpēs. Tādējādi bruņotajos spēkos tiek saglabāts un ilgāk lietderīgi izmantots karavīru intelektuālais un praktiskās pieredzes potenciāls.

Lietuvas BS karavīri testē pretgaisa aizsardzības (PGA) sistēmu RBS-70. PGA jomas un citu augsti kvalificētu militāro speciālistu apmācība un kvalifikācijas uzturēšana izmaksā dārgi.

PIRKS KAUKAS KUTERUS UN PRETTANKU RAĶEŠU KOMPLEKSUS

Reaģējot uz pieaugošajiem draudiem, Eiropas valstis palielina militāros budžetus un nosaka prioritātes jauna bruņojuma iegādēm. Zviedrija paziņojusi, ka teritoriālo ūdeņu monitoringam papildus par 47,5 miljoniem dolāru pirks 18 ātrgaitas kaujas kuterus «*Stridsbåt 90HSM*». Pirmo kuteri Karaliskie jūras spēki (KJS) saņems jau 2018. gadā, un tas būs aprīkots ar distances vadību un 12,7 mm kalibra ložmetēju. Jauno kuteru ekspluatācija paredzēta vismaz līdz 2040. gadam. «*Stridsbåt 90HSM*» garums ir 15 m, platums 3,8 m, apkalpē — trīs cilvēki, un tas var pārvadāt 19 desantniekus. «*Stridsbåt 90HSM*» pakāpeniski aizstās 30 novecojušos kuterus CB90, kuri KJS sastāvā iekļauti 20. gs. deviņdesmito gadu sākumā.

«*Stridsbåt 90HSM*».

Zviedrija paziņojusi arī par Karalisko sauszemes spēku prettanku raķešu bruņojuma modernizāciju, uzsākot konkursu par jaunu pārnēsājamo kompleksu RBS-58 (*Robotsystem 58*) iegādi. Jaunie ieroči aizstās zviedru ražojuma prettanku ieročus «*Saab Bofors RBS-56 BILL*», kas jau pirms trim gadiem ir izslēgti no bruņojuma. RBS-58 ir jāatbilst šādām galvenajām modernā kaujas lauka prasībām, proti, darbības rādiusam jābūt no 200 līdz 4000 m, jānodrošina šaušana jebkurā diennakts laikā, aprikojumā ir jābūt infrasarkanajai pašuzvades galviņai, iespējai koriģēt raķetes lidojumu jau pēc tās palaišanas, kā arī jāparedz iespēja ar kompleksu aprīkot bruņumašīnas. Raķešu uzglabāšanas termiņam jābūt vismaz 10 gadiem ar iespēju termiņu pagarināt līdz 20 gadiem.

Patlaban visām uzskaitītājām prasībām atbilst tikai divi bruņojuma tirgū esošie kompleksi — franču ražojuma MBDA MMP un izraēliešu «*Rafael Spike-LR*». Šī gada rudenī tiks izraudzīts konkursa uzvarētājs, nosakot, ka kompleksu piegādēm jāsaucas 2019. gada vidū. Zīmīgi, ka Lietuva ir izteikusi vēlmi pievienoties Zviedrijai pārnēsājamo kompleksu RBS-58 iegādēs, lai kopējā pasūtījumā samazinātu projekta galīgās izmaksas.

KAUKAS SPĒJAS UZLABOS AR JAUDĪGU PRETGAISA AIZSARDZĪBAS BRUŅOJUMU UN MODERNĀM ZEMŪDENĒM

ASV prezidenta Donalda Trampa vizītes laikā Polijā abas valstis panāca svarīgas vienošanās aizsardzības stiprināšanai. Saskaņā ar Polijas un ASV aizsardzības resoru pārstāvju noslēgto vienošanos Polijai līdz 2022. gadam tiks piegādātas pretgaisa aizsardzības sistēmas «*Patriot*». Operacionālo gatavību jaunie kompleksi sasniegs 2023. gadā. Pēc Polijas aizsardzības ministra Antonija Macereviča teiktā, jaunie kompleksi ļaus efektīvi atvaļināt Krievijas raķešu sistēmu «*Iskander*» potenciālos draudus.

Plānojot Polijas Jūras spēku kaujas spēju uzlabošanu, šovasar izsludināts konkurss par trīs jaunu zemūdeņu piegādi. Šis bruņojums izmaksās Polijai aptuveni 2,6 miljardus dolāru, taču tas nav neplānots pirkums, un to paredz Bruņoto spēku modernizācijas plāns un Jūras spēku attīstības programma līdz 2030. gadam. Vecās «*Kobben*» klases zemūdenes tiks izslēgtas no bruņojuma 2021. gadā,

UZŅĒMUSI VALSTS VĒSTURĒ LIELĀKĀS MILITĀRĀS MĀCĪBAS

ASV tanki Rumānijas BS mācību centrā Cincu pērnā gada jūlijā — «Saber Guardian 2016» laikā.

mēroga starptautiskās militārās mācības «Saber Guardian 2017». Mācības notika ASV Sauszemes spēku pavēlniecības (USAREUR) vadībā, un to dažādās fāzēs piedalījās kopumā 25 000 karavīru un 3000 kaujas tehnikas vienību (t.sk. «Abrams», «Stryker», «Bradley») no 23 NATO dalībvalstīm un partnervalstīm.

«Saber Guardian 2017» operācijas norisinājās vienlaikus gan Rumānijas, gan Bulgārijas un Ungārijas teritorijā. Pārrobežu mācību galvenais uzdevums bija trenēt un uzlabot NATO spēku spējas vajadzības gadījumā ātri pārvietoties un koncentrēt lielus spēkus jebkurā Eiropas reģionā. «Saber Guardian 2017» kopumā demonstrēja ASV spējas jebkurā reģionā apvienot vienā veselumā un vadīt ASV un sabiedroto valstu, kā arī NATO partnervalstu kolektīvo rīcību, lai stātos preti potenciālai agresijai Melnās jūras reģionā.

Rumānijas Bruņotie spēki (BS) ar «Saber Guardian 2017» aktivitātēm saskaņoja vairāk nekā 20 nacionālā līmeņa militārās mācības. Dažādus uzdevumus «Saber Guardian 2017» dalībnieki veica Rumānijas BS vienību pastāvīgās dislokācijas vietās, kā arī kopumā 20 dažādos militārajos poligonos un Melnajā jūrā. «Saber Guardian 2017» ietvaros tika organizētas liela skaita militārās tehnikas, tanku un bruņumašīnu pārvietošanas operācijas ar Gaisa spēku atbalstu, štābu komandvadības mācības, kaujas šaušanas un upju pārvēršanas treniņi, kā arī liela daudzuma «ievainoto» evakuācija.

Melnās jūras reģionā šogad paredzēts īstenot 18 starptautiskās mācības («Resolute Castle 2017», «Szentes Axe 2017», «Brave Warrior 2017», «Black Swan 2017», «Swift Response 2017», «Tobruq Legacy 2017», «Immediate Response 2017», «Eagle Sentinel 2017», «Peace Sentinel 2017» u.c.), kuru dalībnieki būs no 30 valstīm, un to kopskaits pārsniegs 40 000. «Saber Guardian» ir kļuvušas par ikgadējām mācībām, kas reģionā notiek kopš 2013. gada. Šogad «Saber Guardian» ir lielākais starptautiskais treniņš Melnās jūras reģionā.

Polijas JS «Kobben» klases zemūdenes.

vienu no galvenajām prasībām — poļu ražošanas uzņēmumu iesaisti un līdzdalību projekta tehniskajā realizācijā. Polija kā sadarbības partnerus izvērtēs Zviedrijas uzņēmumu «Saab» (ražo zemūdenes A-26), kā arī vācu koncernu «ThyssenKrupp Marine System» (HDW klase) un franču DCNS («Barracuda» klase).

ĪSTENO VĒRIENĪGU BRUŅUMAŠĪNU UN AUTOMOBĪĻU PARKA MODERNIZĀCIJU

Viena no «Fennek» modifikācijām.

Bundesvērs parakstījis līgumu ar vietējām kompānijām «Krauss-Maffei Wegmann» un «Rheinmetall» par ierindā esošo kaujas mašīnu modernizāciju un jaunas smagās tehnikas piegādi. Pirmajā kārtā no 2018. līdz 2022. gadam «Krauss-Maffei Wegmann» par 88 miljoniem eiro modernizēs 30 izlūkmašīnas «Fennek» līdz šobrīd modernākajam līmenim JFST 1A3+ (Joint Fire Support Team, JFST).

Kompānija «Rheinmetall» par 21 miljonu eiro modernizēs 38 komandvadības mašīnas «Boxer» līdz līmenim A2. Turklāt drīzumā paredzēts noslēgt papildu līgumu par bruņutransportieru un evakuācijas mašīnu modernizāciju. Otrs līgums ar «Rheinmetall» paredz līdz 2024. gadam saražot un piegādāt Bundesvēram 2271 smago automašīnu HX2 dažādās modifikācijās (t.sk. ar riteņu formulu 4x4 un 10 riteņu šasijas tildicējmašīnas). Apjomīgais pasūtījums Bundesvēram izmaksās pāri par 900 miljoniem eiro.

INVESTĒS BEZPILOTA LIDAPARĀTU FLOTES PALIELINĀŠANĀ

ASV Speciālo spēku pavēlniecība (U.S. Special Operations Command, SOCOM), pasūtījusi kompānijai «Insitu» («Boeing» meitasuzņēmums) un «Textron» (bijusi korporācija AAI) vieglos bezpilotu lidaparātus (BLP). Katra no šīm kompānijām saņēmsot 475 miljonus dolāru, taču pagaidām netiek publicēta informācija, cik un kādas BPL modifikācijas tiks piegādātas.

Eksperti uzskata, visticamāk, «Insitu» piegādās BPL «RQ-w21A Blackjack», bet «Textron» — «RQ-7B Shadow». Abu kompāniju ražotie vecākas paaudzes lidaparāti jau tiek ekspluatēti ASV bruņotajos spēkos. Piegādes līgumu izpildes galīgais termiņš ir 2022. gada jūlijs.

Jaunākais BPL RQ-21 tika izstrādāts 2012. gadā, par pamatu ņemot tā priekšteci «Scan Eagle». Lidojuma laikā RQ-21 var veikt gan izlūkošanu, gan nodrošināt mērķuzvades funkciju. Uz RQ-21 borta ir elektroniski optiskā sistēma, infrasarkanā kamera, mērķuzvades iekārta un lāzertālmērs. «RQ-7B Shadow» ir līdzīgi tehniskie parametri kā RQ-21, taču «Textron» ražojums var arī nest vieglās aviobumbas STM.

«RQ-21A Blackjack».

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi **majora Vizma Kaļčeva**.

Foto — [http://www.valisluureamet.ee/](http://www.valisluureamet.ee;);

[http://www.balkandefence.com/](http://www.balkandefence.com;); <http://navaltoday.com/>;

www.globalsecurity.org/; <http://www.eucom.mil/>;

<https://tag-der-bundeswehr.de/>; <http://defense-update.com/>.

Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija pārliecinoši uzvar Nacionālo bruņoto spēku spartakiādē

Sandra Brāle,

kapteine, Aizsardzības ministrijas Preses nodaļa.

Foto — Gatis Dieziņš.

29. jūnija rīts. Aizputes stadionā valda pacilāts noskaņojums. Un kā nu ne, tūlīt tiks atklāts gada gaidītākais sporta pasākums bruņotajos spēkos — Nacionālo bruņoto spēku spartakiāde. Spartakiādes mērķis ir veicināt fiziskās sagatavošanas un sporta attīstību bruņotajos spēkos, kā arī noskaidrot sportiskākās militārās vienības un labākos sportistus. Ik gadu spartakiādē dažādās disciplīnās sacenšas aptuveni 500 karavīri un zemessargi no visām bruņoto spēku vienībām.

«Sacentieties, bet esiet cēli, jo tikai godīgi iegūta uzvara var nest vislielāko gandarījumu,» veiksmīgus startus sacensību dalībniekiem lakoniski novēlēja Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komandieris ģenerālmajors Leonīds Kalniņš.

«Ikviens no mums, karavīriem, zemessargiem, var lepoties ar savu pienesumu bruņoto spēku kaujas spēju uzturēšanā, ko profesionāli esam apliecinājuši šajos sešos mēnešos gan militārajās mācībās, gan Latvijā uzņemot NATO kaujas grupu. Tāpēc spartakiāde ir iespēja parādīt, cik mēs esam fiziski aktīvi, spējīgi sacensties savā starpā un ļautri pavadīt laiku kopā ar saviem atbalstītājiem un tuvujiem,» uzsvēra ģenerālmajors L. Kalniņš.

Vienību kopvērtējumā ar 34 punktiem 1. vietu šogad pārliecinoši izcīnīja Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (LNAA) komanda, apsteidzot Militāro policiju, kas ieguva 45 punktus un izcīnīja 2. vietu. Savukārt 3. vietu spraigā cīņā ar 50 punktiem izcīnīja Zemessardzes 2. brigādes komanda. Spartakiādes dalībnieki sacentās dažādās sporta disciplīnās — skriešanā, virves vilkšanā, šaušanā ar dienesta pistoli, militarizētajā stafetē, volejbolā, spēka un izturības daudzciņā, šaušanā ar loku, pneimatiskajā šaušanā, minifutbolā un stritbolā.

Kā Nacionālo bruņoto spēku Sporta klubs vērtē šā gada spartakiādes norisi un rezultātus? Kādi aizraujoši sporta notikumi vēl sagaida karavīrus un zemessargus? Uz sarunu par iespaidiem un gūtajām atziņām aicināju Nacionālo bruņoto spēku Sporta kluba priekšnieku majoru Ventu Graudiņu un viņa atbalsta komandu — kapteini Sandiju Krastiņu un kaprāli Eduardu Tarasovu.

— **Aizvadīts viens no gada gaidītākajiem sporta notikumiem Nacionālajos bruņotajos spēkos. Kādi ir galvenie iespaidi un atziņas par šā gada spartakiādi?**

Majors V. Graudiņš: — Pirmkārt, gribētu uzsvērt, ka spartakiādes norisei bijām izvēlējušies ļoti labu vietu. Viss bija ļoti pārskatāms, sasniedzams, kā arī ļoti kompakts — gan dzīvošana, gan sacensību norises vietas. Otrs, ko noteikti gribētos uzsvērt — labie laika apstākļi. Var būt viss izplānots perfekti, līdz pēdējam sīkumam, tomēr šādos brīvdabas pasākumos tiem ir ļoti liela nozīme. Kad lietus ir, tad visi ir nelaimīgi. Trešā pozitīvā atziņa — esam saņēmuši informāciju no sacensību dalībniekiem par to, kas bija labs, ieteikums, kas būtu jāuzlabo. Arī mēs, organizatori, esam jau sanākuši kopā un izrunājuši, kā mēs spartakiādi varētu padarīt vēl labāku. Viens no secinājumiem — spartakiādē vairāk būtu jāiesaista karavīru ģimenes, kas pasākumu padarītu vēl saliedētāku. Protams, ir svarīgi saglabāt līdzsvaru un nepārvērst spartakiādi tikai par brīvā laika pavadīšanas pasākumu.

Kaprālis E. Tarasovs: — Fiziskās sagatavošanas un sporta nodaļas pārziņā bija sacensību programmas plānošana, rezultātu apkopošana un sacensību koordinēšana ar tiesnešiem. Pateicoties labai sadarbībai ar Aizputes sporta metodiķi, varējām nodrošināt sacensības ar augsta līmeņa tiesnešiem. Prieccē tas, ka nebija aizkavēšanās sacensību programmā, jo iepriekš nereti ir bijuši precedenti, ka vieni un tie paši sacensību dalībnieki vienlaikus piedalās vairākās disciplīnās, piemēram, volejbolā un stritbolā, un nepaspēj laikā ierasties uz nākamo spēli, un tad nākas svītrot ārā. Protams, būtiski bija labvēlīgie laika apstākļi — kad visā Latvijā lija trīs dienas, mums lija tikai pāris stundas.

Kapteinis S. Krastiņš: — Mans uzdevums bija koordinēt atklāšanas, noslēguma

un apbalvošanas ceremonijas norisi, arī administratīvos jautājumus, tai skaitā iesaistīto institūciju sadarbību, piemēram, Militārās policijas un Zemessardzes iesaisti apsardzes jautājumu nodrošināšanā, Zemessardzes orķestra dalību spartakiādes atklāšanas ceremonijā, kā arī sacensību dalībnieku izmitināšanu. Varu teikt visatzinīgākos vārdus par veiksmīgo sadarbību starp bruņotajiem spēkiem un Aizputes novada pašvaldību. Mēs tiešām varam lepoties ar bruņotajiem spēkiem un mūsu atbalstītājiem. Aizputes iedzīvotājiem par spartakiādi bija liela interese — nāca gan skatīties, gan arī vēlāk, jau vakarā uz balli. Turklāt uzreiz pēc apbalvošanas sekoja aizputnieku sagādāts pārsteigums, kad vietējie pašdarbnieki un Aizputes deju grupa «Pulss» klātesošajiem sniedza priekšnesumu. Ballē spēlēja LNAA grupa «Kurbads». Patikami, ka mēs ar saviem resursiem spējam nodrošināt šāda līmeņa pasākumus.

Majors V. Graudiņš: — Interesanti, ka Aizputē ir spējuši saglabāt šautuvi, kur viss darbojas kā komplekss, ieskaitot to, ka var šaut ar dienesta ieroci — pistoli, kas ir neraksturīgi daudziem citiem novadiem. Līdzīgi sporta kompleksi ir Višķos un Kandavā, bet sliktā stāvoklī, un tie nedarbojas kā Aizputē.

Vienības bija nopietni strādājušas arī pie komandu vizuālā tēla — startēja pievilcīgās sporta formās ar logo un vienības nosaukumu. Spartakiādē esmu piedalījies, būdams kadets, tāpēc ir patīkami redzēt, kā esam auguši pa šiem gadiem, arī sporta inventāra ziņā — vienību komandas ir sagādājušas gan speciālus zābakus virves vilkšanai, gan sporta apģērbus. Prieccē vadības pozitīvā attieksme pret sportu un izpratne, ka nevar ar vienu bumbu spēlēt visas sporta spēles, kā tas bija obligātā dienesta laikā. Vēlos pateikt paldies bruņoto spēku vienībām, kas atbalstīja spartakiādes organizēšanu — Medicīnas nodrošinājuma centram, Zemessardzes orķestrim,

Militārajai policijai, Štāba bataljonam, arī zemessargiem, kuri atradās postenī.

— Ar ko šī spartakiāde bija atšķirīga no iepriekšējām?

Kaprālis E. Tarasovs: — Šogad vienību kopvērtējumā pārliecinoši uzvarēja Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija. Iepriekšējos trīs gadus līderos bija Militārā policija. Kadeti uzvarēja vienā disciplīnā, tomēr viņu vidējais sniegums bija ļoti augsts, tādējādi viņi apsteidza Militāro policiju.

Majors V. Graudiņš: — Kadeti patikami pārsteidza. Kad jaunie virsnieki būs vienībā, viņi būs tie, kuri veidos vienību komandas. Ar interesi vēroju arī sieviešu pludmales volejbolu, jo norisinājās ļoti aiztiskas cīņas. Finālā LNAA komanda piekāpās mājiniem — Zemessardzes 4. brigādes komandai.

Kapteinis S. Krastiņš: — Šogad spartakiādē nieklāvam grapplingu, kas pērn bija viena no disciplīnām, un tas Latvijas armijas sporta vēsturē bija pirmo reizi. Šis tuvciņas veids karavīrus ir tik ļoti aizrāvis, ka jau šoruden bruņotajos spēkos notiks grapplinga čempionāts. Jāpiebilst, ka otro gadu spartakiādē bija pārstāvēta spēka un izturības daudzciņa, kas pasaulē kļūst arvien populārāka. Jauniešiem un vidējai paaudzei patīk daudzpusīgi vingrinājumi, un šajā disciplīnā karavīriem un zemessargiem tiešām ir iespēja parādīt, cik labi viņi ir sagatavoti.

Kaprālis E. Tarasovs: — Divi Jūras spēku flotiles komandas pārstāvji parādīja ļoti labus rezultātus spēka un izturības daudzciņā, līdz ar to komandu vērtējumā flotiles komanda ierindojās augstāk. Tomēr jāatzīst, ka atsevišķās disciplīnās, ja komandas spēka, izturības vai veiklības ziņā ir līdzvērtīgas, nereti rezultātu ietekmē mazākie sikumi, piemēram, slīpums virves vilkšanā, izloze.

— Kādi bija galvenie ieteikumi no sacensību dalībniekiem, ko spartakiādē vajadzētu uzlabot vai mainīt?

Majors V. Graudiņš: — Ļoti aktuāls jautājums ir par laiku, kad notiek spartakiāde. Proti, par dienu skaitu un to, vai spartakiādei būtu jānotiek darba dienās vai brīvdienās.

Spartakiādes veterāns atvaļināts kapteinis Aleksejs Ozoliņš atzina, ka zemessargiem brīvdienas nemaz nav tik brīvas un būtu labi, ja arī turpmāk spartakiāde notiktu darba dienās — ceturtdienā, piektdienā. Vēl bija priekšlikumi sacensībās iekļaut disciplīnas, kas nebūtu tik sportiskas, piemēram, zābaka mešanu, koferu nešanu. Tomēr svarīgi ir saglabāt sportisko, saturisko daļu, lai būtu disciplīnas, vērtēšana un apbalvošana, nepārvērtot spartakiādi par brīvā laika pavadīšanu ar nestandarta sporta veidiem.

Kaprālis E. Tarasovs: — Militarizēto stafeti, kas ierasti notiek stadionā, plānojam organizēt apvidū, lai uzdevumi būtu tuvāki militārajai videi, piemēram, orientēšanās, mezglu siešana, šķēršļu pārvarēšana.

Majors V. Graudiņš: — Diskutējam, cik daudzās disciplīnās karavīram un zemessargam būtu jāpārstāv sava vienība, jo šobrīd, ja vienībā ir fiziski labi sagatavots karavīrs vai zemessargs, viņš no rīta līdz vēlam vakaram aktīvi startē sacensībās, kādas četrās vai piecās disciplīnās. Tā būtu iespēja nenoslogot labākos vienību sportistus un piesaistīt vairāk karavīru un zemessargu spartakiādei. Turklāt jāapzinās, ka dienesta specifika ir tāda, ka nevar 10 gadus gatavot vienu karavīru tikai strītbolam un domāt, ka uzvarēs. Tā nebūs, jo pēc četriem vai pieciem gadiem šis karavīrs rotēs uz citu vienību.

Kaprālis E. Tarasovs: — Turklāt, ja viens un tas pats karavīrs startē vairākās disciplīnās, ir liels risks, ka viņš nepaspēs tikt uz nākamo disciplīnu, piemēram, no virves vilkšanas uz volejbolu, un tad visi gaida. Tas ir ļoti aprūtināts ne tikai organizatoriem, bet visiem sacensību dalībniekiem.

— Nereti dzirdēts pretrunīgs viedoklis, ka spartakiādē nevajadzētu piedalīties profesionāliem sportistiem.

Majors V. Graudiņš: — Spartakiādē piedalījās Andrejs Rastorgujevs. Taču viņš ir karavīrs, dien Militārajā policijā, kur kā visiem karavīriem viņam ir dienesta pienākumi. Protams, katrs vienības komandieris uz sacensībām ņem labākos, pretējā gadījumā

vienības komandierim būtu jāprasa, lai šahists sākt skriet. Jāatzīst, ka Andreja dalība trīs kilometru skrējienā piešķīra startam citu limeni.

Kaprālis E. Tarasovs: — Katrs grib nokriet olimpisko spēļu dalībnieku. Ļoti pozitīvi, ka šādi cilvēki ir dienestā un pārstāv savu vienību.

— Jūs pieminējāt karavīru ģimeņu iesaisti. Vai var gaidīt atsevišķas sporta disciplīnas ģimenēm?

Majors V. Graudiņš: — Ar sacensību galveno tiesnesi Eduardu Tarasovu runājām, ka svarīgi būtu uzsvērt militāro ievirzi. Piemēram, ģimenes locekļiem dodot iespēju izšaut ar lāzera iekārtu, ko esam piedāvājuši citos bruņoto spēku pasākumos, arī šaut ar pneimatisko šauteni. Dārgajām piepūšamajām atrakcijām, kas jau pieejamas daudzos pasākumos, spartakiādē noteikti nebūs istā vieta. Tāpēc jādoma par citu formātu. Varam organizēt ģimenes stafetes, dažādos uzdevumus, kas saistīti ar mūsu valsts vēsturi, — izmantot tautasdziesmas, krustvārdu miklas. Manuprāt, būtu vērtīgi, ja arī Rekrutēšanas un atlases centra speciālisti piedalītos spartakiādē, jo šī ir vienreizēja iespēja būt tuvāk sabiedrībai, aicināt dienēt bruņotajos spēkos. Arī karavīru ģimenēm tā būtu iespēja vairāk izprast dienesta specifiku, kopīgi pasportot, būt klāt apbalvošanā un pēc tam vakarā padejot zaļumballē.

— Kur spartakiāde notiks nākamgad, un cik ilgi notiek tās organizēšana?

Majors V. Graudiņš: — Plānots, ka tā norisināsies Pilssalas stadionā Alūksnē. Šobrīd notiek stadiona labiekārtošana. Kājnieku skolas klātbūtne ir liels atbalsts, tādējādi tiek atrisināti vairāki loģistikas jautājumi saistībā ar dalībnieku izmitināšanu, ēdināšanu, sakariem, medicīnas nodrošinājumu, tai skaitā arī finansiālie jautājumi.

Kapteinis S. Krastiņš: — Darbs pie nākamās spartakiādes organizēšanas jau notiek. Tās norises laiki tiek koordinēti ar Alūksnes sporta metodiķiem un NBS Apvienotā štāba Operatīvās plānošanas departamentu. Nākamgad plānojam sacensībās iesaistīt arī Kanādas vadītās NATO paplašinātās kaujas grupas karavīrus, kuri dien Latvijā.

— Kādus sporta pasākumus šogad vēl varam gaidīt?

Majors V. Graudiņš: — NBS čempionātu volejbolā, futbolā, galda tenisā, arī grapplingā. Protams, arī rudens krosu. Jau nākamgad par godu Latvijas simtgadei organizēsim Baltijas karavīru sporta spēles, kurās piedalīsies arī daudzi ārvalstu karavīri. ☒

Militārajai policijai, Štāba bataljonam, arī zemessargiem, kuri atradās postenī.

— Ar ko šī spartakiāde bija atšķirīga no iepriekšējām?

Kaprālis E. Tarasovs: — Šogad vienību kopvērtējumā pārliecinoši uzvarēja Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija. Iepriekšējos trīs gadus līderos bija Militārā policija. Kadeti uzvarēja vienā disciplīnā, tomēr viņu vidējais sniegums bija ļoti augsts, tādējādi viņi apsteidza Militāro policiju.

Majors V. Graudiņš: — Kadeti patikami pārsteidza. Kad jaunie virsnieki būs vienībā, viņi būs tie, kuri veidos vienību komandas. Ar interesi vēroju arī sieviešu pludmales volejbolu, jo norisinājās ļoti azartiskas cīņas. Finālā LNAA komanda piekāpās mājiniecēm — Zemessardzes 4. brigādes komandai.

Kapteinis S. Krastiņš: — Šogad spartakiādē neiekļāvām grapplingu, kas pērn bija viena no disciplīnām, un tas Latvijas armijas sporta vēsturē bija pirmo reizi. Šis tuvciņas veids karavīrus ir tik ļoti aizrāvis, ka jau šoruden bruņotajos spēkos notiks grapplinga čempionāts. Jāpiebilst, ka otro gadu spartakiādē bija pārstāvēta spēka un izturības daudzciņa, kas pasaulē kļūst arvien populārāka. Jauniešiem un vidējai paaudzei patīk daudzpusīgi vingrinājumi, un šajā disciplīnā karavīriem un zemessargiem tiešām ir iespēja parādīt, cik labi viņi ir sagatavoti.

Kaprālis E. Tarasovs: — Divi Jūras spēku flotiles komandas pārstāvji parādīja ļoti labus rezultātus spēka un izturības daudzciņā, līdz ar to komandu vērtējumā flotiles komanda ierindojās augstāk. Tomēr jāatzīst, ka atsevišķās disciplīnās, ja komandas spēka, izturības vai veiklības ziņā ir līdzvērtīgas, nereti rezultātu ietekmē mazākie sikumi, piemēram, slīpums virves vilkšanā, izloze.

— Kādi bija galvenie ieteikumi no sacensību dalībniekiem, ko spartakiādē vajadzētu uzlabot vai mainīt?

Majors V. Graudiņš: — Ļoti aktuāls jautājums ir par laiku, kad notiek spartakiāde. Proti, par dienu skaitu un to, vai spartakiādei būtu jānotiek darba dienās vai brīvdienās.

Spartakiādes veterāns atvaļināts kapteinis Aleksejs Ozoliņš atzina, ka zemessargiem brīvdienas nemaz nav tik brīvas un būtu labi, ja arī turpmāk spartakiāde notiktu darba dienās — ceturtdienā, piektdienā. Vēl bija priekšlikumi sacensībās iekļaut disciplīnas, kas nebūtu tik sportiskas, piemēram, zābaka mešanu, koferu nešanu. Tomēr svarīgi ir saglabāt sportisko, saturisko daļu, lai būtu disciplīnas, vērtēšana un apbalvošana, nepārvēršot spartakiādi par brīvā laika pavadīšanu ar nestandarta sporta veidiem.

Kaprālis E. Tarasovs: — Militarizēto stafeti, kas ierasti notiek stadionā, plānojam organizēt apvidū, lai uzdevumi būtu tuvāki militārajai videi, piemēram, orientēšanās, mezglu siešana, šķēršļu pārvarēšana.

Majors V. Graudiņš: — Diskutējam, cik daudzās disciplīnās karavīram un zemessargam būtu jāpārstāv sava vienība, jo šobrīd, ja vienībā ir fiziski labi sagatavots karavīrs vai zemessargs, viņš no rīta līdz vēlam vakaram aktīvi startē sacensībās, kādas četrās vai piecās disciplīnās. Tā būtu iespēja nenoslogot labākos vienību sportistus un piesaistīt vairāk karavīru un zemessargu spartakiādei. Turklāt jāapzinās, ka dienesta specifika ir tāda, ka nevar 10 gadus gatavot vienu karavīru tikai stritbolam un domāt, ka uzvarēs. Tā nebūs, jo pēc četriem vai pieciem gadiem šis karavīrs rotēs uz citu vienību.

Kaprālis E. Tarasovs: — Turklāt, ja viens un tas pats karavīrs startē vairākās disciplīnās, ir liels risks, ka viņš nespēs tikt uz nākamo disciplīnu, piemēram, no virves vilkšanas uz volejbolu, un tad visi gaida. Tas ir ļoti apgrūtinājis ne tikai organizatoriem, bet visiem sacensību dalībniekiem.

— Nereti dzirdēts pretrunīgs viedoklis, ka spartakiādē nevajadzētu piedalīties profesionāliem sportistiem.

Majors V. Graudiņš: — Spartakiādē piedalījās Andrejs Rastorgujevs. Taču viņš ir karavīrs, dien Militārajā policijā, kur kā visiem karavīriem viņam ir dienesta pienākumi. Protams, katrs vienības komandieris uz sacensībām ņem labākos, pretējā gadījumā

vienības komandierim būtu jāprasa, lai šahists sākt skriet. Jāatzīst, ka Andreja dalība trīs kilometru skrējienā piešķir startam citu limeni.

Kaprālis E. Tarasovs: — Katrs grib nokriet olimpisko spēļu dalībnieku. Ļoti pozitīvi, ka šādi cilvēki ir dienestā un pārstāv savu vienību.

— Jūs pieminējāt karavīru ģimeņu iesaisti. Vai var gaidīt atsevišķas sporta disciplīnas ģimenēm?

Majors V. Graudiņš: — Ar sacensību galveno tiesnesi Eduardu Tarasovu runājām, ka svarīgi būtu uzsvērt militāro ievirzi. Piemēram, ģimenes locekļiem dotot iespēju izšaut ar lāzera iekārtu, ko esam piedāvājuši citos bruņoto spēku pasākumos, arī šaut ar pneimatisko šauteni. Dārgajām piepūšamajām atrakcijām, kas jau pieejamas daudzos pasākumos, spartakiādē noteikti nebūs istā vieta. Tāpēc jādomā par citu formātu. Varam organizēt ģimenes stafetes, dažādus uzdevumus, kas saistīti ar mūsu valsts vēsturi, — izmantot tautasdziesmas, krustvārdu miklas. Manuprāt, būtu vērtīgi, ja arī Rekrutēšanas un atlases centra speciālisti piedalītos spartakiādē, jo šī ir vienreizēja iespēja būt tuvāk sabiedrībai, aicināt dienēt bruņotajos spēkos. Arī karavīru ģimenēm tā būtu iespēja vairāk izprast dienesta specifiku, kopīgi pasportot, būt klāt apbalvošanā un pēc tam vakarā padejot zaļumballē.

— Kur spartakiāde notiks nākamgad, un cik ilgi notiek tās organizēšana?

Majors V. Graudiņš: — Plānots, ka tā norisināsies Pilssalas stadionā Alūksnē. Šobrīd notiek stadiona labiekārtošana. Kājnieku skolas klātbūtne ir liels atbalsts, tādējādi tiek atrisināti vairāki loģistikas jautājumi saistībā ar dalībnieku izmitināšanu, ēdināšanu, sakariem, medicīnas nodrošinājumu, tai skaitā arī finansiālie jautājumi.

Kapteinis S. Krastiņš: — Darbs pie nākamās spartakiādes organizēšanas jau notiek. Tās norises laiki tiek koordinēti ar Alūksnes sporta metodiskiem un NBS Apvienotā štāba Operatīvās plānošanas departamentu. Nākamgad plānojam sacensībās iesaistīt arī Kanādas vadītās NATO paplašinātās kaujas grupas karavīrus, kuri dien Latvijā.

— Kādus sporta pasākumus šogad vēl varam gaidīt?

Majors V. Graudiņš: — NBS čempionātu volejbolā, futbolā, galda tenisā, arī grapplingā. Protams, arī rudens krosu. Jau nākamgad par godu Latvijas simtgadei organizēsim Baltijas karavīru sporta spēles, kurās piedalīsies arī daudzi ārvalstu karavīri. ☐

WWW.FACEBOOK.COM/ZURNALSTEVIJASSARGS

WWW.TEVIJASSARGS.LV

WWW.SARGS.LV

